

Máté G. Péter

Nász apróban

Máté G. Péter

Nász apróban

2018

TARTALOM

Előszó	Egy szál virág
Vérünk és tudásunk	Macskaegérjáték
Egy biztonságos ország	Gyilkos magány
Lépéskényszerben	Amiben élünk
Mindent szabad	Nemzetsirató
Stift	Eső után...
Forróság	Mocorog a bolha
Szieszta	Az ötödik halálok
Ügymenet	Kerekítve
Kamerás világ	Megoldás
Látomás	A rendelet
Melyik harc lesz a végső?	A hurok
Röghöz kötve	Prémium
Világvége után	Indulhat az eljárás
A terv	Nász apróban
Kutyakötelesség	Forintjátszma
A hormon	Műanyag
Bizalom	Szopizás
Kifizetődő	Vámháború
Voks	Amennyit érünk?
Zaklatás	Üres ház
Változás	Hetvenkét százalék
Elegem van!	Éltető bizalmatlanság
A harmadik küszöbén	Invázió
Lapos a Föld	Kutyagyilkosok
A semleges sem semleges	Óraállítgatás
Vágyaink	Okok
Agykárosodottak	Meghalni érte?
Fogy az értelem	Hetvenöt felett
Mosoly	Münchhausen báró varkocsa
Sokasodó frigyek	Mélabú
Így jártak	Kis kút, kerekes kút
Szakszerviz	A megoldás
Csak per ne legyen!	Szem előtt
Lefutott verseny	Az új igazság
Utált óra	A gátló
Haláltakarítás	A hírolvasó
Boldogságösszeg	Bepillantás

Előszó

Első könyvemet, a Lopott éjszakákat 1998-ban, ötvenedik születésnapomra adtam ki. Magamnak, vagy még inkább addigi és leendő olvasóimnak szánt ajándékként. Azóta további három novelláskötetem és e könyvvel együtt hat publicisztikákat, jegyzeteket tartalmazó kötetem került az olvasók szeme elé. Ezek mellett saját írásaimból négy hangoskönyvet is szerkesztettem, olvastam fel és tettem közzé. Mindegyik könyvem és hangoskönyvem ingyen letölthető a Magyar Elektronikus Könyvtárból (www.mek.oszk.hu).

Újságíró vagyok, büszkeséggel tölt el, hogy kirívóan hosszú ideig, huszonegy évig lehettem a velencei-tavi térségi televízió, a Tó Tévé, majd megszűnése után még három évig az általam életre hívott Pusztaszabolcs Tévé főszerkesztője.

Újságírói pályafutásomat evezős edzőként, vezető edzőként sportszakmai lapban közzétett írásaimmal kezdtem. Kezdőnek kissé túlkorosán, harminchat évesen kaptam meg az első komoly publikálási lehetőséget a Fejér Megyei Hírlaptól. Írásaim ezt követően mind sűrűbben jelentek meg a Hírlap mellett az Új Tükörben, Nők Lapjában, Esti Hírlapban, Magyar Nemzetben, Népsportban, Nemzeti Sportban, Tallózóban, Népszabadságban, Fehérvári Hétben, Fehérvári Polgárban, és még mintegy további harminc kisebb-nagyobb lapban. A nyomtatott sajtóban legtovább a Vasárnapi Fejér Megyei Hírlapban és a Fehérvári 7 Napban publikáltam.

Dolgoztam külsős szerkesztő-riporterként a Magyar Televízióban, a Duna Tévében, vezettem műsort a Danubius Rádióban és alapító főszerkesztője voltam a rövid életű Rádió 101 Gárdony elnevezésű helyi rádióknak. Közel egy évtizede alapító tulajdonosként, szerkesztőként gyakorlom az online újságírást, napi rendszerességgel írom, szerkesztem e-lapomat, a *Vétót* (www.v-to.info).

Bár ma a közösségi portáloknak, blogoknak köszönhetően bárki újságíró lehet és az újságírás már messze mást jelent, mint jelentett akár csak két évtizeddel ezelőtt is, ráadásul a fake news, a hamis hírek korában az olvasó nehezen döntheti el, hogy mi igaz és mi hazug, én még mindig hiszek a leírt igaz szó erejében. Ezúttal jegyzeteim újabb gyűjteményét kínálom a mellettem kitartó és új olvasóimnak. Ha Önt, igen tisztelt olvasóm, egyetlen írásom is bosszantja, elgondolkodtatja vagy egyetért vele, már nem dolgoztam hiába.

Köszönöm, hogy olvassa újabb könyvemet.

Máté G. Péter

Vérünk és tudásunk

Életünk során mindannyian átesünk laborvizsgálatokon. Mindenki tudja, hogy ez vérvétellel, vizeletadással és esetenként székletmintával történik. Az eredmény igen sokat elmond az orvosunknak arról, hogy éppen milyen állapotban vagyunk, vagy miféle kóros folyamatok zajlanak a testünkben.

A vér-, vizelet- és székletvizsgálat az orvos kezében kulcs a gyógyulásunkhoz, ezek hiányában legfeljebb tapogatózva kísérletezhet a testünkkel, hogy eltalálja a bajunkat, a gyógyulásunkhoz vezető helyes gyógymódot. A hírek szerint ezt az eszközt csavarná ki a doktorok kezéből a kormányzat a legújabb ötletével. Anyagi előnyökért cserébe arra ösztönöznék a házi orvosokat, hogy spóroljanak a betegek laborvizsgálatán. Az indoklás szerint sok a felesleges vizsgálat, bár hozzátehetjük, azzal is csökkenthetnék a laborok leterheltségét és a költségeket, ha köteleznék a szakrendelőket, kórházakat, hogy a házi orvosok után, amennyiben nem feltétlenül szükséges, ne végeztessenek el újabb laborvizsgálatot, hanem használják a már rendelkezésre álló adatokat.

Állítólag a házi orvosok sok tízezer forinttal gazdagodhatnának, ha beállnának a kormány által kijelölt sorba. Azt gondolom, hogy felelős, a hivatását szerető, a betegeit meggyógyítani akaró házi orvos ezt a gazdagodási lehetőséget el fogja utasítani, de abban is biztos vagyok, hogy lesznek olyanok, akik élnek majd a felkínált lehetőséggel, és ritkábban küldik majd betegeiket laborba. Számukra azért még megmarad a találgatás, jóslás, kísérletezés és ráolvasás módszere.

Egy másik fontos kormányzati elképzelésről is hírt adtak a lapok, ezek szerint még tavaly év végén arra tett javaslatot a Nemzetgazdasági Minisztérium, hogy szűkítsék a gimnáziumi keretszámokat, legyen kötelező központi felvételi és az első körben sikertelenül felvételizőket kötelezően irányítsák át a szakképzésbe. Ezek mellett ajánlottak még néhány érdekes megoldást a minisztériumi szakemberek annak érdekében, hogy drasztikus csökkenjen a gimnáziumi tanulók létszáma.

Nyilvánvalóan szükség van a munkáskezerekre, hiszen a legtöbb cég munkaerőgondokkal küzd és a megoldáshoz vezető út lehet az ilyen korlátozás. Persze másként is vonzóbbá lehetne tenni a fiatalok számára a kétkezi munkát, például a nyugati bérekkel versenyképes fizetésekkel, jó munkakörülményekkel. Ja, hogy olcsóbb butítani a népet, mint megfizetni? Ez valóban fontos érv lehet a kormányzat kezében.

Az ember nehezen szabadul a gondolattól, hogy a kormányon belül működhet egy titkos néprösszlési államtitkárság, amely bőszen ontja magából az ötleteket, hogy hogyan tehetnék még feszültebbé az életünket.

Kijelenthetjük: jól dolgoznak.

2017. július 4.

Egy biztonságos ország

Biztos vagyok benne, hogy ha a hallgatag többségnek elege is van a kormány folytatólagosan elkövetett gyűlöletkeltéséből, azt a legtöbben elismerik, hogy Magyarország egy viszonylag nyugodt, biztonságos ország. Mindezt igazolja az is, hogy a tavalyi 20. helyezés után idén már a földkerekség 15. legbiztonságosabb országa lett hazánk, legalábbis a Global Peace Index friss adatai szerint, amely alapján közeli barátaink közül Ausztria a negyedik, Csehország a hatodik legbékésebb állam a világon.

Aki figyeli a napi híreket, láthatja, hogy ma már jószerével sehol sincs tökéletes biztonság a terror zavart elméjű művelői és nagyrészt ismeretlen felbujtói miatt. Mindezt erősíti a nagy hatalmak idióta politikai lépéseinek sora, a fegyvergyártás és eladás, mint fergeteges üzlet, a túlnépesedés, sok harmadik világbeli ország víz- és élelmiszerhiánya, az emberhez méltatlan életkörülmények és az ezek által gerjesztett újkori népvándorlás.

Az adatokból kitűnik, hogy világszerte nőtt a békétlenség az elmúlt évtizedben, annak ellenére, hogy tavalyhoz képest 93 országban nőtt a biztonság és a békehajlam, de 68 államban erősödött az erőszak.

Az indexben az országok olyan szempontok alapján kaptak pontokat, mint például, hogy az emberek mennyire érzik magukat biztonságban a bűnözőktől, mekkora a fogvatartottak aránya, milyenek az országon belüli belső konfliktusok, vannak-e az erőszakossá váló tüntetések és erőszakos bűncselekmények.

Azt senki sem róhatja fel bűnömként, hogy hívő rajongója vagyok a jelenlegi hatalomnak (ahogy eddig egyiket sem kedveltem), ennek ellenére tényként kell rögzítenem, hogy helyes volt a kerítések felhúzása. Amennyire drasztikusnak tűnő lépés volt a háborús menekültek és gazdasági vándorok tömegeinek útjába építeni egy fizikai akadályt (a menekültekkel szembeni szégyenletes bánásmóddal cseppet sem értek egyet), e lépéssel a regnáló hatalom egyelőre megkímélte az országot a terrorizmustól.

Már ami az arab világból Európába irányuló erőszakot illeti, mert a belső harcoktól és főleg a mind mélyebb gyűlölködéstől cseppet sem, az ugyanis már a hivatalos magyar állami politika eszközévé vált. Ezzel pedig sikerült az eddig is nagyon megosztott magyar társadalmat még inkább gyűlölködővé tenni, olyanná, ahol családtagok, barátok, szomszédok, magyar, a magyart utálja, mert más a véleménye az élet dolgairól, mint rokonának, ismerősének, munkatársának. Viszonylagos így a békeség az országban, a felszín alatt szinte tapintható a készakarva gerjesztett feszültség, kiválóan működik az oszd meg és uralkodj módszere.

A 15. helynek azért még így is örülhetünk.

2017. július 11.

Lépéskenyszerben

Nem gondolom, hogy örülni kellene a hírnek, miszerint a napokban elérte a világon jelenleg élő emberek száma a 7,6 milliárdot. Ha arra gondolunk, hogy az 1800-as évek elején éppen csak egymilliárdnyian éltek e sártekén, és száz évvel ezelőtt is kevesebben, mint kétmilliárdnyian, akkor igen megdöbbentő a nyolcmilliárd felé tartó szám.

Ma a világ tele van bajjal, és a helyzet javulni biztosan nem fog. Gyorsuló ütemben születnek emberek, elsősorban a gazdaságilag elmaradott afrikai, ázsiai országokban, akik igencsak reménytelen létre számíthatnak. Sokmilliónyian tengetik napjaikat szinte állati sorban, vagy menekülőre fogják, és hordaként indulnak a számukra felfoghatatlanul gazdag országok felé. Nem véletlen, hogy kutatók, tudósok sorát foglalkoztatja a túlnépesedés kérdése, amely a klímaváltozásnak is a legjelentősebb kiváltó oka. Ki kell mondani: vagy szembeszállnak a vallások vezetői és a politikusok a nemzetek túlnépesedésével, vagy végképp elszabadul a pokol a világban.

Egy, a közelmúltban ismertetett svéd tanulmány szerzői szerint a kevesebb gyerek születése lenne a leghatásosabb módszer a klímaváltozás megfékezésére. A Lund University kutatói arra a következtetésre jutottak, hogy négy olyan eszköz van, amely jelentősen csökkentheti a személyes szén-dioxid-kibocsátást: a vegetáriánus táplálkozás, lemondás a repülőutakról és autózásról, valamint kevesebb gyerek születése.

A kevesebb gyerek nemzése, megszülése - amely már jellemzi a modern, jóléti társadalmakat, és emiatt akár munkaerőgondokkal is szembesülhetnek, de amelyet gyorsan megold majd a robotizáció - ma elképzelhetetlen a fanatikusan vallásos országokban, hiszen több egyház is tiltja a születéskorlátozást, pedig nem a meg nem születettekért kellene aggódni, hanem a már élők sorsáért.

Azt persze nem állíthatjuk, hogy amikor kevés ember élt a Földön, akkor nem volt szenvedés, nem voltak harcok, háborúk, népiirtások, hiszen az emberiség egész története erről szól, mindez nem a túlnépesedett világ találmánya. Mindig, minden korban akadt önkényúr, lelketlen diktátor, aki saját népét nyomorította meg, és volt kész emberek tömegét feláldozni a maga dicsőségének érdekében. Minél több és korszerűbb fegyverrel rendelkeztek e becsvágyó uralkodók, úgy nőtt az emberi szenvedés nagysága.

Egy ember születésénél kevés szebb esemény van a világon, de felelőtlen az a hitbéli, vagy világi hatalom, amely elfelejti, hogy a születés örömteli és felemelő pillanatait után az embert etetni, öltöztetni, oktatni kell, majd munkát, megélhetést adni a kezébe. Mindez terheli a környezetet, riasztóan megváltoztatja a klímát és nyomort, szenvedést hoz a mind kezelhetlenebb emberi tömegre.

Lépéskenyszerben van az emberiség.

2017. július 18.

Mindent szabad

A negyvenes, láthatóan jól szituált férfi egy nála idősebb hölgyel, talán egyik rokonával tért be a tóparti étterembe. Az idő éppen csak dél felé járt, a vendéglőben alig páran fogyasztották korai ebédjüket.

A pincér udvariasan köszöntötte a vendégeket és miután kiderült, hogy ebédelnének, elindult az étlapért. Ekkor szólt jó hangosan a pincér után a szép és drága német gyártmányú autóval érkezett vendég - azzal, amelybe a közbeszéd szerint még csak irányjelzőt sem szerelnek a gyártáson, mert akinek ilyen kocsi futja, úgysem szokott indexelni - és hangosan letegezte az amúgy nem éppen kisfiú korú felszolgálót.

- Figyelj - mondta a vélhetően nyaraló, vagy üzleti úton lévő úriember, vagyis inkább viselkedése alapján tehetős táhnak mondható férfi - hozzá' már egy jó adag hideg vizet!

A sokat tapasztalt vendéglátós szakembernek szeme sem rebbent, talán csak a néhány vendég egy némelyike figyelt fel a hangos szóra és a tegezésre. Nem így pár pillanattal később, amikor a negyvenes bunkónak megszólalt az asztalra megérkezésekor kicsapott márkás telefonja, és amelynek kedvenc csengőhangját teljes hangerőn hagyta szólani, amíg csak a fáradhatatlannak tűnő hívó, vagy éppen a szolgáltató meg nem szakította a hívást. Ekkor már többen is rosszállóan, idegesen néztek a modortalan emberre.

Az eset persze szót sem érdemelne, ilyen világban élünk és egy kézlegyintéssel el is intézhetnénk az ügyet. A férfi láthatóan semmibe vette az együttélés szabályait, bár lehet, hogy betartotta volna azokat, ha ismeri, ám meglehet, sem szülei, sem tanárai nem tanították meg őt erre. Vagy csak éppen nem érdekelte, hogy másnak is vannak jogai. Például egy nyugodt, békés ebédhez.

Nyaranta az üdülőhelyeken - mikor tegyék, ha nem ilyenkor - a nyaralók elengedik magukat. Lehet, hogy csak a mindennapjaikat ott élő helyi lakosokat zavarja, ha a szupermarketben félmeztelen, strandpapucsos, kempinggatyás, nagyhangú úriember tolakszik eléjük a pénztár előtti sorban, ha hajnali három tájt több utcányira is hallhatóan üvöltve szórakoznak az egyik nyaraló kertjében, ha az egyik-másik kikapcsolódni vágyó üdülőtulajdonos úgy parkol nap-számra az autójával a szűk utcában, hogy másokat akadályoz a közlekedésben.

Persze vigasz az ott élőknek az, ami szomorú az üdülőknek: mindez legfeljebb csak másfél-két hónapig tart, aztán áll vissza minden a megszokott kerékvágásba. A negyvenes bunkó falujában, vagy valamelyik nagyvárosban veszi majd semmibe környezetét, a szabadságukat élvező, éjjel is fennhangon szórakozó nyaralók szépen visszatérnek munkájukhoz, tanulmányaikhoz, a kempinggatyás is magára kap majd valamit, ha hűvösödik az idő. De most nyár van és ilyenkor mindent szabad.

Mindent?

2017. július 25.

Stift

Vannak filléres tárgyak, amelyek igencsak fel tudják bosszantani az embert. Mármint a hiányuk. Egy párforintos alkatrész, ha nincs, akár egy repülőgépet is mozgásképtelenné tehet.

Nos, nekem nincs repülőm, viszont - nem dicsekvésből mondom ám - van egy karórám, amelyet igencsak kedvelek, mert életem egy jeles évfordulójára kaptam. A minap vettem is volna fel, amikor kiderült, hogy a szíjának egyik vége leoldott az óráról. Még jó, hogy nem az utcán esett le.

Nem éreztem túlzottan nagyra a bajt, először arra gondoltam, hogy elugrom egy óráshoz, de aztán inkább elővettem a szükséges szerszámokat, és nekiláttam a fránya szíj megreparálásának.

Van némi jártasságom az egyszerűbb mechanikai problémák megoldásában, ez pedig végképp nem tűnt jelentősnek. Aki már látott bármilyen óraszíjat, talán azt is észrevette, hogy az órát és a szíjat egymáshoz egy igen vékony, a két végén rugó ellenében benyomható, még parányibb tüskékkel ellátott kis tengely - ahogy az órás szakportálok olvastam, stift, vagy rugós fül - rögzíti egymáshoz. Nos, ennek a stiftnek egyik kis tüskéjét - amelyet nagyító nélkül legfeljebb kis pizsoknak látunk az asztalunkon - a rugója úgy lökte ki, hogy hosszas négykézláb mászkálás, tapogatózás, mágnes bevetése és más igen hasznos trükkök után sem találtam meg. Vagyis a szíjam, és az óráim nem volt összeházasítható.

Nagy ügy, gondoltam, mint gyakorlott internetes vásárló gyorsan keresek egy órás alkatrészeket forgalmazó céget és megrendelem, pár nap múlva meg már meg is kapom majd az alkatrészt. Ment is minden, mint a karikacsapás, még az sem tántorított el, hogy a postaköltség pont kétszerese volt, mint a minimálisan megrendelhető tíz darab stift ára, de hát a szükség az szükség. Meg is jött a visszaigazolás, majd gyorsan egy másik e-mail, miszerint vagy kiegészítem legkevesebb ötezer forintnyira a megrendelt termékek számát, vagy törlik a megrendelésemet. Törölték.

Csak mellékesen megemlítem, hogy így a szükséges 90 forintos stiftem már hétezer forintba került volna. Maradt hát a böngészés a neten. Találtam is egy ázsiai szállítót, aki azonnal elfogadta a megrendelésemet, amely 360 (!) darab különféle méretű rugós stiftre szól, külön rekeszekkel elválasztott kis műanyag dobozban, és, hogy el ne felejtsem, mindezért szállítással együtt 1082 forintot fizettem. Igaz, a temérdek rugós stift leghamarabb egy hónap múlva érkezik majd meg, de akkortól e téren nagy hatalom leszek a környéken.

Támogatni akartam a hazai kereskedőket, mindent meg is tettem, hogy magyar vállalkozástól vásároljak, de felsültem. Nem tudom, hogy az ázsiaiaknak mindez hogyan éri meg, de talán nem ártana tanulni tőlük.

2017. augusztus 1.

Forróság

És akkor szembejött velem egy, az ifjúkorom olvasmányáiból ismert trópusi öltözékű középkorú férfi. A fejfedőjére varrt, tarkóját védő fehér lepel, a nap káros sugaraitól védő zárt, de könnyű anyagból készült öltözéke némiképpen ugyan meglepő volt a Velencei-tó melletti gyalogúton, de az ember végül is úgy védekezik a hőség ellen, ahogy csak tud.

Az elmúlt hetekben egymás után dőltek meg a valaha feljegyzett abszolút meleg-rekordok. S, ha csak nálunk, vagy a Kárpát-medencében szorult volna meg a forróság, míg másutt a nagyvilágban e téren minden a megszokott módon menne, mindez szót sem érdemelne, ezen a nyáron így jártunk és kész. Ha csak arra gondolunk, hogy Arany János 1845-ben a Toldit egy hőségtől szenvedő táj leírásával kezdte, akkor rájöhethünk, hogy nem korunk embere találta fel a nehezen elviselhető nyári meleget.

Az, hogy a mostani, egyre több ember életét keserítő meleg mégiscsak más, mint amit eddig megszoktunk, igazolja a klímakutatók figyelmeztetését, olyan éghajlatváltozás részesei vagyunk, amelynek ha tetszik, ha nem, legfőbb előidézője az ember jelenléte és tevékenysége a Földön. Bár ember a mai kutatások szerint már sok százezer, sőt, akár több millió éve jelen lehet a bolygón, száma és életmódja korábban soha nem volt meghatározó az állatvilág más fajaihoz képest. De 7,6 milliárd ember pusztja léte, ellátása étellel, ruhával, műszaki eszközökkel, járművekkel, és még milliányi más igényének kielégítése oly terhet ró a Földre, amelyet képtelen elviselni. Ráadásul az ember a többi fajjal ellentétben felelőtlenül szennyezi a környezetét, vizeit, pusztítja élővilágát, irtja az erdőket és teszi tönkre a világűr fenyegetéseitől védő, létünket biztosító igencsak vékonyka légréteget.

A bajt tetézi az olyan felfuvalkodott, tudatlan vezető, mint a „legmagasabb világi hely” (idézet hazánk miniszterelnökétől), vagyis az Egyesült Államok elnöke, aki az amerikaiak jelentős részével egyetemben vitatja a klímaváltozás tényét. Olyannyira, hogy e jeles ember a napokban bejelentette az ENSZ-nek, hogy országa kilép a klímaegyezményből. Amúgy a kibocsátott üvegházhatású gázok 15 %-áért éppen az USA a felelős, vagyis a „legmagasabb világi hely” a világ pusztulását segíti elő.

A 2015. december 12-én 195 ország által elfogadott és már életbe lépett párizsi egyezmény az első olyan éghajlatvédelmi megállapodás, amely a Föld szinte minden országa számára előír kötelezettségeket. A megállapodás célként fogalmazza meg a 1,5 °C-os globális felmelegedési küszöbértéket, és a század közepére az üvegházhatású gázkibocsátások teljes semlegesítését.

Egy ideig nekünk még elég lesz a trópusi öltözék, de utódainkon már ez sem segít majd. Valóban ezt akarjuk?

2017. augusztus 8.

Szieszta

Ha hinni lehet a hosszútávú időjárás-előrejelzéseknek, akkor a múlt péntekkel nagy valószínűséggel erre az évre letudtuk a durván meleg kánikulai napokat. Már persze, ha van olyan előrejelzés, amely képes érdemben egy-két napnál távolabbra látni. Az időjárás távlatai legalább annyira beláthatatlanok, mint a politikáé.

Az elmúlt hetekben igencsak belekóstolhattunk a hőség sújtotta földrészek országainak életébe, azokéba, akiknél nem csak egy-két hétig, de a meleg évszakokban hónapokig kibírhatatlan a forróság. Nem véletlen, hogy a sajtóban már arról lehetett olvasni, hogy be kellene vezetni nálunk is a szieszta intézményét, azt, amikor az ember egy jó ebéd után besötétíti a lakását (munkahelyét?) és pihen.

Nyilvánvalóan erre egy gyári dolgozónak, cégnél állásban lévőnek igencsak kevés lehetősége adódik, akinek meg van esélye a déli pihenésre, az valószínűleg él is vele, bár ezt leginkább csak a nyugdíjasok, vagy munkanélküliek tehetik meg. Manapság inkább az a jellemző, hogy bár a meleg kibírhatatlan, a munkavégzés során a cégek - igen nagy tisztelet azoknak, akikre ez nem igaz - még a rendeletekben előírt védelmet, pihenőket sem adják meg a dolgozóiknak. Naná, hogy nem, ha a minél nagyobb profit elérése a cél. Nem lopják ők a pénzt, inkább hulljon a gyenge, vagyis a férgese.

A meleg napokon persze az embernek mindenféle rossz érzése is támad, ha arról van szó, hogy meg kell mozdulnia valami oknál fogva. Ilyentájt ugyanis nem csak a városi utak aszfaltja olvad, de az emberi agy is szinte lucsokkal átitatott szivaccsá válik, gondolkodásra némileg alkalmatlanná. Tisztelet tehát azoknak a százezreknek, akik hőség idején is teszik felelősségteljes dolgukat, kenyeret sütnek, gyalulnak és esztergálnak, tűző napon építenek, járműveket, cégeket vezetnek, életeket mentenek, betegeket gyógyítanak, szünetes gyerekekre vigyáznak.

Még szerencse, hogy a legtöbb politikus elmenekül a hőség elől és valahol árnyékban, vízparton, külföldi nyaralóhelyen lógatja a lábát, vagy éppen soros gyógykezelésén vesz részt, addig sem tesz kárt. Még a magukat naponta lejárató idioták is megpihennek, csak a kijelölt ügyeletes feszültségkeltők és megmondóemberek ügycödnek, mert a feszültséget azért fenn kell tartani, abban nem lehet nyári szünet.

Pedig milyen jó, ha az embernek csak arra kell figyelnie, hogy kellő módon lehűlt-e már a dinnye, vagy a sör a hűtőszekrényben és nem arra, miféle ostobasággal állt elő megint valamelyik önjelölt igazságosztó.

Akkor már inkább maradjon a hőség.

2017. augusztus 15.

Ügymenet

A Magyarországon született, családjával külföldön élő honfitársunk imádja a Velencei-tavat és úgy döntött, itt az ideje, hogy vegyen egy nyaralót az egyik tókörményi településen. Ennek nincs is jogi akadály, a férfi kettős állampolgárként rendelkezik magyar útlevelemmel, vagyis jogosult ingatlan vásárlására.

Az üzlet meg is kötött, a vevő kifizette, majd családjával boldogan birtokába vette új nyaralóját. Úgy intézték dolgaikat, hogy egy egész hónapra ott is tartózkodjanak. Egy kis bökkenő van csak az ügymenetben, a Földhivatal mindaddig nem írja a férfi nevére a nyaralót, amíg nincs magyarországi lakcímkártyája, ugyanis csak ezzel együtt lehet személyi száma. A vétel májusban történt, az illető magyar ügyvédje tanácsára az adott országban működő konzulátuson be is adta a magyarországi lakcímkártya kérvényét, majd augusztus elején szülőhazájába megérkezve besétált az illetékes okmányirodába, hogy átvegye az igényelt okmányt.

A készséges ügyintéző számítógépén átkutatta az általa elérhető adatbázisokat és megállapította, hogy az illető igazolványának nyoma sincs. Javasolta, forduljon a Belügyminisztériumhoz. Az ügyét innen ügyvédje vette kézbe, aki igen sok telefon és több hivatal felkeresése után megtudta, hogy bár a hazai külügybe állítólag megérkezett a másik országban beadott kérvény, de nincs jele, hogy onnan hova került. Vélhetően - mondták - az okmányt első ízben kiadó belügybe, de ott erről nem tudtak, miközben a férfiről, aki évtizedekkel korábban új hazájában nevet is változtatott, sok információval rendelkeztek. De a lakcímkártyát a kérelem hiányában nem adták ki.

Nem nyújtom hosszúra a történetet, az ügyvéd sokórányi telefonálása, e-mailváltások sora után, több mint két hónappal a lakcímkártya kérelem beadását követően egyszer csak az derült ki, hogy az iratok még mindig a konzulátuson vannak, mert - mint az egyik ügyintéző magyarázta a bizonyítványt - kevés a munkatárs, nyári szabadságolások is zajlanak és a futárgépek is csak ritkán indulnak hazánkba. Az, hogy miért állíthatta az egyik ügyintéző, hogy az iratok már megérkeztek, miközben még több ezer kilométerre egy másik országban egy íróasztalban lapultak és az ottani munkatárs az illető férfi kérdésére miért állította, hogy már régen hazaküldték az anyagot, rejtély.

A férfi pár napig van már csak itthon, aztán hazamegy, de esélye sincs, hogy ittléte alatt hozzájusson a lakcímkártyájához, amelyről az okmányirodában azt mondták neki, csak személyesen veheti át. Ez újabb hosszú repülőutakat, tetemes kiadást jelent majd számára, hogy sok-sok hónap csúszással ügyvédje végre a bejegyzés reményében beadhassa a Földhivatalhoz az adásvételi szerződést.

Még szerencse, hogy „Magyarország jobban teljesít”.

2017. augusztus 22.

Kamerás világ

A múlt héten egy forrófejű, a baráti államok vezetőinek rendre nekitámadó, ezáltal külügyi feladatára teljességgel alkalmatlan magyar miniszter szövegértési nehézségeiből kirobbant magyar-holland kormányzati békétlenség elvitte a figyelmet minden más hír elől. Pedig van egy valóban fontos ügy is, amely elsikkadni látszik a hatalmas kormányzati ellenségképgyártás áradatában.

Napjaink közállapotait jellemzi, hogy a MÁV huszonöt jegyvizsgáló önkéntes közreműködésével megkezdte a testkamerák használatának tesztüzemét. Mint a hírekből kiderült, a vonatokon sok szóbeli és fizikai támadás éri a munkájukat végző jegyvizsgálókat. S bár csak tesztüzemről van szó, igencsak üdvözljük a közlekedési társaság döntését. Egyre több ugyanis a feszültség az emberekben, a bunkóság is mind magasabb szintet ér el, vagyis nem árt, ha a hőzöngők, erőszakoskodók tette és képmása felkerül egy videóra. A jegykezelők bekamerázása nem új a nagyvilágban, több vasúttársaság is él már vele, és mint kiderült, ahol kamera van jelen, ott csökken az erőszak.

Eleinte sokak ellenszenvét váltotta ki az utcai közbiztonságot figyelő kamrák felszerelése, amelyek fáradhatatlanul pásztázzák azóta is mind nagyobb számban a közterületeket. A tiltakozók a magánélet és a személyiségi jogok szentségét féltették, pedig hát hol van az már az internetes, okostelefonos világban, amikor a kütyük révén valakik, valahol még talán azt is jobban tudják, hogy mit csinálunk, vagy éppen mit fogunk tenni, mint mi magunk. Gondoljanak csak a testreszabott internetes reklámokra, arra, hogy szinte mindenki zsebében ott lapul a fényképezésre, videofelvételre alkalmas kamera, vagyis, hogy napjainkban mindenki mindent és mindenkit megfigyel és őket is megfigyelik, ahogy a megfigyelők megfigyelőit is.

Akiknek nincs különösebb takargatnivalójuk, ma már inkább örülnek nekik, mintsem tiltakoznak a köztéri kamerák ellen, hiszen valóban nagyobb a biztonság ott, ahol a bűnözők feltevőket sejtenek. Ma már elvárjuk, hogy legyenek kamerák a tömegközlekedési eszközökön, boltokban, utcákon, bankokban és még ezernyi, sokak által látogatott helyen. Vagyis igenis számítunk arra, hogy a Nagy Testvér vigyáz ránk.

Sajnos még egyetlen ország sem jutott el odáig, hogy vezető politikusait bekamerázza. Persze más országok titkosszolgálatai nyilvánvalóan őket is megfigyelik, de nekünk, egyszerű polgároknak az lenne jó, ha akkor is készülnének róluk felvételek, amikor zárt körben kitalálják a népet bosszantó, nyomorgató intézkedéseiket, vagy amikor egy bűvész ügyességével tüntetik el a közpénz milliárdokat, szórják szét maguk és barátaik között. Egy tévécsatorna igen nagy nézettségre tehetne szert ezek közvetítésével.

Szép jövő áll a kamerás világ előtt.

2017. augusztus 29.

Látomás

Már jó ideje érzem, hogy itt nincs rendben valami. Olyan bonyodalmak történnek a Földön, mintha ez egy képzeletbeli, meseszerű világ lenne, amelyben sok a gonosz cselszövő, a zsákos ember, meg a lelketlen vasorrú bába, és ők, valamint a hozzájuk hasonlók forgatják olyan irányba az eseményeket, amelyekből a história többi résztvevőjének csak baja származik. Arra jutottam, hogy talán nem is valóságos a mi világunk, hanem csak valakinek, vagy valaminek a gondolataiban létezőnk. Megjegyzem, lehetnének jobb gondolatai is.

Mint kiderült, nem vagyok egyedül ezzel az érzéssel, mert a tudósok fejében is felmerült a gondolat, hogy valójában a világ nem is létezik, és minden csak egy kitalált, de nagyon részletes szimuláció. Vagy hologram.

A 90-es években az amerikai Leonard Susskind fizikus és a Nobel-díjas holland Gerard 't Hooft állt elő az ötlettel, hogy amit nap nap után tapasztalunk, az csak egy háromdimenziós holografikus kivetülése valaminek, ami egy távoli, a világegyetem szélén levő kétdimenziós felületen történik. A holográfiát egyébként 1947-ben a brit állampolgárságú magyar tudós, Gábor Dénes találta fel.

A Wikipédia szócikke szerint „a holográfia a fény hullámtermészetén alapuló olyan kép-rögzítő eljárás, amellyel a tárgy struktúrájáról tökéletes térhatású, vagyis háromdimenziós kép hozható létre”. Bevallom, nem sokat értettem abból, amit ide leírtam, de a lényegét igen, azt, hogy igen kiváló elmék, nemzetközi hírnevű fizikusok foglalkoznak azzal a felvetéssel, hogy amiben élünk, amit érzünk, gondolunk, a nem más, mint egy kivetített háromdimenziós kép, vagyis hologram.

Ettől kezdve aztán már minden világos lett előttem. Mindaz a sok gyalázat, ami e sártekén az emberhez köthető, csak valaminek a kivetülése. Még akkor is az, ha háborúban, gázkamrákban, tömeggyilkosságokban tízmilliók haltak meg, ha a kivetített világ sok országát diktátorok irányítják, akiknek kegyetlen vágya, hogy mindenáron hatalmon maradjanak, és miközben sanyargatják saját népüket, mellesleg keményen gazdagodjanak is.

Lehet, hogy a mostanában mindent meghatározó menekültáradat is csak egy hologram, ahogy az lehet egy parányi, kevesebb, mint tízmillió lakosú ország népét butító folyamatos gyűlölet-kampány, vagy az egyik nagyhatalmú ország cselekedete is, amellyel befolyásolja a másik nagyhatalmú ország elnökválasztását, hogy aztán az általuk hatalomhoz segítettél azonnal ellenségek legyenek. Ez persze még egy vicc hologramnak is rossz.

Az, hogy mi minden hologram, amelyben részt veszünk, innen kezdve csak a fantázia dolga, pontosabban annak, ami egy távoli, a világegyetem szélén levő kétdimenziós felületen történik.

Ugye, hogy így már érthető a világunk?

2017. szeptember 5.

Melyik harc lesz a végső?

A középkorú, egy ideje egyedül élő férfinak elvei vannak. Emiatt családtagokkal, barátokkal, közeli és távolabbi szomszédokkal kerül kisebb-nagyobb összetűzésbe, eggyel-kettővel perbe és sokakkal haragba. Igazát rá akarja erőltetni másokra is, ha kell, kemény szóval, ha kell, hát ököllel. Gondolhatják, hogy hányan szeretik.

Komoly hasonlóságot találtam a fentiek és aközött, hogy hazám kormánya - de többnyire nem a polgárai - mind több szövetségesének, barátjának megy neki. Baja van az unióval, amelynek a lakosság döntő többsége ma is híve, és csak az elmúlt két-három évben különböző, többnyire mondvacsinált okok miatt baja támadt már a román, szlovák, szerb, horvát, norvég, holland, osztrák, német szomszédunkkal, barátunkkal. Országunk egyszemélyi vezetője messze többet használja a harc és csata szavakat, mint a béke bármilyen kifejezését.

A napokban éppen Ukrajnával akadtunk össze, bár ezúttal az ottani magyarokat is sújtó oktatási törvény miatt kivételesen jogos a felháborodás. Úgy tűnik, az egész világ kezd mind idegesebbé, kötekedőbbé, harciasabbá válni, mintha az emberiség egy részének hiányozna egy újabb világháború. Több országban is felgyorsult a fegyverkezés, a nagyhatalmak óriásit szájkaratéznek egymással, és Észak-Koreában, míg a nép jószérével füvet eszik, hogy mind több pénz jusson fegyverekre, a jól táplált „kedves vezető” az atombombát szállító rakéta gombján tartja zsíros ujját. De nincs nyugalom máshol sem, Mianmarban például százezer számra öli, teszi földönfutóvá a rohingyákat, vagyis az ország kisebbségét alkotó lakosait a helyi katonaság, arab földön háború zajlik több fronton, előidézve a soha nem látott nagyságú népvándorlást Európa irányába, amely számtalan újabb feszültsége forrása lett az elmúlt években.

Az már régen bebizonyosodott, hogy a végtelenül nagy mennyiségű és folyamatosan bővülő tudása mellett is nehezen tanuló faj az ember. Például sok évezredes, háborúskodással színesített történelme még mindig nem elég bizonyíték számára arra, hogy a hadviselés, ellenségeskedés soha nem hozza el a feltétlen békét és megnyugvást, sokkal inkább az újabb viszályt.

Nyilvánvalóan sok lett az ember e mind szűkebb sártekén, jószérével egymásba érnek a testek, egy-egy nagyváros sokmilliós lakossága számára a személyes tér parányivá zsugorodott, vagyis az embereknek több helyre, élelemre, tárgyra van szükségük, amelyekhez víz, termőföldek, energiahordozók, alap- és nyersanyagok kellenek. Ha pedig nincs, hát másoktól akarják elvenni. Fegyverekkel. És erre tesznek rá jó pár lapáttal azok a politikusok, akik saját hatalmuk bebetonozása érdekében gerjesztik még tovább a feszültséget.

Vajon melyik harc lesz a végső?

2017. szeptember 12.

Röghöz kötve

Mint kiderül, a kisebbséghez tartozom, mármint abban, hogy más városban élek, mint ahol születtem. Polgártársaim nagyobbik feléhez képest igencsak kalandvágó vagyok, mert eddig már két városban, és ha a sorkatonaság két szép és tartalmas évének helyszíneit nem veszem figyelembe, összesen hét helyen laktam. A mikrocenzus adatai szerint izgó-mozgó ember vagyok.

A minap tette közzé a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a mikrocenzusát. Ez egy olyan népesség-összeírás, amely két népszámlálás között mintavételes eljárással követi nyomon a társadalmi folyamatokat. Ebből a köztes népszámlálásból sok más mellett az derül ki, hogy a magyarok 52 százaléka ugyanazon a településen lakik, mint születésekor. A vidékiek sokkal jobban ragaszkodnak szülőhelyükhöz, hiszen a községek lakosainak 56 százaléka, míg a városlakóknak fele él születése óta ugyanazon a településen.

Mindezt kezelhetnénk pozitív adatként azzal, hogy nyilván az emberek elégedettek lakóhelyükkel, ott boldogulnak, ahol születtek és ahol nagy valószínűséggel ősök is éltek. A valóságban mindez inkább a lehetőségek hiányát jelzi, hiszen a legtöbb magyarországi községben kevés a munkahely, így alig van bevételük a családoknak, nagy kalandozásokba nemigen kezdhetnek. A nyugati világból, különösen az Egyesült Államokból ismert, hogy jobb munkahelyért, biztosabb megélhetésért egész családok kerekednek fel és helyezik át életük színterét nem csak egy távolabbi városba, de akár másik államba is. Mi ennél sokkal röghöz kötöttebbek vagyunk, különösen azért, mert ha évtizedek alatt egy család nagy nehezen össze is hoz magának egy lakást, vagy házat, amelyet örül, ha fenn tud tartani, már nincs annyi tartaléka, hogy eladja, másutt vegyen egy másik ingatlant és új életet kezdjen. A lakásbérlés hosszabb távon pedig megfizethetetlen.

Nem meglepő, hogy a legidősebbek csoportját jellemzi legkevésbé a lakóhely-változtatás. A 65 éves és annál idősebbek majdnem 60 százaléka, az 50-64 éves korosztály kétötöde még 1990 előtt költözött jelenlegi lakóhelyére.

Korábbi adatokból tudjuk, hogy a fiatalabbak jelentős része elégelte meg a helyhez kötöttséget, jobb, nyugodtabb és szebb kilátásokat ígérő életre vágyva költözött az unió fejlettebb országaiba. Ma csak sejtéseink vannak arról, hogy pontosan hányan élnek külföldön, de úgy tűnik, legkevesebb hatszázezer magyar ember keresi másutt a boldogulását. Nem csoda hát, hogy havonta átlagosan már minden hatodik magyar gyerek külföldön születik.

Ők már biztosan könnyen mozdulók lesznek.

2017. szeptember 19.

Világvége után

A múlt hét végére esett az éppen soros világvége, amelyet David Meade amerikai keresztény író, asztrológus jóslott meg az amúgy is a vége felé rohanó világnak. Miután nem tudhattam, hogy aznap mikor következik be a vég, sokkal inkább az izgatott, hogy ne essen az eső, mehessünk végre teniszezni.

Akadtt már néhány komolyan vehető, biztos jóslat e látványos eseményre az elmúlt évtizedekben, legutóbb 2012 decemberében, amikor a maja naptár alapján jóslták meg ezt nekünk tudós emberek, és amelyek után másnap reggel arra ébredtünk, hogy elfogyott otthon a kenyér, vagy megint új cipő kell az ebugatta gyerekeknek, mert a világvégére várva kinőtte a régit.

A most elmaradt világvégét a derék úr a Jelenések Könyvéből vezette le. Úgy vélte, hogy a 33 az egyik legfontosabb szám a keresztény hittudományban, hiszen 33 évig élt Jézus, és 33-szor szerepel az Ószövetségben az Elohim név, amely a Genézis első fejezetének eredeti szövege szerint Isten neve. A számmissztikában is láthatóan jól eligazodó férfi azt állította, hogy a napfogyatkozás, majd az azt követő hurrikánok a hamarosan bekövetkező Armageddon (a végső csata Isten és a Sátán között) közvetlen előjelei voltak, éppen ezért számára egyértelmű, hogy a világvégének a napfogyatkozás után 33 nappal, vagyis szeptember 23-án kell bekövetkeznie.

Időközben módosult a jóslata, újabb elmélete szerint szeptember 23-án csak elindult az a folyamat, amely a végítélethez vezet majd és ezzel már nehéz vitatkozni, hiszen mindenki láthatja, hogy igen nagy sebességgel rohanunk a világvége felé. Legfeljebb annyival egészíthetjük ki, hogy a világvége már abban a pillanatban kódolva lett planétánk történetében, amikor megjelent az első ember a felszínén.

Volt persze világvége akkor is, amikor a dinoszauruszokkal végző aszteroida becsapódott a Földre, de mint később kiderült, hogy ez a világvége közel sem volt teljes, csak jó pár szerencsétlen fajnak. S, hogy mi kell a maradéktalan világvégéhez? Nos, ez nem is olyan fogas kérdés, mint első pillanatban gondolnánk.

Vegyük hát sorra. Kell hozzá megállíthatatlan sokasodó emberiség, amelynek egyedei megesznek, kipusztítanak, felrobbantanak mindent. Persze ez még kevés, mert okos emberek irányításával ez a folyamat akár megállítható is lehetne, de itt jönnek a képbe a hatalmuk, vagy fanatizmusuk kiteljesedésére vágyó, az erre hajlamos tömegeket befolyásoló politikusok, vallási vezetők és, hogy az összeesküvés-elméletet se hagyjam ki, a pénzügyi háttérhatalom. Kell még víz- és élelmiszerhiány, az erőforrások, az emberi léthez szükséges alapfeltételek hiánya, az embertől cseppet sem idegen gonoszság és máris kész az a káosz, amely a végén valóban világvégéhez fog vezetni.

Legalábbis az emberiség számára.

2017. szeptember 26.

A terv

(mindazoknak, akik 2017-ben Magyarországon éltek)

Miután tervek nélkül szerteszét hullik az ember élete, egy ideje én is lázasan gondolkodom soros tervemen, nem is egyetlen, mert sok soros tervem van. A minap éppen tenisz közben, vesztés állásnál készítettem el soros tervemet, hogy hogyan lehetne onnan nyerni, de terv ide, vagy oda, jól kikaptam. Na, ja, az ellenfélnek ott, a háló másik oldalán is lehetett egy soros terve, vagy csak egyszerűen jobban teniszezett, mint én.

Pár napja a közeli nagyváros kórházában kellett udvariassági látogatást tennem, mivel udvariassan átengedtem az egyetlen szabad ülőhelyet a zsúfolt váróban a nálam ugyan fiatalabb, de láthatóan nőnemű embertársamnak és a hívásra várakozók tömegében fogalmazódott meg bennem az éppen soros tervem, hogy hogyan is vészeljem át a következő néhány félórát a falnak dőlve úgy, hogy a legkevésbé terheljem a sport közben megsérült fájó lábamat. Ügyes fickó vagyok, jó volt a tervem, nem is lett nagyobb a baj.

Azt nem tudom, hogy a balszerencséje nyomán éppen aznap odakényszerült tengernyi ember, vagy az őket kezelő alulfizetett, agyonterhelt orvosok, nővérek, kórházi dolgozók mit éreztek, hogyan bírták ki a napot, de remélem nekik is volt minderre a fejükben egy éppen odaillő terv. Várakozás közben a kórházi rendelő folyosóján ácsorgó, reményvesztett sokaságot látva tervet kezdtem faragni magamban arra is, hogy hogyan maradjak majd életben a kiválóan finanszírozott, jól szervezett egészségügyi ellátórendszer szolgáltatásai ellenére, ha egykor rosszra fordul majd az egészségi állapotom. Na, erre az esetre még egyetlen tervet sem tudtam összeütni.

Igen hatékony tervet kellett összehoznom a napokban egy másik soros problémámra is. Pazarló, nagyvonalú életet élek, eszem, iszom, közlekedek, igen sok adót és rezsicsökkentett számlát fizetek, támogatom a családomat, gyógyszert veszek, ahogy oly sok hasonló korú és korán meghalni nem hajlandó embertársam teszi, ráadásul, mint említettem, szórakozásból sportolni sem szégyellek. Szóval csak úgy szórom szanaszét a sok pénzt. Meg kellett terveznem tehát, hogy az állítólag értékálló havi nyugdíjamból, amelyből a következő hónap elején már jószerével semmi sem marad, hogy jöjjenek ki.

Egy szó, mint száz, egymást kergetik a tervek a fejemben, az egyik igyekszik lenyomni a másikat, ezért erőszakkal kell rávennem magam, hogy csak a sorosra koncentráljak. Még azt sem engedhetem meg magamnak - kortársaim ismerik ezt -, hogy az itt is fáj, meg ott is fáj érzés elvigye a figyelmemet a tervről. Mert ugyebár az ember feje nem káptalan, gondolatai ide meg oda csaponganak, nem árt tehát erősen koncentrálni.

Ahogy mondtam, az éppen soros tervre.

2017. október 3.

Kutyakötelesség

Úgy gondolom, hogy aki élvezettel képes egy állatot megkínózni, az előbb, vagy utóbb sorra veszi majd, bántalmazza családtagjait is, a nehezen mozgó, védekezni már nem nagyon tudó idős szomszédjait és csak úgy szórakozásból általában a nála gyengébbeket.

A mifelénk legnépszerűbb közösségi portálon gyakran látni megkínzott állatok képeit és lehet olvasni a sajnálkozó, megdöbbenő, vagy éppen a kínlók, vagyis e kiválóknak aligha nevezhető emberféleségek gyalázóinak kommentjeit. Sokakból vált ki mindez agressziót, ők a kínlót is megkínóznák, ahogy az illető tette a védtelen állatokkal, s bár érthető az indulatuk, ezzel egy sorba kerülnének a cégéres gazemberekkel.

Az egyik tematikus csatorna hónapokig vetített egy tetovált, szakállas, nagytestű nehézfiúkból álló önkéntes amerikai kutyamentő csapat akcióiról készült sorozatot. Amikor a kínlások, éheztetések, elhanyagoltság okán szenvedő állatok gazdáinál ezek a ránézésre is félelmetes legények megjelentek, ott hamar jobb helyzetbe kerültek az ebek. Bár úgy gondolom, csak átmenetileg, mert a háziállatát rendszeresen verő, elhanyagoló ember aligha javul majd meg, őt végleg el kell tiltani az állattartástól.

Hazánkban is vannak önkéntes állatvédők, kalapot kell emelni a tevékenységük előtt és akár adományokkal is segíteni őket. A minap például arról olvashattam, hogy „Szurkolók az állatkínzás ellen” elnevezéssel indult egy mozgalom, amelyben a labdarúgó-szurkolók kemény magjából verbuválódott fiatal férfiak vették kezükbe a kutyák és más rosszul tartott állatok sorsát.

A sok vérforraló ügy nyomán végre a kormányzat is lépett, mert több más szervezet és ügyvédek, szakemberek közreműködésével kiadott egy „Kutyakötelesség - Útmutató a felelős kutyatartás jogszabályi előírásaihoz” című kiadványt. Ebben felvilágosítást nyújtanak többek között a kötelező oltásokról, a mikrochippel történő jelölésről, a sétáltatás szabályairól vagy a tartós kikötve tartás tilalmáról, meg arról, hogy mit kell tennie a gondoskodó gazdának az állatban félelmet keltő környezeti események során.

Azt nem tudom, hogy aki szereti a családtaggá vált kutyáját, macskáját, annak mennyire ad majd mindez segítséget, hiszen a gazdák vélhetően nagyjából tisztában vannak a legfontosabb tennivalókkal, aki pedig nincs, az vajon hajlandó lesz-e egyáltalán a kezébe venni a füzetet, hogy okosodjon. Mindenesetre ez is valami.

Sokkal fontosabb (lenne), hogy már az óvodákban, iskolákban megtanulják a gyerekek a felelős állattartást, állatszeretetet, hogy ne váljanak élvezkedő állatkínzókká, gyilkosokká. Ha pedig mégis így történik, akkor legyenek olyan törvényes büntetések, amelyek nyomán e kedves embereknek örökre elmegy a kedvük az állatkínzástól.

Az állatok védelme valóban kutyakötelességünk.

2017. október 10.

A hormon

A tesztoszteron túltengése miatt sok férfi jutott már bajba. Közismert, hogy a tesztoszteron a legfontosabb férfi nemi hormon, az urak szervezete a herékben állítja elő és ezzel már jószerevével mindent meg is magyaráztunk. A magas tesztoszteronszint okozhat családi veszekedéseket, kocsmai verekedéseket, és ha egy ilyen, mondhatni tesztoszteronban fürdő ember hatalomhoz jut, hát akár háborúkat is.

Egy hír szerint Amerikában ma a hivatásos részvénytársasági kereskedők jelentős többsége fiatal férfi. A kutatók bizonyítékot találtak arra, hogy a magas tesztoszteronszint lényeges tényező lehet a piacok ingadozásában, mert az ifjak hormonjának tombolása megváltoztatja addigi kereskedői viselkedésüket, emiatt ezek a kereskedők túlbecsülhetik a részvények jövőbeli értékét, amellyel veszélyes árbuborékokat (mesterségesen felpumpált árfolyamokat, ésszerűtlen árakat) hozhatnak létre.

A kutatás részleteivel nem untatom olvasóimat, de annyit elárulhatok, hogy az tudós emberek és 140 vizsgált férfiember részvételével nagyon is komoly volt. A kutatás végén a tudósok vezetője elmondta, a tapasztaltak arra utalnak, hogy a hormonok hatását is figyelembe kell venni a hivatásos döntéshozatalban, mert a biológiai tényezők súlyosbíthatják az anyagi veszélyeket.

Napjainkban azt tapasztaljuk, hogy a fejlett országokban sem csökken a férfiak túlsúlya a politikában és a gazdasági, társadalmi élet megannyi más vezető posztján. Bár szép számmal akadnak országokat, cégeket, intézményeket vezető nők, arányuk így is parányi a tesztoszteron által vezérelt férfiakkal szemben.

A tesztoszteron nem csak a gyerekből férfivá átalakulásért, a nemi jelleg kialakításáért, de a nemi vágyért és nem elhanyagolhatóan az agresszióért is felelős. Ez utóbbi nyilvánvalóan fontos szerepet játszott egykor az életben maradásban a halászó, vadászó, vándorló életmód során, a nőkért, a területek megszerzéséért, vagy éppen a hataloméért folytatott harcokban. A mai világban is van ilyen szerepe, de még mennyire, legfeljebb csak formailag alakult át, eszközei finomodtak, miközben a lényege nemigen módosult. A tesztoszteron mennyisége dönti el, hogy ki akar uralkodni mások felett, ki akarja megszerezni mások vagyonát és elvenni akár életüket is. Vagyis, hogy ki lesz vezető és ki a vezetett, rosszabb esetben ki lesz uralkodó és kik az alattvalói.

A kutatók arra jutottak, hogy befektetői területen a hivatásos kereskedőknek, befektetési tanácsadóknak és a fedezeti alapoknak korlátozniuk kell a fiatal férfi kereskedők által elfogadott kockázatokat.

Szívből ajánlom a választók figyelmébe ugyanezt a túlzott tesztoszteronnal bíró politikusokkal szemben is.

2017. október 17.

Bizalom

Október közepén tették közzé a legújabb hazai közvélemény-kutatás adatait, amely szerint harmadik hónapja növekszik töretlenül a kormánypárt (állampárt?) népszerűsége a biztos pártválasztók körében.

Környezetünkben sok országban zajlottak, zajlanak mostanában választások és bár a fejlett demokráciákban a demokratikus berendezkedés, a liberális állam szükségessége nem kérdőjeleződött meg, szinte tapintható mindenfelé az elégedetlenség.

A hazai közvélemény-kutatók adatai különösen érdekesek akkor, ha összehasonlítjuk azokat egy nem itthoni intézet méréseivel. Ebből ugyanis az derül ki, hogy magyarok többsége nem elégedett a demokrácia működésével és nem bízik abban, hogy a kormány azt teszi, ami az országnak a legjobb.

A közelmúltban a Pew Research Center közvélemény-kutató készített nemzetközi felmérést arról, hogy milyen a közvélemény hozzáállása a politikai rendszerekhez, illetve a nemzeti kormányokhoz. A több kontinensre kiterjedő felmérésből kiderül, hogy a demokrácia működésével a közel-keleti és a dél-amerikai országok a legelégedetlenebbek, de a többség Magyarországon is így érez. Nálunk a megkérdezettek 53 százaléka fejezte ki elégedetlenségét.

A Pew felmérése szerint az embereknek általában nem tetszik a kormányuk működése. A 36 országban végzett felmérés szerint átlagban 46 százalék volt elégedett a demokrácia működésével, 52 százalék viszont nem. A helyi politikával leginkább elégedettek az ázsiai, csendes-óceáni térségben találták a kutatók és meglepő módon több afrikai országban is úgy látja a többség, hogy a demokrácia ott jól működik. A legelégedetlenebbekkel Görögországban, Olaszországban, Libanonban, Dél-Koreában, Mexikóban, Brazíliában és Franciaországban találkoztak.

Persze, a demokráciával való elégedettség nagyon is összetett valami, hiszen elég egy dolgot lelkiismeretlenül végző ügyintéző egy hivatalban, egy többeket sértő rendelet és máris az érintettek számára csorbul a demokrácia. Mint kiderült, az elégedettség nagyban összefügg azzal, hogy az emberek mennyire bíznak meg a nemzeti kormányaikban. A magyar kormány sem lehet büszke a kapott eredményre - különösen, ha a ghánai 51 százalékra gondolnak - ugyanis a magyar választadóknak csak kilenc százaléka bízik meg maradéktalanul a kormányban. Igaz, 48 százaléknyan azért valamennyire bíznak az ország vezetőiben.

Ezek után már csak azt a kérdést kell feltennünk magunkban, hogy miért is bízunk a kormányunkban és mi jelenti számunkra a demokráciát? Az elsőt döntse el mindenki maga, az utóbbiról azért kijelenthetjük, hogy bár sok sebből vérzik még ott is, ahol jól akarják művelni, de a többség számára még mindig a legjobb.

Baj, ha mindezt nem érezzük.

2017. október 24.

Kifizetődő

Világszerte terjed a populizmus, a populista politikusok nyakra-főre hangoztatják kedvenc mondataikat, kínosan ügyelve arra, hogy azt mondják, amit szerintük a többség hallani akar. Aztán ha már megvan a nép támogatása, teszik, ami nekik tetszik.

Érdeemes idézni a Wikipédia szócikkből, amely szerint a populizmus „...a nép, a választók bizalmának megszerzéséért - kivitelezhetetlen lózungokkal - operáló irányzat, ...A populisták első számú célja a gazdasági, politikai és egyéb (köz)intézmények visszahódítása az elittől a népek”. Mondjuk a brüsszeli bürokratáktól?

Sokatmondó szavak, mondatok. Kár hogy a populisták miközben ezt hangoztatják, sokkal inkább a saját hatalmuk, gazdagodásuk céljaira használják e politikai eszközt. Idehaza például a rendszeres, éppen soros gyűlöletkampány mellett kemény szóbeli harc folyik az Európai Unió intézményei és vezetői ellen, amely nem a nagy többségnek, csak a vezető hatalomnak szálka a szemében, hiszen hazánk egyszemélyi vezetője vélhetően úgy érzi, hogy a szervezet korlátozza korlátlanul vágyott uralmát.

A napokban látott napvilágot annak a felmérésnek az eredménye, amelynek készítői arra voltak kíváncsiak, melyik ország polgárai érzik úgy, hogy kifizetődő az uniós tagság. A 28 tagállam polgárai közül a legtöbben, több mint nyolcvanszázaléknyian hét országban nyilatkoztak pozitívan a tagságról. Kiemelkedő az írek 90 százalékos elismerő véleménye, de a máltaiak, litvánok, luxemburgiak, lengyelek, dánok, észtek is az élvonalba tartoznak. A németek közül már „csak” 77 százaléknyian kedvelik az uniót. Mi, magyarok sem vagyunk ellene az uniónak, hiszen a polgároknak 72 százaléka unióbarát. Talán nem ártana a nagy emberek beszédírónak is megismerkedni az adatokkal.

Aki az Európai Parlament által közzétett felmérés adatait böngészi, meglepve láthatja, hogy az éppen távozó britek többsége, 55 százaléka is kifizetődőnek tartja az uniós tagságot. Az már más kérdés, hogy akkor vajon a népszavazáskor miért szavazott a - szűk - többség Nagy-Britannia unióból kilépésére? Levonható tanulság, hogy a népszavazásokra, választásokra mindenkinek el kell mennie, ha nem akarja, hogy mások döntsenek a sorsáról.

A legkevésbé unióbarát országokban is a többség kifizetődőnek tartotta a tagságot, a hátulról negyedik osztrákok között is 53 %-kal az uniót pozitívan értékelők vannak többségben és csak a görögök, ciprusiak, olaszok közül tartották kevesebb, mint ötvenszázaléknyian előnyösnek a tagságot.

Több populista pártvezér is harcol Európa szerte az amúgy önkéntes uniós tagság ellen. A népek, ahogy a felmérés bizonyítja, kevésbé. Nem ártana, ha ezek a politikusok tájékozódának, mielőtt beszélnek.

2017. október 31.

Voks

A téma igazi darázsfészek. Érthetően jogos érzékenység, rettenetesen sok sérelem, szenvedés, megaláztatás kapcsolódik hozzá, végtelen kiszolgáltatottságot és kegyetlen évtizedeket idéz az emlékezetbe.

Természetesen a határon túli magyarok, pontosabban magyar állampolgárok szavazati jogáról van szó. Az őszi beszédéről is elhíresült egykori miniszterelnök, mai ellenzéki pártvezér a minap nem kevesebbel állt elő, mint azzal, hogy az országgyűlési választásokon ne szavazzanak azok, akik soha nem éltek Magyarországon és így nem viselik szavazatuk következményeit.

Nosza, lett is nagy hangzavar, a kormánypárti sajtó rögvest nemzetárulónak titulálta a politikust, a határon túli magyar szervezetek pedig azzal vádolták, hogy megint a magyart akarja szembeállítani a magyarral. A hazai kis és annál is kisebb ellenzéki pártok egymással versengve tiltakoztak még a felvetés gondolata ellen is.

E helyzetkép után érdemes megemlíteni, hogy a határon túli magyarok szavazati jogával kapcsolatban alig találkoznak a politikusi kijelentések az anyaországi magyarok véleményével. A Publicus Intézet még augusztusban vizsgálta azt, hogy a magyarországi magyar választók hogyan értékelik a határon túliak különböző jogait. Aki a mindennapokban beszélget embertársaival, annak nem meglepő az eredmény, mert miközben az anyaország polgárainak kétharmada helyesnek tartja, hogy a határon túli magyarok kérhetik a magyar állampolgárságot, addig a többségnek már nem tetszik, hogy a kormány milliárdok sokaságával támogatja a külhoni magyarokat, ahogy az sem, hogy szavazati jogot kaptak. Tíz megkérdezettből nyolcnak (!) nem tetszik, hogy a határon túli magyarok szavazhatnak, figyelembe véve, hogy nem Magyarországon fizetnek adót. A megkérdezettek többsége szerint a határon túliak a szavazataik miatt fontosak a kormánypártnak, és csak negyedük szerint azért, mert felelősséget érez irántuk.

A határon túl élő polgártársaink szavazati jogát leginkább a kormányzó párt hívei támogatják, legkevésbé az egykor szebb napokat látott, mára parányivá zsugorodott baloldali volt kormánypárt választói. Ugyanakkor egyetlen vizsgált társadalmi csoport sem fogadja el, hogy a kettős állampolgárok és a külföldön élő magyarok szavazási lehetőségei között megkülönböztetően nagy legyen a különbség. Jelenleg még a határon túliaknak elég levélben elküldeni voksukat, addig a külföldön dolgozó több százezer magyarországi magyarnak saját költségén akár fél napot is utaznia kell, hogy szavazhasson.

A felmérés adatai nem meglepőek, ahogy az sem, hogy az igen elkötelezett kormánypártiak közül is nagyjából minden második ember ellenzi a külhoniaknak adott szavazati jogot.

Ennyit arról, hogy a politikusok mennyire ismerik szavazóik gondolkodását.

2017. november 7.

Zaklatás

Őszintén aggódom, mert az adóforintok milliárdjait felemésztő soros kormányzati ismeretterjesztő kampány sokkal kevésbé foglalkoztatja az embereket, mint a nemzetközi és hazai zaklatási ügyek sora.

Akkor borult ki a bili, amikor a számtalan komoly díjjal elismert nagyhatalmú amerikai producert szexuális zaklatással és erőszakkal vádolta meg az egyik színésznő, majd százas nagyságrendben követték őt más hölgyek is, és akit mindezek nyomán látványosan kiközösítettek mindenhol.

Amerika után itthon is gyorsuló ütemben derül ki közismert emberekről, hogy szexuálisan zaklattak, vagy testileg megaláztak másokat. Semmiképpen sem szeretném bagatellizálni az eseteket, mert aki valamilyen eseményt zaklatásnak él meg, az biztos, hogy mindezt lelkében fájó sebként viseli. El is ítélek mindenfajta hatalommal való visszaélést, történjen az a nagypolitikában, középvezetői szinten, vagy egy párfős műhelyben, irodában. S, hogy mindez mennyire nemzetközi és mindennapos jelenség, egy felmérés szerint például a brit nők fele, a férfiak egyötöde esik áldozatául szexuális zaklatásnak a munkahelyén.

Mindezek ellenére úgy érzem, hogy kicsit elszabadultak az indulatok, olyan sérelmek is felszínre kerülnek, amelyek nyugodtabb hangulatban szót sem érdemelnének, mert két ember közötti személyes kapcsolatok határai igen messzire kitolódhatnak. Olykor a munkahelyi - szexuális - évődés vicces, egy-egy ártatlan érintés izgalmas lehet, de megtörténhet, hogy akad, aki ugyanezt már zaklatásnak érzi. Hangsúlyozom, nem a szexuális erőszakról, kényszerítésről, a fenyegetéssel elnyert szolgáltatásokról, az erővel, hatalommal való visszaélésről beszélek. Ezek nem nézhetőek el, ezeket büntetni kell.

Megnyílt egy zsilip, mind több hölgynek és úrnak jut eszébe, hogy bizony vele is történtek furcsa események élete során. Valakihez szexista módon szólt valaki, másnak meg szexuális ajánlatot tettek és nem kevesen egy-egy megalázó pofonra, fenékre verésre is emlékeznek.

Így kerülnek majd hamarosan sorra a művészek után a politikusok (néhány országban már soron vannak), cégvezetők, tanárok, edzők, pedagógusok, művezetők, és a többiek, bár már mindre tudunk példát korábbról is. Nehéz lesz így rendet tartani, hiszen például ha egy tanár pluszmunkával bünteti rakoncátlan tanítványát, amelyet a fiatal zaklatásnak él meg, a felajzott szülő máris rohan majd az igazgatóhoz, sajtóhoz, vagy ha a munkahelyéről megrögzötten elkésző dolgozót főnöke valamilyen módon megbünteti, rögvest kész lesz a botrány.

Úgy gondolom, életünkben nincs helye a szexuális, vagy bármilyen más zaklatásnak, hatalommal visszaélésnek, de azért nem árt az sem, ha tudjuk, hogy mi micsoda.

2017. november 14.

Változás

Két dolog biztos az életben, a halál és az adózás. Így szól az a közismert mondás, amelyet egyes források Benjamin Franklin amerikai diplomatának, tudósnak, polihisztornak, mások Albert Einsteinnek tulajdonítanak. De a minden élőlény számára kétségkívül bekövetkező halálon túl még van egy biztos pont az emberi életben, mégpedig a folyamatos, olykor örömteli, máskor elkeserítő változás.

A minap egy társaságban arról panaszkodott az egyik idősebb férfi, hogy miután nem főz, a környékbeli éttermekbe jár ebédelni. Igen ám, de az évek során már a negyedik vendéglő zár be véglegesen, vagy alakul át, és emiatt neki rendre új helyeket, ételeket kell megszoknia. De nincs ez másként az évek hosszú sora alatt megszokott termékekkel, szabályokkal, törvényekkel sem.

Az utóbbihoz példa a jövő év januárjában életbe lépő új polgári perrendtartás, amely alapjaiban alakítja át a polgári perek szabályait, és jelenleg erős indulati állapotban tartja az ország ügyvédeit, később meg majd az ügyfeleket is. A szakemberek nem értik, hogy a régóta bevált és működő rendszert miért kellett úgy átalakítani, hogy a szakmájuk hivatalos lapja is aknák és csapdák sokaságát említi az új törvénnyel kapcsolatban. Mint olvasható az interneten, a jobbítás szándéka vezette a jogalkotókat. Hát persze.

Ugyancsak a fejlődés igénye - meg a bőséges uniós támogatás - készítette azokat a döntéshozókat, akik az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Teret (EESZT) megrendelték. Az orvosok, egészségügyi dolgozók komoly ellenállását, félelmét kiváltó rendszer - elektronikus vények, beutalók, a betegek a jogosultak által az ország bármelyik pontján megtekinthető egészségügyi adatai, vizsgálati eredményei - ha valóban működőképes lesz, vélhetően gyorsíthatja, egyszerűbbé, olcsóbbá teheti a páciensek adminisztrálását, gyógyítását. Persze csak ha nem lesz nagyobb áramkimaradás, ha a hackerek nem támadják folyamatosan, és ha a rendszer nem omlik össze napi rendszerességgel.

Ki hitte volna például, hogy a korábban sokunknak oly fontos, majd másfél-száz éve velünk lévő nyomtatott napilapok mára világszerte olvasóikat veszítették, a hazai, nem éppen kormánybarát legnagyobbat a hatalom kegyeltjei egyetlen tollvonással meg is szüntették, a többi, egyre alacsonyabb példányszámú lapot meg saját érdekei céljából tartja életben a kormány folyamatos közpénzátömlesztéssel. A híreket mind többen a netről szerzik be, beletörődve, hogy azok jelentős része csak álhír.

Életünk tehát nem szól másról, mint a folyamatos alkalmazkodásról, meg a tanulásról, mert aki nem sajátítja el a mindennapok új és újabb változásait, nagyon gyorsan elveszetté válik.

El kell fogadnunk: az állandó változás oly biztos, mint a halál.

2017. november 21.

Elegem van!

Kész, vége, besokalltam, végképp elegem lett. Úgy gondolom nincs tovább, legalábbis részemről, én bizony leveszem a kezem róluk és nem akarom meghallani, meghallgatni őket, sem rájuk hallgatni a jövőben. Elegem van az állandó feszültségből, a megosztókból, ellenséggyártókból, gyűlölködőkből, áskálódókból, egymásra mutogatókból, pusztítókból. Számomra ennyi volt. Mostantól csak a szépet, nyugalmat, jóságot keresem, ha ugyan még egyáltalán találokilyent valahol is.

Kevesebb, mint egy hónap van már csak a szeretet ünnepéig, addig a pár napig, amelyet a megbékélés, az egymásra figyelés napjainak is mondhatnánk, de persze már ez is csak üres szöveg. Ahogy a fejlett nyugati világban, már októbertől mifelénk is izgalmi állapotban van a kereskedelem, a nagy boltok polcain a karácsony elengedhetetlen kellékei, ajándékai virítanak, ellopva a show-t az igazi karácsony elől. A reklámok, már ha nem éppen gyűlöletet keltenek államilag, egyre-másra nyomják arcunkba, hogy vegyél, a bankok versengve kínálják a boltokon keresztül is a jobbnál jobb hitelajánlataikat, vagyis, hogy költsünk, vásároljunk, birtokoljunk, halmozzunk fel tárgyakat, mert ez az élet lényege.

Eközben a kormánypárti, ahogy a kormányt és állampártot kevésbé támogató média is gőzerővel dolgozza meg elménket. Megvizesedett kenyérbe fészkelődött penészgombaként szórják szét mérgező spóráikat, ahogy versengve keresnek fogást mindenkin, becsmérlik, járatják le a mások oldal politikusait, támogatóit, azokat a civileket, magánembereket, akiről csak feltételezik is, hogy ide, vagy oda húznak. Mindez persze csak arra jó, hogy még több hazugság lássson napvilágot, pedig az orosz és hazai hazugságyarak, vagyis hamishír-gyártó újságok, internetes oldalak mellett nem könnyű labdába rúgni, oly sok szennyet, butaságot, téveszmét, hazug információt terjesztenek, hogy ember legyen a talpán, aki még józan eszénél marad. Ugyancsak nem lehet versenyezni az idehaza legkedveltebb közösségi portálon tobzódó gyűlölettel, szennyel sem.

Besokalltam, elegem lett a többségében a szocializmus gyermekeként indult, liberálissá, jobboldalivá, illiberálissá, majd szélsőjobboldalivá vált, ideológiát könnyedén váltó, a kiadott egyen szöveget végtelenített hangfelvételné mantrázó megélhetési politikai elitből, a közpénzen lett milliárdosokból, a vakhitből szavazókból, az újból burjánzó félelemből. Elegem van a jellegtelen, ötlettelen, tehetségtelen, bár hatalmat azért nagyon vágyó ellenzékből, az eszméiket pénzé tevőkből, a terroristákból, erőszaktevőkből, mindenkiből, aki nem jobbítani, csak ingerelni, lázítani, megosztani, gyűlölni és pusztítani akar.

Elegem van a felfordult világból!

2017. november 28.

A harmadik küszöbén

Oly mértékben sokasodik az emberiség, hogy a túlnépesedés miatt mind rosszabb és nehezebb lesz az élet több milliárd ember számára. Növekszik a terrorral, erőszakkal, gazdasági nehézségekkel, területi igényekkel fűszerezett feszültség, amely előbb vagy utóbb kiterjedt háborúkhöz, vagyis a harmadik, vélhetően hosszú ideig az emberiség utolsó világháborújához vezet majd.

Környezetemben, ha erről beszélek, borúlátónak tartanak, mondván, biztosan nem követi el újra az emberiség a már kétszer elkövetett nagy hibáját. Különösen annak ismeretében, hogy a Nagy Háború, majd az ugyancsak tízmilliók életét követelő második világháború csak dzsembori volt ahhoz a pusztításhoz képest, amelyet ma a nagyhatalmak fél kézzel produkálni képesek.

Borúlátásomat csak erősíti az az izmozás, amelyet Észak-Korea folytat az Egyesült Államokkal, és a helyzetet súlyosbítja, hogy az egyik oldalon egy fegyvermániás, a népét éhínségben, teljes elnyomásban tartó örült diktátor, a másikon egy önimádó, kiszámíthatatlan, elnöki feladataira felkészületlen, és éppen ezért végtelenül veszélyes ember áll.

És akkor még szót sem szoltunk az újra nagyhatalmi törekvéseket mutató oroszok fegyverkezéséről, a török katonai erőről és az azt irányító diktátorról, a talán már tömegpusztító fegyverekkel is rendelkező arab országokról, a káosz atomhatalom Pakisztánról, a pusztító szíriai válságról. De lehet, hogy éppen az említett koreai-amerikai szájkarate és erőfitogtatás csap át egy atomtöltetet hordozó rakéta indítógombjának megnyomásával életek millióit követelő konfliktusba és onnan az azonnali világháborúba.

Mindehhez képest a gyűlöletes terrorizmus kismiska, bár igencsak megkeseríti a békés emberek életét. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a helyi tömeggyilkosságokkal operáló zavart agyú bűnözők megbízói talán már be is szerezték a maguk kisebb nukleáris fegyvereit, hogy kellő időben a tőlük telhető legnagyobb pusztítást okozzák valamilyen agyament ideológia üdvére.

Sok nemzetközi hírt olvasok, de meglehet, boldogabb lennék, ha megelégednék csak a hazai hírekkel és sok kedves polgártársamhoz hasonlóan én is örömmel vetném bele magam az éppen soros gyűlöletkampányba, utálnám azt, azokat, akiket éppen kijelöltek számunkra. Ettől ugyanis még lehet élni, boldogulni, gyermekeket felnevelni, sőt abban is bízni, hogy megérhetjük unokáink születését. Miután nem csak kormányzati híreket olvasok, rá kellett jönnöm, hogy mit sem számít a migráció, ha több pusztító fegyver van ma az emberek kezében, mint ahány földönfutó menekült rója a világ útjait.

A harmadik világgégés az emberiség sok problémáját megoldja majd, de ezt az emberek többsége már nem fogja megtudni.

2017. december 5.

Lapos a Föld

Higgyék el, nem zakkantam meg, bár egyesek szerint már jó ideje, és ez ellen nem is szólhatok, mert abban a világban, ahol a közepszerűség mellett a hazugság, csalás, félrevezetés az uralkodó irányzat nehéz józanul gondolkodni, ítéletet, véleményt alkotni. Az idiotizmus üli diadalát világszerte. Persze meglehet, hogy én vagyok az idióta és a Föld is lapos.

Agyi állapotomról azért számoltam be olvasóimnak, mert nem tudom, hogy valóban velem van-e baj, vagy tényleg olyan elképesztő ütemben nő a hülyék tábora, ahogy azt tapasztaljuk, ha éppen - mások szerint - nem tartozunk mi is közéjük. Most nem arra gondolok, amit az amerikai genetikus, Gerald Crabtree állított, vagyis, hogy a jelenkori ember intelligenciája, aki helyett mindent gépek oldanak meg, nyomába sem ér a több ezer évvel ezelőttinek, hanem arra, hogy az emberek tömegének valós ismerete a világról a technikai, információs lehetőségek bővülésével, vagy éppen amiatt egyre szűkül.

Ennyi bevezető után térjünk a tárgyra. A Flat Earth Society (Lapos Föld Társaság) egy 1956-ban életre hívott szervezet, amelynek az alapjait a 19. század közepén Samuel Rowbotham angol feltaláló és vallási vezető fektette le. Ő a Biblia szó szerinti értelmezése alapján hirdette, hogy a Föld lapos. A követői sincsenek ezzel másként. Nincs ezzel baj, az ember például órákig gyalogol az Alföldön egy irányba és érzi, látja, hogy lapos a táj, vagyis, lehet ebben igazság. Az csak zavarkeltésre jó, hogy állítólag már az ókori görögök is tudták, a Föld gömbölyű.

Nem ragozom tovább, gondoljon mindenki, amit akar a Föld formájáról, ez az ő ügye, mindenki abban hisz amiben akar, vagy amire kényszerítik, én például maradi módon még mindig kitartok a gömbölyűség mellett, bár miután az ablakomból csak a szomszéd macskáját látom, nem akarok erről vitát nyitni. Na de nem így a szkeptikusok, akik igen sok mindenben nem hisznek. Például abban, hogy valaha is járt volna ember a Holdon, de nem fogadják el az űrutazásokat, a műholdak létezését, ahogy a klímaváltozást sem, még ha meg is főnek nyáron és mindennek a tetejébe a gravitációt is tagadják. Akkor is, ha mindig minden csak lefelé esik.

Most a Lapos Föld elmélete a divat, amelyet lehetne egy elnéző mosollyal letudni, de mindez ennél sokkal több. Egy olyan nemzetközi irányzat, amely úgy öli az agysejteket, mint egykor a pestis az embereket, mert sajnálatosan az ilyen elméletek fertőzőek, és keményen hozzájárulnak a népbutításhoz, bár ez sokkal inkább a politikusok feladata. Ne essünk kétségbe, ők is keményen teszik a dolgukat.

Ha pedig nekik hiszünk, azt is elhihetjük, hogy tényleg lapos a Föld.

2017. december 12.

A semleges sem semleges

Annyi gyalázatos esemény történik minden nap a nagyvilágban, hogy egy kicsit is érthetetlennek tűnő hírre már fel sem kapjuk a fejünket. A híradók mifelénk már úgymint csak kormánypropagandáról, vagy bűnügyekről, tragédiákról, balesetekről szólnak. Aztán egyszer csak jött egy hír, miszerint az USA eltörölte a netsemlegességet biztosító előírásokat. Nagy ügy, és akkor mi van?

Különben is ez a netsemlegesség olyan úri huncutságnak tűnik, az internetezők többnyire azt sem tudják, hogy eszik-e vagy isszák. Az persze más volt, azt azonnal megértettük, amikor fizettetni akart a kormány az internethasználatért, ki is szaladtak vagy százezren az utcára első felindulásukban és mondhatom, igen jól tették. De a netsemlegesség amerikai eltörlése valahogy nem idegesít bennünket, pedig szakértői vélemények szerint a szabad internet megszüntetésére tett első lépésről van szó.

De vajon mit is takar az internet semlegessége? A netsemlegesség elve szerint az internetszolgáltatóknak pontosan ugyanolyan feltételek mellett kell biztosítaniuk bármilyen weboldal vagy szolgáltatás elérését. Nem tehetnek különbséget bizonyos online szolgáltatások között, nem tehetik meg például, hogy az egyik videómegosztónak nagyobb sávszélességet adnak, mint a másiknak.

Bár az Európai Unió jelezte, hogy a szövetség fontosnak tartja továbbra is a netsemlegességet, de az internet globális volta miatt ez aligha érvényesülhet, ha az amerikaiak bármit is változtatnak a megszokott renden. Nyilvánvalóan a magyar internethasználókat is érinti majd a derék és a világ számára már eddig is sok jóttevő amerikai elnök legújabb sikere.

Vegyük a leginkább érthető példát. Mifelénk a népek, ha rákapnak az online közösségi létre, a családi, politikai, nemi, jótékonyági és gyűlölködési tevékenységük kollektív kiélésére, akkor többnyire a Facebookot használják. Igen ám, de ha a szolgáltatójuk valamilyen pénzügyi megfontolásból inkább a Tumblyt, vagy mondjuk a Twittert részesíti előnyben, akkor többbe kerülhet majd facebookozni. Az egyik úgymint majd nagyobb adatmennyiséget igényelhet, mint a másik.

És akkor még szót sem ejtettünk a filmszatornákról, a politikai reklámokról, az egyes államok agymosásáról, ha úgymint megszűnik a net semlegessége, megnyílik az a kapu, amely addig - úgy ahogy - gátat vetetett a látványos különbségtevésnek.

Mielőtt végleg pálcát törnénk az amerikai döntés felett, ha elolvassuk a szaksajtóban megjelent idevonatkozó írásokat, azt tapasztalhatjuk, hogy a büszke netsemlegesség sem teljes, eddig is erősen befolyásolta azt az üzleti érdek, és több szakértő szerint is a netsemlegesség nagyságrendileg ugyanannyi negatív következménnyel járhat, mint a netsemlegesség eltörlése.

Legjobb, ha sodródunk az árral.

2017. december 19.

Vágyaink

Éppen csak túl vagyunk a karácsonyon, legmeghittebb és leginkább várt ünnepünkön. Az erősödő kormányzati vallási buzgalom ellenére is a karácsony felekezeti jelentősége a felmérések szerint hazánkban folyamatosan csökken, és mindinkább átveszi a hitbeli indíttatás helyét a szeretet, megbékélés, az együvé tartozás értéke e két napon. A karácsony végül is úgy szép, ahogy érzünk iránta: vagy, mert ekkor ünnepeljük Jézus születését, (és) vagy, mert együtt lehetünk szeretteinkkel.

Sokaknak ez a karácsony volt az első, hiszen csak nemrég pottyantak e szép világra másoknak meg éppen az utolsó. Azt, hogy ki hány karácsonynak örülhet még, élvezheti a szeretet ünnepét, a legfelkészültebb kártyajósok sem tudhatják. Sokkal könnyebb viszont megfogalmazni vágyainkat, elvárásainkat a jövővel szemben. S miután nyakunkon az új esztendő, nyilván sokakat foglalkoztat a gondolat, vajon mit hozhat számukra 2018, mire számíthatnak, vagy éppen mit szeretnének az ártatlan csecsemő tisztaságával induló évtől. Erre volt kíváncsi a Ténygyár és a ZRI Závecz Research is, amely decemberben végzett ezirányú felmérést.

A telefonos kérdezősködés nyomán kiderült, hogy az ország lakosságának 54 százaléka egészsége megőrzését tartotta a legfontosabbnak, amikor a három kívánságról szóló kérdésre válaszolt. Egyharmada a válaszadóknak viszont a megfelelő mennyiségű pénzt gondolta elsődleges szempontnak, míg holtversenyben követte e két álláspontot a családi élet és párkapcsolat harmóniája, vagy a világbéke, bár ezeket csak minden ötödik ember óhajtotta.

Egy ilyen megkérdezéskor persze megszalad az ember fantáziája, volt például, aki örök életet, ingyen sört vágyott, más pedig, hogy gyerekei maradjanak Magyarországon, és ugyancsak érthető kívánság, hogy ne robbantgassanak a világban. Akadt olyan is, aki azt szeretné, hogy csak hazafiak legyenek az országban. Szerencsére azt nem részletezte, hogy mi legyen azokkal, akik szerinte nem hazafiak, csak egyszerű élni, létezni, boldogulni akaró magyar polgárok, akik kalandvágyból itthon maradnak, és hazájukban teszik a dolgukat. Bár akárhogy is nézem, ez már a hazafiaság jellemzése is volt. Megszívlelendő kívánság az is, hogy töröljék a háborút és a politikát. Messzemenően egyetértek.

Nyilvánvalóan egyikünk sem tudja, hogy számára, vagy éppen a nagy közösség számára teljesülhet-e egyetlen kívánsága is, például, hogy a kiváló magyar gyógyító rendszer mellett megmaradhat-e az egészsége, vagy, hogy sikerül-e itthon boldogulnia a gyerekeinek. Ahogy a kutatók a honlapjukon összegzésként írták, az emberek zöme úgy véli, egészség legyen, a többi majd csak megveszik valahogy. Ha szerencsénk van, egy év múlva megnézhetjük mi jött be mindebből.

Ha szerencsénk van.

2017. december 27.

Agykárosodottak

Agykárosodást okoz a hatalom.

E kijelentés nem tőlem származik, bár régóta tapasztalom, hogy azoknak, akik tartósan hatalmon vannak, módosul a tudatállapotuk. Többnyire jelentősen torzul az ítélőképességük és egy idő után csalahatatlannak, minden dolgok szakértőjének, kizárólagos tudójának hiszik magukat. Nyilván saját érdekükben ezt erősítik környezetükben a belőlük kiválóan élők is.

A bevezetőben leírt kijelentő mondat annak az összeállításnak a címe, amely a hatalom birtokosainak agyi folyamataival foglalkozik. Ahogy a szakemberek által szerkesztett Ténygyár című portálon olvasható, a The Atlantic magazin szerint a különböző kutatások eredménye legjobban az úgynevezett hatalmi paradoxonnal foglalható össze. Ez annyit jelent, hogy az emberek magas pozícióba jutva elvesztik azokat a képességeiket, amelyekre a hatalom megszerzéséhez volt szükségük. Elsősorban az empátiát, vagyis az együttérzést, az egyes emberi sorsokba beleélés hajlamát.

Dacher Keltner, a Kaliforniai Berkeley Egyetem pszichológiai professzora két évtizeden keresztül vizsgálta a hatalom személyiségre gyakorolt hatását. Szerinte a hatalom megszerzése felér egy agysérüléssel, mert hatására az emberek kevésbé ismerik fel a kockázatokat, sokkal könnyebben hoznak érzelmi alapon meggondolatlan döntéseket, és elvesztik a készséget arra, hogy a másik ember fejével gondolkozzanak. És ne csak politikusokra gondoljunk, ilyenek a napjainkat megkeserítő munkahelyi kiskirály főnökök is.

Az „agykárosodott” országvezetők igen nagy veszélyt jelentenek saját népükre, de egyúttal a világra is. Kis gondolkodással jó pár olyan autoriter, vagy diktátor vezetőt tudunk felsorolni, aki népe vérét szívja és hatalmi gögijében személye túlértékelésével a világ úgy-ahogy még meglévő békéjét is kockára teszi. A szaporodó európai - látszólagosan parlamentáris rendszerekben, nagyjából szabad választásokkal legalizált - egyeduralkodók mellett a szép számmal fellelhető ázsiai, afrikai, dél-amerikai önkényurak összeszámlálásához is már számológépet kell igénybe venni.

Ha éppen azok az emberek válnak képtelenné az empátiára, akik emberi életek millióiról döntenek, az szörnyű tragédiákhoz vezethet és vezetett már eddig oly sokszor a történelem során. Ahogy az említett írásban olvasható, a jelenséget hübrisz szindrómának elnevező Lord David Owen brit neurológus szerint a hatalom egyeseknél a valóságérzékelés elvesztéséhez, az „alattvalók” nyilvánvaló megvetéséhez, hozzá nem értő és rossz döntésekhez vezethet. A hübrisz ókori görög fogalom, amely leginkább gögöt, elbizakodottságot jelent. Találó kifejezés a tudatmódosult vezető állapotára.

S, hogy miként maradhat vezető évtizedekig az ilyen ember? A módszer pofonegyszerű és bevált: megoszt és uralkodik.

2018. január 2.

Fogy az értelem

Valamikor az évezredforduló táján az IQ-ról, vagyis az intelligenciahányadosról írtam egy cikket. Az IQ, az intelligence quotient, ahogy az ezzel foglalkozó Menza HungaIQa oldalán is olvasható, egy relatív mutató, amely azt fejezi ki, hogy egy személy milyen eredményre képes a saját országában, a saját korcsoportjának átlagához képest.

A cikk írásakor úgy gondoltam, ideje lenne megtudnom a saját IQ-mat. A legnagyobb titokban befizettem egy tesztre, azzal, hogy ha vacak lesz, soha senkinek sem szólok róla. Amikor elkezdtem a félórás IQ-tesztet, az első percekben pontosan úgy bámultam a képernyőre, ahogy a legelőről hazatértekor a sokat emlegetett borjú az új kapura. Éppen annyi gondolat is volt a fejemben.

Aztán jött egy szikra és megértettem a feladatot. Ettől kezdve már sokkal gyorsabban ment minden, de az elvesztegetett percek miatt az utolsó feladatra már nem jutott időm. Megkaptam a kiértékelést, amely szerint 125-ös az IQ-m, legalábbis a teszt alapján. Azt sem tudtam, hogy ez jó, vagy rossz, míg ki nem derült, hogy ezzel bizony cseppet sem kell szégyenkezni. Eddig még a családomnak sem nagyon beszéltem erről, most is csak azért mesélem el, mert úgy gondolom, hogy a magyar emberek döntő többségének fogalma sincs a saját IQ-járól. Bizonyára sokaknak az enyémnél is magasabb, ugyanakkor egy 2010-es felmérésen hazánk polgárai 112 ország lakosainak összevetésében a 34. helyen végeztek 97-es átlag IQ-val.

A napokban napvilágot látott hír szerint a modern technológia miatt jelentősen csökken az európai országokban élők intelligenciaszintje. A kutatók elsősorban Skandináviát és az Egyesült Királyságot vizsgálták és arra jutottak, hogy az az IQ-növekedés, amely az 1900-as évek derekától volt jelen a fejlett országokban, megakadt, és az 1990-es évek közepétől inkább csökken az intelligencia-szint, mint nő. A felmérés készítői szerint nincs ez másként Németországban, vagy Hollandiában sem és - teszem én hozzá -, ne legyen kétségünk, oly globális lett a világunk, hogy amit Nyugat-Európában tapasztalnak, az ránk is igaz lehet. Kivéve a demokráciát, jólétet, jogbiztonságot, magas kereseteket meg még néhány apróságot, de hát ezek tényleg nem ide tartoznak.

Nem nehéz belátni, hogy a készen kapott információk tömege, az internet, az okostelefon nyújtotta állandó és kéznél lévő segítsége csökkenti agyunk megdolgoztatásának szükségességét, kevésbé gondolkodunk, viszont meglehetősen gyorsan keresünk válaszokat megoldandó kérdéseinkre fórumokon, közösségi portálokon.

Ragozhatnánk tovább a témát, de nem érdemes. Az látható, hogy többet kellene gondolkodnunk, ha nem akarjuk, hogy tudatunk idő előtt beszűküljön és ezáltal könnyebben irányíthatók, befolyásolhatók legyünk.

Vagyis, hogy el ne fogyjon az értelmünk.

2018. január 9.

Mosoly

A magyarokról általában úgy tartják a nagyvilágban, hogy egy örökké elégedetlenkedő, borúlátó nép, akik még buszon, villamoson utazva, vagy a metró mozgólépcsőjén sem mosolyognak. E bírálatot sohasem értettem, mert vajon mi okból is mosolyognánk csak úgy magunk elé? Nem mondom, ha valakinek éppen telitalálata lenne a lottón, hát az adna némi okot az önfeledt vigyorra.

Az optimizmus manapság leginkább pártállás kérdése mifelénk. Az állampárt és az ország egyszemélyi vezetőjének feltétlen hívei szerint még sohasem volt olyan rendben minden, mint manapság, akiket pedig hideg ráz az uralkodó rezsimtől, azok szerint úgy vacak minden, ahogy van. Persze ettől akár még optimisták is lehetnek a nem kormánybarát népek.

Ha csak a tényekre szorítkozunk, nincs ok az elkeseredésre, hiszen a folyamatos kormányzati gyűlölet- és félelemkeltés ellenére is békében élünk, viszonylag jó a közbiztonság, van munka, és akinek nem tetszik valami, bátran nekivághat a még mindig nyitott határoknak. A magyar demokrácia ezer sebből vérzik, ha ugyan egyáltalán még létezik, de (egyelőre) nem csukják börtönbe véleményükért a politikusokat, újságírókat, civileket, és a világ országainak többségében élökhöz képest itt a legtöbb szegény embernek is többje van, mint annak, aki máshol szegény. Ezek után talán nem is meglepő, hogy a nemzetközileg híresen borúlátónak nyilvánított magyarok igen derülátóan tekintenek a 2018-as esztendő elé.

Mindez abból a felmérésből derül ki, amelynek eredményét „Európa legnagyobb gazdaságai nagyobb terrorizmust és háborút várnak 2018-ban” címen tett közzé a New York-i Quartz című gazdasági portál. A londoni Ipsos MORI cég a múlt év végén több mint 21 500 felnőtt, 64 év alatti emberrel készített közvélemény-kutatást arról, mit vár ettől az évtől. Meglepő módon a tíz leginkább borúlátóan válaszoló ország Japán, Franciaország és Olaszország lett, de a mögöttük lévők is mind gazdaságilag fejlett, sőt az általános közvélekedés szerint gazdag államok. Vagyis a pénz sem tesz mindenkit optimistává.

Különösen igaz ez utóbbi kijelentés, ha a legoptimistább népeket nézzük, hiszen a listavezető Kolumbiáról, Peruról és Chiléről sem éppen az ott élő tömegek jóléte jut először eszünkbe. Meglepő a hetedik oroszok, vagy az ugyancsak első tízben szereplő mexikóiak, indiaiak, dél-afrikaiak derülátása. Mi magyarok utolsóként még befértünk a top tízbe a 2018-cal kapcsolatos pozitív elvárásainkkal. Olyannyira bizakodóak vagyunk, hogy az igencsak háborús hangulatú történések közepette is csak kevesen gondolják közülünk, hogy kirobban idén egy nagyobb háború az idióta országvezetők erőfitogtatása nyomán.

Még a végén talán el is mosolyodunk.

2018. január 16.

Sokasodó frigyek

Megható, szép, örömteli, vidám. Jelzők sokaságával írható le egy esküvő, két, többnyire fiatal ember életének igen meghatározó és nagy pillanata. Az esküvővel új időszámítás kezdődik a pár életében, tele álmokkal, reménnyel, várakozással.

A kezdeti felhőtlen boldogságot hamar felváltja a mindennapok rutinja, fűszerezve veszekedésekkel és kibékülésekkel. Mert egy házasság végül is akkor kezd el üzemszerűen működni, amikor eldől, hogy kinek a feladata minden nap bevásárolni, főzni, mosni, takarítani és nem utolsósorban, kivinni a szemetet.

A házasság nem könnyű műfaj, embert próbáló tevékenység még akkor is, ha évezredek óta műveli az emberiség. Olyannyira, hogy némiképp el is kopott ez az intézmény, mind több pár él esküvő és a hivatalos együttélést igazoló papírok nélkül a legnagyobb szeretetben, bár ezt manapság az uralkodó rezsim alkotta törvények álszent módon nemigen díjazták.

Talán ez utóbbinak tudható be, hogy hét év alatt csaknem másfélszeresére, 35 500-ról 51 800-ra nőtt a házasságkötések évenkénti száma a Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adatai szerint. Ennyi idő alatt ilyen mértékű emelkedés legutóbb 1945 és 1950 között volt. Mielőtt a házasság intézményének feltétlen hívei örömtüzet gyűjtanának, hálaadó miséket tartanának, elmondom, hogy összességében továbbra is csökken a házasságban élők száma. 2016-ban például tízezerrel kevesebb házasságot kötöttek, mint amennyi válás vagy elhalálozás miatt megszűnt. Bár van e téren is javulás, hiszen 2010-ig évente még 30-35 ezerrel több házasság szűnt meg, mint amennyi létrejött. Hát persze, akkor ért véget az „eműtnyócév”, értjük mi.

Elgondolkodtató, hogy vajon miért is köti ma össze az életét hivatalosan is két ember. Túl persze a megszokáson, azon, hogy a belátható múltig visszafelé minden ösünk ezt tette, meg különben is, oly szép a menyasszony az esküvői ruhában. De ok lehet a lepapírozott együttéléshez a közös gyerek, vagyon, vagyis az érdek. Mert különben nem sok szól a vallásos pártemberek által annyira támogatott, házassággal szentesített családmódel mellett. A felek egy idő után úgyis rájönnek, hogy vagy feltétel nélkül szeretik és elfogadják azt az embert, akit életük párjául választottak, vagy nem. Ez utóbbi esetben aztán már mindegy, hogy milyen volt a nász, a válás mindenképpen fájdalmas, nehéz és drága lesz.

A fiatalok mindezt mérlegelik is. Többnyire. Mert olykor elragadja az embert az ifjonti hév, a nőülés, férjhez menés vágya és huszonévesen abba is belevág, amitől pár év múlva már óva intené önmagát. Ráadásul ma már a házasságok gyakran nem is élethosszig tartanak.

Egy rossz válás következményei viszont akár a sírig elkísérhetik az embert.

2018. január 23.

Így jártak

Síelés, vagy új tévé?

A kérdést a családfő tette fel szeretteinek és nem kevés fejtörést okozott vele feleségének, gyermekének, akik imádják a síterepek semmi máshoz nem hasonlítható hangulatát, de legalább ennyire a mindenesti közös filmnézéseket. Végül is hosszas mérlegelés után a tévévásárlás mellett döntöttek.

A család legifjabb tagja belevetette magát az internet információáradatába, hogy kiválassza a számukra legmegfelelőbb készüléket. Oda kellett figyelniük a minőségre, megbízhatóságra, tartósságra, árra, hiszen sok évre előre akarták a jelentős beruházással biztosítani filmes élményeiket. Végül a Magyarországon is gyárat működtető, híres koreai gyártó egyik prémiumkategóriás készülékére esett a választásuk, és potom 350 ezer forintért novemberben már otthon is volt a házimozi, díszeként a lakás nappalijának, büszkeségeként a családnak. Mindez 2015 vége felé történt.

Két év alatt a háztartás kiemelten megbecsült része lett a tévékészülék, megannyi kellemes estét okozva a családnak. Aztán másfél hónappal a garancia és a szavatosság lejárta, kevesebb, mint 26 hónappal a vásárlás után a tévé egy szépnek nem nevezhető estén nem mutatott többé semmit. Igaz, hallgatni azért lehetett.

A családfő azonnal hívta a szakszervizt, ahol bízatták, ha magyarországi forgalmazásra gyártották a tévét, semmi gond, még egy plusz év garanciájuk lesz, ne izguljanak. Egy hétig várakoztatták a családot, mire kiderült, hogy a hivatalos magyar eladó és a magyar nyelvű dokumentáció ellenére ezt a tévét nem nekünk gyártották, vagyis nincs további garancia, ők csak annyit tehetnek, hogy kiküldenek egy szerelőt, aki megmondja, hogy mi a baj és mennyi a javítás ára.

A szakember szerint a LED háttér-világítású tévé ledjei égtek ki, és ezt csak képernyőcserével lehet javítani, amelynek ára 270 000 Ft. Más megoldás nincs. Illetve van, a kuka. Az már csak az internetről derült ki, hogy ez a hiba közel sem annyira ritka, mint gondolnánk, és máris az ember agyába kúszik a gyanú, amelyről sokat olvashatott is, hogy a gyártók kódolják az eszközökbe az elromlás időpontját, és amely ellen már az unió is fellépést tervez.

El lehet képzelni a család hangulatát, ott áll nappalijukban a használhatatlan, ám méregdrága tévé, javíttatni egyáltalán nem érdemes, de nagysága miatt még kidobni sem egyszerű. Csalódottságuk határtalan, kiszolgáltatottságuk érzete dühítő és frusztráló és nincs jog, szervezet, hatóság, amely megvédené őket - minket - az ilyen helyzetektől. Divatos kifejezéssel élve mondhatjuk: így jártak.

Ne legyen kétségünk, a következő „így járók” mi lehetünk.

2018. január 30.

Szakszerviz

A minap egy csúnya história nyomán arról írtam, hogy mennyire kiszolgáltatottak vagyunk, ha mások szakértelmére szorulunk. A történet lényege, hogy egy család a megszokott éves sítúrája helyett inkább egy prémiumkategóriás tévét vett potom 350 ezer forintért, amely másfél hónappal a kétéves garancia lejárta után meghibásodott. A neves koreai gyártóóriás hazai szakszervizének nyilvánvalóan szakértő szerelője megvizsgálta a készüléket, megállapította, hogy a tévé képernyőjének LED háttérvilágítása romlott el, majd közölte, hogy a televízió csak képernyőcserével javítható és mindez 270 000 forintba kerül majd a családnak. A másik lehetőség - mondta a szakma kiváló mestere -, hogy kidobják a tévét és vesznek egy újat.

A készülék hetekig állt sötét képernyővel a megszokott helyén, mert a családnak éppen nem akadt kidobni való újabb közel háromezer forintja. A családfőt, aki már aludni sem tudott az őket ért kár miatt, nem hagyta nyugodni a dolog, fejest ugrott a mindent tudó internetes világba és addig kutakodott, amíg talált egy tévészerelő műhelyt, amely ilyen hibák javítását is vállalta. E-mailt írt a szakembereknek, akik szinte azonnal válaszoltak és közölték, 30-40 ezer között lesz a javítás, vigyék be hozzájuk a készüléket.

A fővárosi lakótelepi ház ösöreg készülékekkel zsúfolt parányi helyiségeiben tevékenykedő műszerészek már a beszállítást követő napon jelentkeztek is a meglepő hírrel, miszerint szó sincs a ledek kiegészéről, csak az azokat meghajtó részegység hibásodott meg és 28 ezerért javítható. E történet tehát happy enddel ért véget, ugyanis mindössze két munkanap után a mesterek maguk szállították vissza a tévét, beállították a helyére, szakszerű tanácsokat adtak arra, hogyan működtessék a készüléket a háziak a továbbiakban annak érdekében, hogy hosszabb élettartamú legyen, majd megköszönték, hogy a család őket választotta és távoztak.

A szakszerviz döbbenetes eljárását akár egyedinek is nevezhetnénk, bár közel sem az, mert a családfő, mielőtt megtalálta volna a valóban szakértő szakembereket, a szakszerviz után egy másik szervizhez is fordult segítségért, akik a hibajelenség elmondása alapján, látatlanban, ugyancsak képernyőcserével találták javíthatónak a meghibásodást és szintén hatalmas összeget határoztak meg a javításért. Igaz ők azért még rendesek voltak, mert felajánlották, átveszik a hibás készüléket és akár 10 ezer forintot is adnak érte.

Vélhetően sokaknak akad hasonlóan megrázó története, de az ügyek ilyen - mind ritkább - becsületes megoldása után a kiszolgáltatott emberekben felébredhet a már teljesen eltemetett remény, mégiscsak van még tisztesség és szakértelem a világban.

Csak oly nehéz megtalálni.

2018. február 6.

Csak per ne legyen!

„Drámai heteket él át az ügyvédség. Aligha segít most azzal bárki, ha azzal leckézteti az ügyvédeket, hogy mire, mennyi idejük volt vagy lett volna felkészülni. Ez egyszerre akkor is túl sok.”

Így kezdődik az a hírlevél, amelyet az egyik nagy területi ügyvédi kamara küldött tagjainak. Az előzményekhez tartozik, hogy a parlament új Polgári Perrendtartást (Pp.) léptetett életbe, amely komoly káoszt okozott az évtizedek óta jól és átláthatóan működő rendszerben. Tapasztalt ügyvédek, akik régóta vannak a pályán és heteken keresztül előadások sorát hallgatták végig az új rendszerről, egymást hívogatják, hogy hátha van a szaktársuknak elképzelése egy-egy alig értelmezhető szabály, vagy végrehajthatatlannak tűnő helyzet megoldására. Ahogy az egyik előadó mondta beszédében a Magyar Ügyvédi Kamara által rendezett tavalyi ügyvédnapi alkalmából, az új Pp.-ben aknák tömegét helyezték el a jogalkotók.

S, hogy miért is érdekelheti mindez a joggal nem foglalkozó embert? Nos, egyrészt jogi ügy bárkinek bármikor támadhat, másrészt egész életünket a jog irányítja, tartja mederben. S ha a jog nem egyértelmű, nehézkes és nem ad megfelelő védelmet, jogorvoslati lehetőséget az amúgy sokszor védtelen polgárnak, akkor bizony nagyon nagy a baj. Tehát ezért sem mindegy, hogy milyen a jogrendünk, legyen akár tyúkperünk a szomszédunkkal, vagy vagyoni helyzetünket megrendítő vitánk egy nagy vállalkozással.

Nyilvánvalóan minden kezdet nehéz, ezért nem ártott volna hiánypótlási lehetőséggel átmeneti időszakot alkalmazni, amely alatt a bíróságok nem utasítanak el azonnal formai, vagy tartalmi hibák miatt az új rendszert még csak tanuló ügyvédek beadványait - ahogy teszik most -, pluszmunkát és kiadásokat okozva ezzel az ügyvédeknek, ügyfeleiknek. De látjuk, hogy ez a mai jogalkotóknak nem szokásuk, jó példa erre az ugyanilyen hebehurgya módon bevezetett EESZT, a töméntelen uniós pénzen kifejlesztett, leginkább az e-receptről közismert Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér, amelyet már hónapok óta alkalmazniuk kellene az orvosoknak, egészségügyi intézményeknek, de a rendszer nehézkesége, időt rabló volta, bonyolultsága miatt ilyenre igen kevés helyen van példa.

Tudom, hogy a jog nem könnyű téma, ráadásul azt, aki a cikk olvasásában idáig eljutott, még a Pp. igen leegyszerűsített lényegével is elrettentem. A perrendtartás megalkotóinak fő szándéka ugyanis az volt, hogy minél kevesebb legyen a tárgyalás és a peres ügyek már a beadványok alapján elbírálhatók legyenek. Vagyis, ha egy vitás ügyben időközben új szempontok, tanúk, bizonyítékok kerülnek elő, azt már a periratok befogadását követően nem vehetik figyelembe a bírók, csak ha esetleg mégis tárgyalás lesz a dologból.

Legyünk optimisták, egyetlen rendszer sem megváltoztathatatlan.

2018. február 13.

Lefutott verseny

Szeretek olyan rádióadásokat hallgatni, amelyekben beszélnek hozzám, érdekességeket mondanak a világról és tisztességesen tájékoztatnak. Cseppet sem ragaszkodom a politikai témákhoz, ahhoz meg végképp nem, hogy politikusok magyarázzák nekem, mit miért mondtak, tettek, vagy éppen szakmányban szajkózzák a pártjuk által előírt népbutító badarságokat, hazugságokat.

Zenélő adót ezerszám találok még az ősoleg zsebrádiómmal is, de a beszélő rádiók száma igen behatárolt. Olyant, amelyik egész nap csak beszélő műsorokat ad, alig párat tudok felsorolni. S miután nem érdekel a kormányzati propaganda, ahogy egyetlen felekezeti hítele sem, választásom arra a rádióra esett, amelyet a kormány nagy igyekezettel próbált elhallgattatni. Munka közben, vagy autóban rendszeresen hallgatom is őket.

E rádió közismert délutáni betelefonálás műsorában hónapok óta fő téma, hogy hogyan nyerhetne választást a demokratikus ellenzék a regnáló hatalom ellenében. Rossz hírem van mindazoknak, akik még részt vesznek az ilyen hiábavaló elmékedésekben, vagy éppen igényük lenne egy kormányváltásra: sehogy. Eleve nem azon kellene rágódniuk a végtelenül megosztott, egymással hadakozó, ötletelen, tömegek által elfogadott markáns vezető nélküli pártok szimpatizánsainak, hogy hogyan lehetne a köztársaságot lebontó, antidemokratikus, unióellenes, hazánkat ismét orosz befolyás alá irányító egyszemélyi országvezetőt leváltani és mérhetetlenül korrump, pökhendi rendszerét megreformálni, mert az esélytelen. Az viszont még elérhető lenne, hogy e társaság ne szerezzen újabb kétharmados győzelmet, Bár ehhez nekik az általuk ügyesen kialakított választási rendszernek köszönhetően a hithű szavazóik voksa is elég.

A hatalmon lévők esélyét erősíti, hogy míg egy kormánypárti képviselőjelölt, aki a kampányban mindenféle propagandaeszközt igénybe vehet, amelynek csak töredékéhez jutnak ellenfelei, sok-sok fejlesztési pénzt ígérhet választókerületében, hiszen mögötte áll a közpénzeket elosztó hatalom, addig ellenfelei legfeljebb csak tisztességgel, és elszámoltatással kecsegtethetnek győzelmük esetére, hiszen még programjuk sincs. Igaz az állampártnak sincs, de nekik vélhetőleg most is elég annyi: folytatjuk. Ezzel pedig meg is üzenik, hogy barátaik tovább gazdagodhatnak, szimpatizánsaik sok verbális üveggyöngyöt kapnak, míg ellenfeleik fenékig üríthetik a kudarccal teli poharat.

Ma nincs esélye a kormányváltásnak, sőt, ha a korlátlan hatalmú egyszemélyi vezető egészsége stabil marad, akár két évtizedig sem lesz változás. Ráadásul úgy gondolom, hogy a jelenlegi hatalom alkotta törvényekben elrejtett csapdák miatt ez az ország más által most nem is vezethető. Ezt persze az ellenzék is tudja.

Lefutott ez a verseny már.

2018. február 20.

Utált óra

„A diákok utálják a tornaórákat, folyamatosak a megaláztatások és teljesíthetetlenek a követelmények.”

Mindezt egy tényfeltáró újságcikkben olvastam a minap, és mint egykori óraadó testnevelő tanár sok rosszat tapasztaltam én is e téren, pedig tapasztalataimat még egy messze liberálisabb oktatási rendszerben szereztem. A poroszos tananyag már akkor is közutálatot váltott ki a diákjaimból.

Az elmúlt napok világraszóló sporthíre, hogy a magyar rövidpályás gyorskorcsolyázók a phjongcshangi téli olimpián megszerezték az ország első téli olimpiai aranyát. E fantasztikus sportsiker fényében érdemes elgondolkodni azon, hogy azok a fiatalok, akik bizonyára lelkesednek korcsolyázóink diadaláért, vajon miért utálják a testnevelési órákat.

Pedig heti öt alkalommal is kivehetik részüket a jóból, mert jó ez, hiszen a fiatal korhoz hozzátartozik, vagyis tartozna a mozgás igénye. Egy kívülálló sportszerető ember tehát úgy vélhetné, hogy a diákok igazán boldogok lehetnek, hiszen naponta legalább egy órára kiszabadulnak az osztályteremből, kedvükre kimozoghatják magukat a tornateremben, vagy az iskola sportpályáján. A valóság ettől merőben eltér.

A testnevelő tanárt köti a kerettanterv által előírt tananyag, pedig lehet, hogy szíve szerint csak játszatná a diákjait. Ezt ugyanis általában lelkesen teszik a fiatalok, bár ilyenkor is vannak fanyalgók, akik inkább felmentetik magukat, vagy csak tessék-lássék módon vesznek részt a játékban. Rájuk felnőtt korukban sem számíthatnak a sportszergyártók, sokkal inkább az orvosok.

Nem árt feltenni a kérdést, hogy vajon mi is a taszító a fiatalok számára a testnevelési órákban? Nos, az utált bemelegítő futás, a gimnasztika, amelyet évről évre unos-untalan ismételtetnek, a bordásfal- és szergyakorlatok, a kötélmászás, a nem kedvelt labdajáték kötelező gyakoroltatása valóban kedvét szegheti a diáknak, holott a cél az lenne, hogy a fiatalok megszeressék, élvezzék a mozgást, várják, hogy végre kiszabaduljanak a fejtágító órákról és ne csak agyukat, de testüket is fejlesszék.

Ha évtizedeket visszaugorva diákként a matekóra után le kellene vágatnom az oroszországi öltözőbe, hogy percek alatt lerángassam magamról a téli gönceimet és sportdresszbe öltözzek, már maga a gondolat is riasztana. Nem kevésbé az, amikor óra után átizzadt testemre visszarángatom utcai ruháimat, hogy mielőbb a következő órán ülhessek. Még ha szüleim arra is neveltek, nincs idő - többnyire lehetősége sem - a zuhanyozásra, pedig a test edzéséhez a higiénia szétválaszthatatlanul hozzátartozik.

Egykori edzőként, óraadó testnevelő tanárként, a sport örök szerelmeseként szívfájdítóan tartom, ahogy generációk sora gyűlöli meg a sportot a testnevelési órákon keresztül.

Erre pedig száz olimpiai bajnoki cím sem jelent gyógyírt.

2018. február 27.

Haláltakarítás

Takarítás terén az emberek nagyon megosztottak. Elvégre miért pont e kényes témában ne lennének azok? Vannak, akik gyűlölik a takarítást, de kötelességtudóan teszik e téren a dolgukat, páran szeretnek takarítani és akadnak szép számmal, akiknek már a takarítás gondolata is felér egy fogfúrással.

A lakástakarítás persze sokféle lehet, egy gyors rendrakástól, összesöpréstől csak ott ahol a papok táncolnak, egészen a karácsonyi, húsvéti, vagy éppen a festés utáni nagytakarításig. Aztán ott van még a számunkra mostanában begyűrűzött új takarítási módszer, a svéd Döstädning, amelyet magyarul leginkább haláltakarításnak lehet fordítani. Ez a takarítási, vagy inkább életviteli forma, köszönhetően Margareta Magnusson e témában írt könyvének, az elmúlt hónapokban szép karriert futott be a nagyvilágban. Arról, hogy tömegek kezdték volna követni, egyelőre szó sincs.

A Döstädning a svéd halál és takarítás szavakból származik és lényege, hogy irányt mutat az ötven év feletieknek abban, milyen módon tudnak megszabadulni a szükségtelen holmijaiktól még a haláluk előtt. Nem mondom, furcsa ötlet, hogy egy ember élete teljében már a halálán elmélkedjen, bár akár beszélünk róla, akár nem, sokunkat foglalkoztat e téma.

S, hogy miféle hasznos takarítás is a Döstädning? Kezdjük az alapokkal: ha rászánjuk magunkat a haláltakarításra, ahogy már említettem, első dolgunk legyen, hogy megszabadulunk a felesleges holmiktól. S, hogy miért is? Hát nem logikus? Cselekedetünkkel ugyanis a továbbiakban megkímélhetjük magunkat e tárgyak tisztántartásának nyűgétől.

Ezzel egyidejűleg le kell szoknunk a korosztályunkra jellemző gyűjtögetésről. Ez természetesen már egyfajta elvonókúra, minden bizonnyal sokan el is bukunk közben, pedig nem nehéz ügy, csak meg kell állnunk, hogy ne vásároljunk és vigyünk haza szükségtelen holmikat.

A Döstädning másik lényeges eleme, hogy teremtsünk egyszerűbb élethelyzeteket, könnyítsük meg örököseink dolgát. Bár - és ez nyilván csak az én véleményem - mit foglalkozunk mi ezzel, majd megoldják örököseink a helyzetet. A számunkra oly fontos emlékek sokaságát jelentő tárgyak (értsd: kacatok) úgyis a szemétként végzik.

A módszer szakértői javasolják, hogy a kidobásra ítélt tárgyainkat ajándékozzuk el. Igaz, többségében a számunkra sokat jelentő tárgyak másnak ócskaságnak tűnhetnek, de van ez fordítva is, egy nekünk szemétként számító tárgy másnak meg kincset érhet, szóval ne vessük el ezt az ötletet sem.

Bár folyamatosan a halált emlegettem, a Döstädning mégsem az elmúlásról szól, inkább eszköz ahhoz, hogy visszanézzünk az életünkre és mérlegeljük, mi az, amire már nincs szükségünk.

És akkor rájövünk, hogy mindenünkhöz ragaszkodunk.

2018. március 6.

Boldogságösszeg

Elárulom, most már nyugodt vagyok. Azt hittem, ennél több kell a boldogsághoz, de mint kiderült, már évi 95 ezer dollárból a világon szinte mindenhol boldogan és jól lehet élni. Nem olyan nagy összeg ám ez, a napi árfolyamtól függően 24 millió forint körül mozog, ez pedig kétfélmilliót jelent havonta. Adózás után persze.

Azt minden bérből és fizetésből, vagy még abból sem élő ember tudja, hogy a nincs, vagy a kevés egyáltalán nem boldogít. De vajon boldogít-e a pénz, mármint a sok pénz? Az indianai Purdue University kutatói a Gallup World Poll segítségével 164 országból összesen 1,7 millió ember adatainak összesítésével keresték e nagyon fontos kérdésre a választ. A megkérdezettek a fentebb említett évenkénti átlagosan 95 ezer dollárban határozták meg azt az összeget, amelyből szerintük egy ember már jó életkilátásokkal, gondtalanul élhet. A válaszolók nagy megalkuvásokkal ennél alacsonyabbra, 60-75 ezer dollárra, vagyis 15-19 millió forint közé tették azt a pénzmennyiséget, amennyi, ha nem is nyújt hosszú távú biztonságot, legalább az érzelmi jóllétet biztosíthatja számukra.

Természetesen számtalan tényező is befolyásolhatja a választ, mert akinek sok gyereke van, nyilván többre van szüksége, vagy ha drága országban, városban él, annak is, ezért a kutatók csak az egyedülállókat vizsgálták. Ezek után derült ki, hogy Kelet-Ázsiában, Ausztráliában, Új-Zélandon, Nyugat- és Észak-Európában az érzelmi jólléthez szükséges éves összeg a megkérdezettek szerint átlagosan 12,5 millió forintnak megfelelő dollár, a Közel-Keleten felugrott ez 27,5-31 millió forintnyi összegre, míg Kelet-Európában és a Balkánon már kevesebb, mint 9 millió is elég a jóllét, vagyis a boldogság érzéséhez.

Nézzünk szembe a tényekkel, ez már sokkal jobban közelít a magyar valósághoz, hiszen csupán mintegy 750 ezer adózás után forintot jelent, ami igencsak elérhetőnek tűnik. Például politikusként, felső vezetőként, de számtalan területen még akár alkalmazottként is, vagyis nem keresztülvihetetlen a boldogsághoz mifelénk is szükségesnek vélt összeg megszerzése. Nyilván nem a bérből és fizetésből élő milliók, vagy a kisnyugdíjasok sokasága számára, de a lehetőség már-már karnyújtásnyira van mindegyiküinktől. Álmainkban biztosan.

Ha pedig valaki az eddig leírtak ellenére a magyar közmondással érvelne, miszerint a pénz nem boldogít, helyesen teszi. Mint kiderült, a sok pénz egy bizonyos szint felett már megkeseríti az életet, mert a nagyon gazdagok folyamatosan másokhoz hasonlítgatják magukat, és ha rájönnek, hogy másnak többje van, az elcsüggeszti őket. Szegény gazdagok.

A tanulság az, hogy a boldogság nem feltétlenül múlik a pénzen, de azért nem árt, ha bujkál belőle egy kevés a bankszámlánkon.

2018. március 13.

Egy szál virág

A férfiak jelentős része minden évben kisebb-nagyobb lelkesedéssel megünnepli a nőnapot, ahogy tette idén is, amelyet amúgy a többség egyfajta kommunista, vagy szocialista maradványnak sejt, pedig erről szó sincs. A nőnap eredetileg arra emlékeztet, hogy 1857-ben, New Yorkban negyvenezer textil- és konfekcióipari munkásnő lépett sztrájkba a béregyenlőségért és a munkaidő csökkentésért, vagyis a jogaikért. Viharos előzmények után 1911-től vált nemzetközivé és egy 1917-es oroszországi esemény miatt került március 8-ára az időpontja, hazánkban pedig 1914-től ünnepeljük e jeles napot, amely 1948-tól hosszú ideig jószerével kötelező is volt. Talán innen ered sokak hiedelme arról, hogy a nőnap egy kommunista maradvány az ünnepeink között.

Ettől függetlenül már csak rutinból is idén sokan ugyanúgy megvették a rózsát, szegfűt, egy-egy csokor hóvirágot, mint máskor, besétáltak a munkahelyükre és annak rendje és módja szerint felköszöntötték a hölgyeket. Természetesen akadtak, akik otthon is megtartották a nőnapot. Vagy így, vagy úgy.

Az idei nemzetközi nőnap alkalmából az Ipsos 27 országban csaknem húszezer embert kérdezett meg arról, mit gondolnak a nők helyzetéről a saját országukban és a világon. Az elsősorban a nőket érintő huszonegy lehetséges kérdés közül a 27 ország válaszadói egyértelműen a szexuális zaklatást és erőszakot tartották a legsúlyosabb gondnak. A tíz legkomolyabb fennálló baj között van a családon belüli erőszak, a nemek közti fizetéskülönbség, a munkahelyi diszkrimináció, a munka és gyermeknevelés közötti egyensúly hiánya és a meg nem fizetett munka mennyisége is.

Igen megdöböntő adat az Ipsos felméréséből, hogy hazánkban a 15 éven felüli nők 42 százalékát éri szexuális zaklatás élete során és minden ötödik házasságban élő nő szenvedett már el életében szexuális vagy fizikai bántalmazást férjétől. A magyarok kétharmada szerint fontos a férfiak és nők közti egyenlőség, de ne menjünk el amellett sem, hogy van 24 százaléknyi - feltehetően férfi - polgártársunk, aki elutasítja mindezt. Igaz, hogy a 21. századot írjuk, és a modern, fejlett világ egyik országában élünk, de azért szerintük jó, ha egy nő tudja a helyét.

Arról, hogy amikor egy családi otthon ajtaja becsukódik, mi történik, többnyire csak a résztvevők, vagy a beavatott családtagok, barátok tudnak. Ami a családban történik, az a család belügye, ha pofonok csattannak el, ahhoz senkinek semmi köze. Talán e szemlélet miatt is van az, hogy a felmérés szerint a nőket érintő hátrányos megkülönböztetésről, szexuális zaklatásról a magyarok 43 százaléka soha nem beszél a családjával. Pedig nagyon is kellene minderről beszélnünk.

Helyette minden év márciusában megvesszük azt a szál virágot.

2018. március 20.

Macskaegérjáték

Túl azon, hogy jelenleg több háború is zajlik a világban, egy újfajta hadviselésnek is résztvevői vagyunk. A fejlett informatikai tudással rendelkező országok a technológia és a gyanútlan internetes felhasználók segítségével kormányokat buktathatnak, nekik szimpatikus állami vezetőket választathatnak meg, álhírekkel befolyásolhatnak tömegeket és mi, a tömeg ezt még csak észre sem vesszük.

A legújabb világméretű botrány a Facebook közreműködésével robbant ki. A történet lényege, hogy a brit Cambridge Analytica adatelemző cég, amely együttműködött az amerikai elnök választási csapatával, és a Brexit-kampány sikerében is kétes érdemeket szerzett, 50 millió amerikai szavazó Facebook-profilját gyűjtötte össze. A hatalmas adatbázist egy, a választási lehetőségeket előrejelző és befolyásoló program megalkotásához használták, létrehozva napjaink talán leghatékonyabb politikai kampányeszközét. S bár a közösségi portál két év késlekedéssel letiltotta az adatokhoz hozzáférését, az internet nem felejt, ami egyszer oda felkerült, az ott is marad, az összegyűjtött adatok másolatai továbbra is megtalálhatók a világhálón.

Aki rendelkezik Facebook-profillal, vagyis regisztrált tagja a facebookos közösségnek és ilyen-olyan rendszerességgel használja is a közösségi portált, mostantól nem tudhatja, hogy visszaélnék-e az adataival, vagy sem. Persze ha csak arra gondolunk, hogy valakik naponta hívogatnak bennünket magántelefonunkon, nevünkön szólítanak, és vásárlási ajánlatokkal bombáznak, akkor erősen elgondolkodhatunk azon, vajon mennyire védettek személyes adataink.

A Facebookon ma igen sok felhasználó osztja meg napi rendszerességgel élményeit, véleményét, üríti másokra dühét, lelki szennyét, teszi fel gyermeke, unokája képet, árulja el, hol tartózkodik. De miközben érzésre úgy kommunikálunk, mint egykor a falusi házak előtti kispadon tették elődeink, valahol, valakik figyelnek bennünket. Szokásainkat, beállítottságunkat, milyen híreket olvasunk, melyik párttal szimpatizálunk. Mindent, amiből pénzt, vagy politikai tőkét lehet kovácsolnia.

Ennek lehet haszna is, hiszen ha olyan hírekkel, hirdetésekkel ostromolnak, amelyek megkönnyítik mindennapi életünket, tájékozódásunkat a mind bonyolultabb világunkban, akár segíthetnek is bennünket, de sajnos a hírek helyét a közösségi portálo(ko)n átvették a hamis hírek, a tolakodó hirdetések pedig gyorsan idegesítővé válnak.

Most minden magára valamit is adó hírportál arról tájékoztat bennünket, hogy milyen beállításokat végezzünk el a Facebookon, hogy bennünket ne lehessen megvezetni, de a helyzet e téren teljességgel reménytelen.

Egerek vagyunk egy világméretű macskaegérjátékban.

2018. március 27.

Gyilkos magány

Az állatvilág számtalan fajának egyedei élnek egyedül, legfeljebb csak a párzás idejére, percekre, órákra, vagy napokra köti össze életét a hím a nősténnyel. Az ember sok más fajjal ellentétben társas lény. Még akkor is, ha a fejlett országokban mind többen élnek egyedül.

Egy friss kutatás eredménye szerint a magány öl. A megállapítás nem túlzás, mert mint kiderült, a társadalmi elszigeteltség 39 százalékkal növeli az agyvérzés, 50-nel a korai halálozás esélyeit. Azok az idős emberek vannak leginkább veszélyben, akik egyedül élnek és korábban már volt szív- és érrendszeri megbetegedésük.

Manapság két fő csoportját láthatjuk az egyedül élőknek. Az egyik a szinglik, vagyis a tartós kapcsolat nélkül élő, többnyire fiatal nők, ők tudatosan választják ezt az életformát és a felmérések szerint általában boldogabbak, mint a rossz, vagy közepesen jó kapcsolatban élő társaik. A létszámában jelentősebb csoportját az egyedülállóknak az idős emberek alkotják, azok, akik valamilyen ok, többnyire halálozás miatt elveszítették társukat és gyerekeik, gyerekeik már önállóan, rosszabb esetben ráadásul még távol is élnek a szülőtől.

Mindannyian ismerünk olyan korosabb hölgyeket, urakat, akik a környezetünkben laknak, de hétszámra alig mozdulnak ki a lakásukból. Egy idő után meg is feledkezünk róluk, észre sem vesszük a hiányukat, elfogadjuk, hogy az élet már csak ilyen. Pedig, mint a tudósok megállapították, a társadalmi elszigeteltség beszűkíti a tudatot, felerősíti a megbetegedési folyamatokat. Családban élve, ha van férjünk, feleségünk, vannak gyerekeink, napjaink zajosak, forgalmasak, olykor idegesítőek, vagy éppen izgalmasak. Jó, hogy örömeinket, gondjainkat meg tudjuk valakivel beszélni, ha fáj valamink, van, akinek el tudjuk mondani. Aki magányos mindezt nem teheti meg, csak őrlődik céltalanul a gondolatai között, és még el sem panaszolhatja mindazt, ami bántja, vagy ami fáj neki. Ebbe bele lehet pusztulni.

Korábban egy amerikai szakember azt találta mondani, hogy a világháló korában már senkinek sem kell magányosnak lennie, hiszen elég bekapcsolni a számítógépet, belépni egy chatszobába, vagy felhívni másokat Viberen, Skype-on, Messengeren és máris lehet beszélgetni, embereket látni. Csakhogy éppen a mai hetvenen, nyolcvanon túli emberek azok, akiknek nemigen telik számítógépre, internetre, akik már nem képesek megszerezni a legalapvetőbb informatikai tudást sem. Nem azért mert buták, hanem mert idősen már nehezen tanul újat az ember.

Azoknak, akiknek már pár száz métert megtenni is kínzó kaland, és senki sem nyitja rájuk az ajtót, marad a befelé fordulás, a múlt emlékeinek, ügyeinek, fájó történéseinek ezerszeri felidézése, a jelentől teljes elszakadás.

És marad a várakozás az utolsó társra, a halálra.

2018. április 3.

Amiben élünk

Abban az évben születtem, amikor Magyarország megkötötte a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést a Szovjetunióval, létrehozták a Községi Élelmiszerkereskedelmi Rt-t, a Közértet, és aláírták a brüsszeli szerződést, az Egyesült Királyság, Franciaország, Belgium, Hollandia és Luxemburg közötti megállapodást a gazdasági, szociális és kulturális együttműködésről, valamint a kollektív önvédelemről. Ma Európai Unió néven ismert a szövetség és mi is polgárai vagyunk. Még valameddig.

Kortársaimmal együtt az éppen akkor kiteljesedő Rákosi-rendszer szülötteiként pöttöm gyerekkorunkat egy totalitárius diktatúrában éltük, bár magamból kiindulva mondhatom, erről mit sem tudtunk. S hogy a továbbiakban csak magamról beszéljek, elárulom, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit sem eufóriával éltem meg, hanem a józsefvárosi bérház szenes pincéjében megijedve a szovjet ágyuktól, amelyek egyikének találatra félig lerombolta a házunkat. Nyolcévesen próbáltam megérteni mindazt, ami történik: az ÁVO-tól és a házról házra járó, ellenségeket kereső forradalmároktól rettegő férfiakat, a játszótéri padok közötti sírokat, a fáról lógó akasztókötelet.

Gyerekként mit sem tudtam a forradalom utáni megtorlásról, a Kádári diktatúráról, ifjúként viszont már élvezhettem a többi szocialista ország és hazám közötti különbséget, a legvidámabb barakk szolgáltatásait, miközben én is szájtátva álltam a Körúton a közismert szálló előtt parkoló nyugat-német autócsoda látványa előtt. S persze én is ábrándoztam a majd másfél emberöltőnyi ideiglenes szovjet megszállás közepette a nyugati életről, a gazdagságról, na meg a szabadságról, amit a proletárdiktatúrában és szocializmusban felnőve jószerével értelmezni sem tudtam.

Népi demokráciának nevezték évtizedekig a diktatúrát, amelyben, ha nem kerültem a munkát, nem pofáztam, nem szervezkedtem a regnáló hatalom és vezető ereje, a párt ellen, háromévente talán még nyugatra is kiengedtek, és természetesen (kötelezően) választhattam is. A Hazafias Népfront egyetlen jelöltjéből a nekem tetszőt.

Kortársaimmal együtt már negyvenen túl jártunk, amikor nagy hirtelen ránk köszöntött a rendszerváltásnak nevezett valami. Akkor tényleg hittünk abban, hogy most majd nyugativá válunk, demokráciában, igazi piacgazdaságban élünk, és ha mást is akarunk olvasni, mint amit a párt- és kormánypropaganda hazugságyára előállít, akkor megtehetjük, mert senkit sem büntetnek meg azért, amit gondol, vagy amit mond. Büszkén állíthatjuk hát, mi pár évig, ha bicegő, dadogó, ha rosszul is működő, de mégis valódi nyugati demokráciában éltünk.

De vajon gyermekeink, unokáink mire emlékeznek majd?

2018. április 10.

Nemzetsirató

Amikor gyerekként szüleimmel villamoson, buszon utaztam, az emberek mellett Népszabadságot, Népszavát, Népsportot olvastak. Nyíló értelmekkel is feltűnt, hogy a Magyar Nemzetet vagy nagyon is kérkedően, vagy csak nagy titokban bújták utastársaim, erősen összehajtogatva, hogy ne látszódjon a címe. Akkoriban politikai állásfoglalás, hovatartozás jelzése volt az újság olvasása. Még akkor is, amikor a lap kényszerből beállt a sorba, és ha visszafogottabban, de éppúgy éllette, propagálta a fennálló rendszer nagyszerűségét, mint laptársai. Igaz, akik tudtak a sorok között olvasni, értették a megfelelő szót.

Ahogy rákaptam az újságolvasásra, csak a Népsportot bújtam, abban volt az igazság, ittam minden szavát. Ha mégis ráfanyalodtam egy politikai napilapra, hát biztosan az utolsó, vagyis a sportoldalon kezdtem és ott is hagytam abba a tájékozódást. Már akkor sem érdekelt a propaganda.

Később, már a rendszerváltásnak hitt történés nyomán én is kerestem a megfelelő információs forrást, akadt is jó néhány napilap, de a Magyar Nemzet - valószínűleg a tipográfiája miatt - nem vált kedvencemmé. Talán csak akkor, amikor egy-két írásom megjelent a lapban, de hát az ember esendő. Aztán jött az első kurzusa a mára állampárttá avult politikai erőnek és cseppet sem tetszett, hogy e polgárinak tartott lap agitációs és propaganda gépezetévé vált az említett pártnak. Időnként beleolvastam, mert újságíróként tudnom kellett, hogy miféle írások jelennek meg más médiumban is, a Nemzet eszmeiségével, de főleg némelyik munkatársának túlbuzgóságával semmiképpen sem tudtam azonosulni.

Egy lap eszmeisége nem alsónemű, amelyet tisztességgel időnként váltani kell, annak kialakulásához, rögzüléséhez évtizedek kelljenek. A lapot egykor az 1944. március 22-i betiltásáig a német- és nyilas ellenesség legfőbb szimbólumának tartották, vagyis eredetileg igazán polgári értékeket képviselő újság volt a javából. A G-nap után, amikor a kebelbarát laptulajdonos pénzügyi okok miatt ondónak titulálta üzlettársát, a miniszterelnököt, akár szimpatikussá is válhatott volna a lap szellemisége számomra, már ha nem cserélgette volna azt közel nyolcvan éves fennállása alatt oly sokszor. Hol kényszerből, mint 1944-ben, vagy az ötvenes években, hol egyéni érdekből kétszer is, mint amikor e történelmi orgánus a most megszüntető tulajdonosához került.

Annak ellenére, hogy a Magyar Nemzet rendszerváltás utáni, különösen a G-nap előtti stílusával, mondanivalójával nem tudtam egyetérteni, siratom a lapot. Vele, ahogy a politikai okokból szintén megszüntetett Népszabadsággal a valóban újságnak számító, lassan elfogyó lapokat is siratom. Hovatovább kimondhatjuk, nincs már politikai újság és újságírás, csak álhírgyártás és propaganda van.

Ma még felfoghatatlan a veszteség.

2018. április 17.

Eső után...

Olyan ellenzéki tüntetéseket láthatott a világ áprilisban kétszer is, amelyenre az elhíresült internetes népfelháborodás óta hazánkban nem volt példa. Akik részt vettek, felemelőnek nevezték és élvezték a tömeg erejét. Valahogy így lehetnek az önkéntes békemenetelők is, legalábbis akiket nem az állampárt „civilszervezete” szervez, szállít vidékről Budapestre, importál Erdélyből, Lengyelországból. Ezúttal az újabb igazságtalan állampárti kétharmad és az ellenzéki pártok teszetoszasága miatt érzett népharag vitte utcára az embereket.

Persze a nép kifejezéssel mifelénk csínján kell bánni, hiszen a nép békemenetes fele messze nem azonosul az ellenzéki menetessel. A nép egyik fele igen elégedett az uralkodó hatalommal, hiszen bár van bőven vaj a politikusaik fején, sok hitvány dolgot tesznek, de legalább megvédenek bennünket az amúgy nem is jövő migránsoktól. A nép másik fele úgy érzi, hogy a hatalmon lévők csalással maradtak pozíciójukban és szereztek még nagyobb hatalmat az amúgy is már abszolút teljhatalommal bíró országvezetőnek.

Ez, vagyis a csalás volt az elégedetlenkedők százezres tüntetésének apropója is, hiszen tapasztalták, hogy nem azonos feltételekkel indulhattak a választási versenyben a résztvevők. A helyzet egy olyan evezősversenyhez hasonlított, amelyben az egyik versenyző a legmodernebb, leggyorsabb versenyhajóval állt a rajtvonalra, míg ellenfelei itt-ott lyukas, már semmire sem való teknőkkel. Nem volt kérdés ezek után az eredmény.

Ezért is volt furcsa számomra, hogy a jó szándékú civil szervezők, akik jószerével csak internetes közösségi portálokon tudták szervezni a tüntetést, elsősre miért az új választást, mint elérendő legfőbb célt fogalmaztak meg a tömegnek. Dőreség lenne csalást kiáltva megismételt választásra kényszeríteni a hatalmat, hiszen bár történtek szép számmal furcsa dolgok a választás során, a megismételt voksolás ugyanezt az eredményt hozná. Ráadásul úgy tűnik, hogy nem volt végeredményt befolyásoló országos csalás, sokkal inkább az állampártra igazított választási törvény maga a választási csalás.

Április 8-a, vagyis a választás óta több, az állampártra szavazott ember is elárulta, cseppet sem örül, hogy pártja újabb teljhatalmat kapott, mert ő azért mégiscsak demokrata, szeretne volna, hogy a parlamenti többi pártjának is szerepe legyen a demokratikus Magyarország törvényhozásában és ellenőrizze a kormány és pártja munkáját. Erről újabb négy évig, vagy ki tudja meddig, már szó sem lehet. A megatüntetések és a várhatóan fokozatosan elhaló civil tiltakozások sora így hát jelenleg nem más, mint eső után köpönyeg.

Ez a vonat már elment, ezért mostantól - ahogy kellett volna jóval korábban - igazságos kormányzást és egyenlő feltételeket biztosító választási törvényt kell követelni. Amilyenek demokráciákban szoktak lenni.

2018. április 24.

Mocorog a bolha

Szögezzük le: a ma embere azért élhet akár 80-100 évet is, mert részesülhet a modern orvostudomány és a gyógyszerkészítmények áldásos hatásában. Nyilvánvalóan az egyes országokban élők várható élettartama sok minden mástól is függ, de a kezelések igen sokunkat tartanak életben és nem halunk meg egy könnyen gyógyítható fertőzésben, mint történt volna akár egy évszázada is. Nyilván akadnak olvasóim, akik mindezt másként látják, de úgy vélem, hogy modern gyógyszerek és eljárások nélkül sokkal kilátástalanabb lenne a sorsunk.

Akik mindezt vitatják, remek munícióhoz juthattak a napokban, amikor kiderült, hogy az egyik legnagyobb amerikai befektetési bank, a Goldman Sachs friss jelentésében figyelmeztette a befektetőket, óvatosan közelítsenek a biotechnológiához és génterápiához, mert ha túl hamar meggyógyulnak az emberek, nem térül meg a befektetésük.

A legtöbbször emlegetett „tény” e témakörben, hogy azért alkalmazzák például a méregdrága kemoterápiát, vagy sugárkezelést a daganatos betegeknél, mert az sokat hoz a gyógyszer- és eszközgyártóknak, és ha ez nem lenne kiváló üzlet, már régen megoldotta volna a tudomány a rák gyógyítását. Bár megfelelő orvosi tudás nélkül nemigen lenne szabad minderről véleményt alkotni, az embert mégiscsak elgondolkodtatja a befektetési bank tanulmánya, amely szerint az emberek meggyógyítása sokkal kevésbé kifizetődő, mint hosszú távon kezelni őket.

A *The Genom Revolution* (A genetikai forradalom) című, áprilisban megjelent dolgozatban a pénzügyi szakemberek arra keresték a választ, hogy fenntartható üzleti modellt jelent-e, ha meggyógyítják a betegeket. A kérdés a nemsokára elérhető génterápia miatt vált esedékessé, az új gyógymóddal ugyanis számos betegség válhat gyógyíthatóvá. A bank egyik elemzője szerint a génterápia legkiválóbb tulajdonsága, hogy csak egyszeri beavatkozást igényel, de emiatt kevesebb bevételt is eredményez majd, mint egy hosszabb kezelés. Elgondolkodtató eszmefuttatás.

Azt szinte mindegyik beteg tapasztalta már, hogy az orvosok könnyű kézzel nyúlnak a recepttömbjükhöz és írják fel a különböző gyógyhatású szereket, amelyeket aztán mi, a kezelt páciensek vagy beveszünk, vagy nem, olyan módon szedünk, ahogy előírták, vagy nem. A legtöbbször már tapasztalta, hogy a szakmai protokoll szerint alkalmazott gyógyszer mennyiség soknak tűnik, a mellékhatások zavaróak, kellemetlenek, ráadásul akkor is meg kell vennünk egy sokdarabos készítményt, ha pár darabtól is meggyógyulunk. A szemétként landoló gyógyszer is az üzlet része.

Ahogy írásom elején leszögeztem, sokakkal együtt hiszek a modern orvostudomány eszközeiben és az azokat előíró orvosok tudásában, jó szándékában. Ennek ellenére a gyanakvás bolhája már ott mocorog a fülünkben.

2018. május 2.

Az ötödik halálok

Felnőtt életünk jelentős részét a munkahelyünkön töltjük. Legalábbis azok a szerencsések, akik nem küzdenek a munkanélküliség rémével, megfelelő képzettséggel, szakmai tudással rendelkeznek, és emiatt kellenek is a munkáltatóknak. Szükség van rájuk, de ettől még nem biztos, hogy jó is a soruk. Nagyon sokan ugyanis a szó valódi értelmében belebetegsznek a munkájukba.

A minap olvastam ismertetőt Jeffrey Pfeffer könyvéről, a *Dying for a Paycheck* (nagyjából: Haláltusa egy fizetésért) című kötetéről, amelynek ismertetője így szól: „Egy felmérés szerint az alkalmazásban állók 61 százaléka állítja, hogy megbetegítette őket a munkahelyi stressz, és 7 százalékuk mondta, hogy kórházba került miatta”. A szerző a Stanford Graduate School of Businessen tanít és a modern munkahely okozta károkat térképezi fel a túlóra okozta stressztől a munka és család egyensúlyának felborulásáig.

A kutató, aki értelemszerűen az Egyesült Államokban uralkodó helyzetet elemezte - és amely nagy valószínűséggel nem sokban különbözhet más fejlett országbeli, így a hazánkban is jellemző munkahelyi állapotoktól -, úgy találta, hogy az Újvilágban az ötödik vezető halálozási ok a munkahelyi stressz. Ez olyan krónikus betegségek sorát okozhatja, mint a cukorbetegség, a szív- és érrendszeri megbetegedések, az anyagcserezavarok, vagy daganatos megbetegedések.

Aki egy kicsit is ismeri a hazai vezető megbetegedések és halálokok listáját, tudja, hogy mindez mifelénk sincs másként. Akinek van egy viszonylag megfelelően fizetett állása, az lakóhelye, családi körülményei miatt nem válogathat könnyedén a munkahelyek között, jól felfogott érdekében nem ellenkezhethet diktátor hajlamú főnökével, nem utasíthatja vissza a rendszeres túlmunkát, a számára megalázó feladatokat. Helyette mindezt súlyos stresszként éli meg. A ki nem beszélt, fel nem dolgozott stresszre pedig rámehet a házassága, családi élete és főleg az egészsége. Ez nem csak rá, környezetére, de az amúgy igencsak gyengén finanszírozott, viszont nagyon is leterhelt egészségügyre ró újabb terheket.

Nem gondolom, hogy ennek az állapotnak lenne megoldása. Mert például a munkavállalók egy faluban, kisvárosban, ahol nem túl sok a munkalehetőség, többnyire kiszolgáltatottak, amihez pedig hozzájutottak, azt őrzik akár még az egészségüket feláldozva, szélsőséges esetben az életük árán is.

A folyamatosan stresszel terhelt dolgozó így hát csak magára számíthat. Ha helyén kezeli a napi problémákat, ha ésszel, okosan korlátozza autoriter főnöke túlburjánzását és a munkahelyi bajait a műszak végén a műhely, vagy iroda kijáratánál felejt, sokat tehet önmagáért.

De tudjuk, hogy az ember nem így működik.

2018. május 8.

Kerekítve

Kezdttem családom idegeire menni, mert oly sokszor emlegettem a hazai közigazgatás egyik szeletének, az okmányok ügyintézésének nagyszerűségét. Úgy tűnik - állítottam - hogy miközben óriásplakátokon, állampártközeli újságokban, tévékben, rádiókban közpénzből jól fizetett gyűlöletkampánnyal bódítanak bennünket, derék állampolgárokat, a háttérben mégiscsak történik valami, amit modern közigazgatásnak nevezhetünk. Egyik oldalon a lázas brüsszelezés, migránsozás, sorosozás és árnyékukban a közintézményesített tolvajlás, egyeduralom, a másik oldalon pedig a csendben és jól dolgozó közszolgák.

Történt velem, hogy lejárt a jogosítványom érvényessége. Minderre az Ügyfélkapu általam nagyon kedvelt ingyenes szolgáltatása figyelmeztetett, kétszer is és időben. Modern emberként számítógépemről foglaltam időpontot a Központi Időpontfoglaló Alkalmazással a lakóhelyemhez közeli Kormányablakba, amely időpontot e-mailben meg is erősítettek. Egy nappal az ügyintézés időpontja előtt újra jelezték e-mailben, hogy másnap várnak rám. Meg voltam hatódva.

Az ügyintézés a megadott időben és nagyon profi módon történt, amikor is a bájos, mosolygó ügyintéző kedvesen közölte, egy évet most el fog venni tőlem. Értetlenül néztem rá, ez is a szolgáltatás része, vagyis a kedves ügyfél megrézfálása?

Egy tavaly januárban életbe lépett jogszabály szerint az okmányok érvényessége a születési dátumhoz igazodik, vagyis a jövőben mindenkinek a születésnapjára kell majd megújítani az útlevelét, személyi igazolványát, jogosítványát. Tetszik is az ötlet, így mindenki könnyebben igazodik el a személyes okmányai érvényességében.

Visszatérve az ügyemhez, koromnál fogva már csak három évre kapom meg a jogosítványomat, de egy értelmetlen szabályozás miatt ezúttal csak kettőre. Persze fizetni ugyanannyit kell, mintha három évre kapnám meg. Kiderült, mivel születésnapomnál tizenkét (12!) nappal korábban jár le a jogosítványom érvényessége, ezért államunk nem ajándékoz nekem plusz tizenkét napot, vagyis nem lehet, hogy egyszer kivételesen, az átállás velejárójaként három év és tizenkét nap legyen a jogosítványom érvényessége, helyette ezúttal kapok két évet. Mondjuk még mindig jobb, mintha ennyit büntetésként kapnék.

Mint az ügyintézőtől megtudtam, napi gond mindez, sokan kevésbé türelmesen veszik tudomásul, hogy megkárosítja őket az állam, mint én. Pedig lenne erre egy jó megoldás. Egyszerűen csak alkalmazni kellene a kerekítés szabályait, mint számolásakor, vagy a boltokban fizetéskor. Ami egy adott szám fele alatt van, azt lefelé, ami felette azt felfelé kellene kerekíteni. Vagyis a matematika szabályai szerint esetemben nem elvenni kellene tőlem 353 napot, hanem adni 12-öt. De nem így történik.

A migránsozás, sorosozás okát legalább értem.

2018. május 15.

Megoldás

- Ne aggódj, jól elleszünk itthon nélküle is.

E szavakkal vigasztalt ismerősöm annak nyomán, hogy beszélgetésünk a Magyarországot ideiglenesen, vagy véglegesen elhagyó, nyugodtabb, békésebb életet, jövedelmezőbb munkát keresők sokaságára terelődött és ezen belül az egyik rokonom tépelődésére, hogy hazajöjjön-e miután végzett a britföldön zajló egyetemi kurzusán. Ismerősöm szavai nem vigasztaltak meg, rokonom esetleges kint maradása ugyanis nem csak a családunknak rossz hír.

Az illető fiatalember igen magasan képzett közgazdász, az egyetem után itthon, Amerikában és Angliában is több magas szintű speciális képzésen vett részt. Tudása alapján nagy szükség lenne rá idehaza, de mint kiderült, munkáját eddig nemigen becsülték meg és ez nem csak a nyugati bérezésekhez képest szégyenteljes javadalmazását illeti. Ráadásul elege van közhangulatból, a mindet átszövő, uraló gyűlöletből is. Odakint már figyelik a fejvadászok, akik ottani cégeknek keresnek kiváló szakembereket.

Személye csak csepp a tengerben, hiszen már ott tartunk, hogy az állami egészségügyi intézményekben egyre kevesebb az orvos, nővér, ha megbízható asztalosra, kőművesre, szobafestőre, villany-, víz- és gázszerelőre vagy bármilyen más szakemberre lenne szükségünk, akkor alig-alig találunk, vagy ha igen, olyan hosszú nála a várólista, mint egy-egy komolyabb orvosi vizsgálatra, vagy műtétre. A mesteremberek is mennek, amíg mehetnek a boldogabb világ felé. De míg sokakat a jobb lét vonz, másokat, főként a fiatalokat az idehaza tapasztalható, totalitárius diktatúra felé masírozás kerget más tájakra.

Nyilvánvaló, hogy mindezt meg lehet akadályozni. Csak ki kell rúgatni hazánkat az Európai Unióból - látjuk egyszemélyi vezetőnk erre irányuló munkálkodását - és automatikusan lezárulnak a ma könnyen átjárható határok. Lesz majd megint kétféle útlevel, ahogy egykor volt. Az egyikkel mehetünk a baráti (?) országokba, a másikkal néhány euró ellátmánnyal háromévente Nyugatra. Persze, csak ha lehetséges disszidensként nem kerülünk tiltólistára. Akkor lesz majd itthon megint szakember, és élhetjük a bezárt országok polgárainak boldog életét.

Mind többször jut eszembe mostanában Enver Hoxha, a mélyszegénységben, teljes bezártságban tartott Albánia egykori diktátorának elhíresült monda, amelyet egy nyugati újságírónak nyilatkozott. Azt találta mondani, hogy Albániában az embereknek mindenük megvan, amire csak szükségük lehet. Miközben bunkerek százezreivel megvédte népét a nem létező ellenségtől, a feneketlen szegénységbe taszított ország polgárainak evésre már nem is volt szükségük...

Ki kell tehát jelentenünk: nem leszünk meg jól az elmenekülő polgártársaink nélkül is, de erre nem az unióból távozás, és nem a lezáruló határok jelentik a jó megoldás.

2018. május 22.

A rendelet

Nem tudom másként jellemezni mint úgy, hogy kitört a GDPR örület. Aligha hiszem, hogy van internetező, aki az elmúlt napokban ne találkozott volna velem, ne kapott volna adatait bármilyen módon is kezelő cégtől felkérést, vegye tudomásul, megváltoztatták az adatvédelmi szabályait.

S bár ez a betűszó manapság a legtöbbet használt rövidítés, a legtöbben még most sem tudják, hogy mindezt eszik-e, vagy isszák. Nos, a GDPR (General Data Protection Regulation, vagyis Általános Adatvédelmi Rendelet) az Európai Unió olyan jogszabálya, amely kötelező valamennyi uniós tagállam mindegyik gazdasági vállalkozására és szervezetére, azokra, amelyek ügyfeleik személyes adatait kezelik.

S, hogy melyek a személyes adatok? A mintegy 100 oldalas rendelet szerint személyes adat az az információ, amely alapján egy személy beazonosítható közvetlenül az adat tartalma alapján, vagy közvetett módon az adatot más adattal kiegészítve. Természetesen a név, születési adatok, édesanya neve, lakcím, e-mailcím, telefonszámok, de még az IP-cím, a Facebook like, vagy a mozgásunkra vonatkozó adatok is ide tartoznak.

A megfigyelésektől rettegő emberek zöme nem is gondol rá, hogy haszonszerzés céljából cégek, szervezetek, állami intézmények, politikai pártok hányféle módon figyelik létünket, tevékenységünket. És ne legyen kétségünk afelől, hogy a megfigyeléseknek csak igen töredék része van értünk, a többsége bizony más célokat szolgál.

A GDPR új jogokat ad a magánszemélyek kezébe, és pontosítja, szabályozza a korábbi lehetőségeket saját személyes adataik kezelésével kapcsolatban. Így az érintett személy előzetes tájékoztató jogát, az adott szervezet által tárolt személyes adataihoz való hozzáféréseinek, a kezelésükkel kapcsolatos információkhoz jutás jogát, a helyesbítéshez való jogot. Ugyancsak jogává lett május 25-étől az egyénnek az adatkezelés korlátozása, valamint adatainak törlési lehetősége. Vagyis mostantól jogunk van követelni és elvárni, hogy kérésünkre az adatkezelő törölje személyes adatainkat, ha mi úgy akarjuk.

Mindannyian rendszeresen kapunk kéretlen, de meglepően testre szabott internetes reklámokat, telefonhívást csábító ajánlatokkal valamilyen gyorsan elhadart nevű kft. munkatársától, vagy éppen az államtól konzultációnak tűnő agymosó leveleket.

Azt ma még nem tudjuk, hogy az uniós adatvédelmi hatóság valóban el tud-e bánni majd az igazán nagy halakkal, vagy csak a kisebbeket büntetik ronggyá, ahogy azt sem, valóban bevezeti-e a magyar kormány a meglebegtetett könnyítést, miszerint a kisebb vállalkozások érdekében először csak figyelmeztetnek a hibás adatkezelések nyomán és nem büntetnek. Majd kiderül.

Annyit leszögezhetünk: ez az európai jogszabály akár még jó is lehet majd számunkra.

2018. május 29.

A hurok

A jog meghatározza egy-egy ország polgárainak életét, mindennapjait, boldogulását, vagyoni gyarapodását. Az adott ország lakosainak történelmi múltjára, kultúrájára épülő törvények azért vannak, hogy azok betartassák az általános emberi normákat, a többség által elfogadott és szükségesnek tartott együttélési szabályokat. Vagyis a törvények értünk vannak.

Mindaddig jól is működik mindez, amíg egy kis csoport - nevezzük hatalomnak - el nem kezdi a törvényeket apróbb, vagy nagyobb lépésekben a maga céljainak megfelelően módosítani. Általában ha ez nem feltűnő, ha nem érint egy adott pillanatban tömegeket, és nagyjából jogi végzettség is kell az értelmezéséhez, akkor a többség nemigen foglalkozik vele, legfeljebb a vállukat vonogatják, ha a változásokról hallanak.

Nyugodtan megállapíthatjuk, a diktatúrák természetrajzához tartozik az egyes hatalmi ágak igába hajtása, vagyis a diktátor keze alá rendelése. Ezt legjobban - és a kötekedő nyugati világ felé elfogadhatóan - jogszabályokkal, megfelelően lojális vezetők kinevezésével lehet elérni és még vér sem folyik. (Megjegyzem, e gondolatok még véletlenül sincsenek összefüggésben a most következőkkel, hiszen hazámra a fentiek nyilvánvalóan cseppet sem vonatkoznak...).

Az csak az érintettek, jogászok, bírók, ügyvédek, államigazgatásban dolgozók, peres ügyekkel küzdők előtt ismert, hogy január elsején új polgári perrendtartási kódex váltotta fel az 1952-ben elfogadott törvényt. Ezt akár helyesnek is tarthatnánk, hiszen haladni kell a korrallal, jól is néznénk ki, ha még mindig a majd' négyezer éve élt híres király, Hammurapi törvényei lennének érvényben. Nyilvánvalóan az új polgári perrendtartási törvény létrehozása is a megújulást, korszerűsödést szolgálta a jogalkotók fejében. A valóságban viszont jelentősen megnehezíti a jogorvoslathoz jutást, aknák és csapdák tömegét rejti magában ügyvédek és ügyfelek számára egyaránt.

Mindeddig az ügyvédek egy-egy nehezebben értelmezhető döntés esetén konzultálhattak a bíróval, vagy a leírójukkal, hogy mi is a teendőjük a továbbiakban és a bírák jelentős része nyomasztó túlterheltsége mellett is szánt időt az ügyvédekkel egyeztetésre. Aztán mostanában ez a lehetőség nagy hirtelen megszűnt, vagyis nem lehet kérdést feltenni a bíróknak, leíróknak, csak írásban, ami időpazarló és pluszmunkát jelent a bíróságoknak, éppúgy, mint a pereskedőknek.

Ez persze egy állam működésében apró kis változtatás, a hatalom egy kézben koncentráálásában is csak egy gémpapocsnyi szorítás, szinte szóra sem érdemes, de az érintettek jogbiztonságában igen erős csorba. A naponta születő új törvények és a változó jogbiztonság terén a hurok úgy szorul nap mint nap parányival összebb mindannyiunk torkán, hogy azt észre sem vesszük.

Mígnem fulladozni nem kezdünk.

2018. június 5.

Prémium

Hallgatom a rádióban a 71 éves hölgy esetét, és alig akarok hinni a fülemnek. Az egészségére odafigyelő asszony elment az időszakos mammográfiai szűrővizsgálatra, le is vetkőzött, majd odaállt az orvos elé. A doktor megnézte a kartonját, majd csak annyit közölt: öltözzön fel, maga már túlkoros, nem vizsgálom meg.

A hölgy megalázottan hagyta el a rendelőt és nagyon nem értette, hogy mi történt vele. Igaz, hogy hetvenen már túl van, de nem csak az ő, hanem a magyar egészségügyi rendszer jól fel-fogott anyagi érdeke is, hogy a baj időben kiderüljön és olcsóbban, gyorsabban gyógyíthassák meg őt a szakemberek.

A rádió megszólaltatott egy szakértőt is, aki elmondta, hogy a szakmai ajánlás szerint 30 és 45 év között három, majd 65 éves korig legalább kétfévente kellene a mell radiológiai vizsgálattal kiszűrni az esetleges daganatot. Nem mintha e kor fölött ne lennének veszélyeztetettek a hölgyek - és mind gyakrabban az urak is, de ez cseppet sem köztudott - de nincs, aki finanszírozza a szűrést.

Mindezzel összezseng annak az olvasónak a levele, aki azzal keresett meg a minap, járjak már utána, igaz-e, hogy a házi orvosok figyelmét a feletteseik felhívták arra, ha lehet, az idősebb betegeket ritkábban küldjék laborvizsgálatra és szakrendelésekre. Mindennek háttérében a takarékosagra törekvés áll és ösztönzéseként - állította az engem megkereső olvasó - többlettámogatást is ajánlottak azoknak a gyógyítóknak, akik betartják a minisztériumi kérést. A levélíró szerint, lakóhelyén, a fővároshoz igen közel eső városban már így működnek a házi orvosok.

Ez szerencsére mindeddig számomra nem bizonyosodott be, de a mára egyetlenként megmaradt nem kormánypárti politikai napilap éppen egy évvel ezelőtt írt cikkének címében olvasható: „Nem a gyógyításért, hanem a spórolásért jár prémium”. Idézek az írásból: „őszől a házi orvosok prémiumot kaphatnak, ha betegek labor költsége legfeljebb 30 százalékkal tér el az országos átlagtól. Ez korlátozhatja a vizsgálatok számát, így nem mindenki juthat laborhoz.”

Mint közismert, az elmúlt hetekben új kormány lépett munkába és a kiszivárgott hírek szerint a kormányfő a miniszterek, államtitkárok figyelmét arra hívta fel, hogy újabb világválság közeledik, emiatt csínján bánjanak a költségvetéssel. (Gyanítom, hogy nem a stadionépítések, látványberuházások, a gyűlöletkeltő kormánypropaganda elfecsérelt milliárdjaira gondolt.)

A fentiek alapján kijelenthetjük: kormányzati szempontból az a jó állampolgár, aki aktív dolgozóként soha sem betegszik meg, majd nyugdíjasként amilyen gyorsan csak lehet, meghal, hogy ne terhelje az egészségügyi és nyugdíjasszát.

De azért ehhez mégsem kellene hozzásegíteni az időseket.

2018. június 12.

Indulhat az eljárás

Hazám sok nagyszerűsége mellett a jogbiztonságáról is híres. Nem azért érdekes ez, merthogy más országban ne lenne jog és ne lennének törvények, sokkal inkább annak okán, hogy törvényileg talán az egyik leggyorsabban változó ország a miénk. Mifelénk ugyanis még az alkotmányt helyettesítő, kőbe vésett egypárti alaptörvény is már hetedik és beharangozottan nyolcadik változtatása előtt áll.

Arról is érdemes szót ejteni, hogy a gyorsan dolgozó parlament (értsd: kormánypárti képviselőkből álló szavazóautomata) akár egyik napról a másikra is képes új jogszabályokat, rendeleteket, törvényeket alkotni, olyan sebességgel, hogy a törvénytisztelő polgároknak még csak esélyük sincs ezeket követni, megismerni, betartani. Nem könnyű a joggal hivatásosan foglalkozó szakembereknek, jogászoknak, ügyészeknek, bíróknak, ügyvédeknek sem, mert az életük a szorgos jogalkotók munkássága nyomán csupa tanulás és alkalmazkodás.

Július elsején megint csak módosul egy jogszabály, ezúttal a büntetőeljárásról szóló törvény. Erre igazán szükség is van, de egyáltalán nem a jogban bízó állampolgároknak. Hogy kinek, azt tisztelt olvasóim fantáziájára bízom. Az új büntetőeljárás-jogi törvény ugyanis a szakértők szerint megalapozza azt a lehetőséget, hogy akár alapos gyanú nélkül is eljárást lehessen indítani bárki ellen. Nem mondom, ez igen biztató.

A törvénymódosítás sok más mellett felhatalmazza a rendőrséget, ügyészséget például arra, hogy a polgárok egészségügyi adatait lekérdezze a tavaly óta létező Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térből. A megújult törvényben megjelenik az úgynevezett előkészítő eljárás fogalma, amely szerint az eljárás bárki ellen megindítható, ha felmerül, hogy esetleg bűncselekményt követhetett el. Nyilvánvalóan ezzel kordában lehet tartani - na, nem a bűnözőket, ők tesznek a törvényekre - de a nemkívánatos civilszervezetek, polgári szerveződések vezetőit, munkatársait és bárkit, aki nem „a mi kutyánk kölyke”, vagyis útban van.

Az egyik napilapnak nyilatkozó adatvédelmi szakértő úgy véli, hogy az elektronikus térben gyűjthető egészségügyi adatokkal az új jogszabály meglehetősen kiszolgáltatottá teheti az állampolgárokat, mert egy helyen megtalálhatók olyan információk is, mint például hogy az illető szed-e valamilyen gyógyszert, van-e egy adott bűncselekménnyel összefüggésbe hozható pszichiátriai, vagy nemi betegsége.

A jogkövető polgárok többsége persze ezúttal is csak annyit gondolhat minderről, hogy ez őt nem érinti, ő tisztességes életet él.

Amíg valaki mást nem gondol róla.

2018. június 19.

Nász apróban

„Házasság céljából megismerkednék 18-23 éves elvtársnővel. Kettesben dolgoznánk a közért, a Dolgozók Pártjáért. Válasz a „Tanulj és taníts” jeligére a kiadóba”.

Ezt a gyöngyszemet a Facebook egyik felhasználója találta, és e kiváló, korrajznak is beillő házassági hirdetést meg is osztotta a közösséggel. Az apróhirdetés néhány nagyon is fontos információt tartalmaz. Például az ifjú elvtárs korát, aki vélhetően nagyjából 25 év körül járhatott elhatározása pillanatában, hacsak nem egy bűnös, fiatal asszonyhúsra vágyó, vagyis hátsó szándéktól üzött középkorú férfi volt az illető.

A korszakot is megtudhatjuk, hiszen az említett párt 1948 júniusában jött létre és 1956 novemberében alakult át a korabeli egypártrendszer vezető erejévé, az MSZMP-vé. Nem mondom, kemény időszak volt, olyan, amelyikben a férfiember még a nősülési szándékát is a párt és a köz érdekei okán határozta el. De legalábbis ezt kellett állítania, ezt várta el tőle a korszellem, na meg az egypárti uralom.

Aztán itt van még a „Tanulj és taníts” jelige is, amely erősen megmozgatta a fantáziámat. Először persze arra gondoltam, hogy az ország vezető ereje és a nép nagy tanítója, egy-személyi vezetője, a Rákosi elvtárs nevű pártfőtitkár elvárásainak kívánt megfelelni az ifjú elvtárs, mert bizony akkortájt a látványosan épülő országban elkeltek a művelt emberfők és ehhez nem csak iskolák kellettek, hanem önképzőkörök, önkéntes tanítók, olyanok, akik a házasságban is a közért, a közjóért cselekedtek. Otthon is, a zárt ajtók mögött, már ha az akkori lakásviszonyok mellett volt saját zárható ajtajuk, amely mögött legalább egy parányi szobácska jelenthette a magánéletüket.

De ennek a jeligének azért van egy erősen szexuális tartalma is, mondván, drága leendő asszonykám, én majd sok mindenre megtanítalak, olyanokra, amelyeket egy házasság előtt álló fiatal hölgynek még hallomásból sem illik ismernie, de ha mégis tapasztaltabb vagy, hát elnézem neked és hajlandó vagyok tanulni.

Valószínűleg sohasem fogjuk megtudni, hogy a fiatalember hogyan gondolkodott, megtalálta-e párját, és ha igen dolgoztak-e együtt a közért, s ha összeházasodtak, akkor is a párt volt-e életük középpontjában. Persze a történelemből tudjuk - és tapasztaljuk ma egyre inkább újra, mert a nép sohasem tanul az elődök sanyarú sorsából -, hogy a párt és az ország egyszemélyi vezetője által teremtett és irányított diktatúra nagyon is meghatározta minden ember (magán)életét is.

Szorongok a gondolattól, hogy az internetes társkereső portálokon hamarosan ismét megjelennek majd a párthűséget bizonygató és elváró szövegek.

Jó úton haladunk arrafelé.

2018. június 26.

Forintjátzsma

„A kormány képtelen kezelni az egyre súlyosbodó válságot. Ezt láthatjuk a 300 forintos euróban...”

Ezt a 2009. februári idézetet az állampárt honlapján lehet olvasni az internet jóvoltából, amely mint tudjuk, nem felejt. S bár a mondatot sokan, még vezető politikai szereplők is a most országoló miniszterelnöknek tulajdonítják, akik szerint az egyszemélyi vezető azt mondta: „az a miniszterelnök, akinek a kormányzása alatt az euró 300 forint fölé emelkedik, az nem tud kormányozni, és le kell mondania!”. Nos, nagy biztonsággal állítható, hogy ez nem igaz. Igaz viszont a jelen írás bevezető mondata, amelyet a párt azóta az Európai Unió kulturális, oktatási, ifjúságpolitikai és sportügyi biztosává lett egykori frakcióvezetője mondott.

A lényeg persze messze nem az, hogy ki, mikor és mit mondott, hiszen az akkori helyzetben - ellenzékben - elhangzott szavak ma, kormányon már messze nem igazak, meg aztán az azokra vonatkozott és nem ezekre. Szóval a világ és a helyzet folyamatosan változik, ahogy a szöveg is.

Cikkem írásakor éppen 328 forinton állt az euró, vagyis mindazoknak, akik most készülnek külföldre nyaralni és nem spájzoltak be a szebb monetáris időkben az olcsóbb uniós valutából, most nagyon drága lesz a nyaralásuk. Rendben, mondhatja a forint gyengülésének hírére olvasva az ember, nem megyek külföldre, jó nekem itthon is, jóval olcsóbban megúszom majd az egészet. Aki így gondolja, jól gondolja, hiszen megspórolja a tetemes útiköltséget, a főidényben minden turizmusra épülő országban egekbe csapkodó szolgáltatások, illetve kiadásait. Igen ám, de a rossz forint-euró viszony kihat az itthoni árakra is, hiszen hazánk nyers- és alapanyagokban, energiahordozókban szegény, technológiában meg még nem eléggé fejlett ország, vagyis szinte mindenhez szükségünk van külföldről származó segítségre. Az pedig pénzbe, és a gyenge forint miatt még több pénzbe kerül. Nekünk, persze.

Mondják a pénzügyi szakértők, hogy a gyenge forint igen kedvező a spekulánsoknak és a Magyar Nemzeti Banknak, ők ugyanis nagy nyereségre tehetnek ezzel szert. Kérem, még véletlenül se gondolják, hogy e két pénzügyi résztvevő között egyenlőségjelet tesztek, de mint tudjuk, a haraszt nem zörög, ha annak nincs oka.

Azt látjuk, hogy a nemzeti pénzügyi vezetője minden módon akadályozza az inflációt, amelyért avatatlan ésszel gondolkodva még szívből gratulálhatnánk is neki, de más pénzügyi szakértők és ipari résztvevők szerint ez éppen a gazdaság fejlődését akadályozza, vagyis rosszat tesz vele nekünk.

A bérből és fizetésből, vagy csekélyke nyugdíjból élő emberek többsége persze mindezt nem érti, legfeljebb csak azt, hogy megint bábu lettek valamilyen társasjátékban.

2018. július 3.

Műanyag

A műanyagok mesterséges úton előállított, vagy átalakított óriásmolekulájú anyagok, szerves polimerek. De ezt a legtöbbben nem is tudják, csak használják mindazt, amelyet ezekből az anyagokból állítanak elő számukra.

A műanyag az emberiség nagy találmánya, olyan anyag, amellyel olcsóbbá vált a tömegtermelés, és megfizethető áruvá a termék. Ennek köszönhetjük, hogy a golyóstollunktól, a ruházatunk anyagán, a gyerekek játékaikat át, a tévékészülékünkig, az autótól, az úrhajóig jószereivel mindenben van műanyag, vagy éppen egészében abból készül és amely műanyagot laza mozdulattal dobunk szemétre, ha a belőlük előállított tárgy már nem kell nekünk. Innen pedig számtalan úton és módon jut el a talajba, élővizeinkbe, onnan pedig a természet körforgásának köszönhetően belénk. Mi meg jól megbetegszünk tőle, ahogy a bennünket körülvevő élővilág is.

Nincs mostanában olyan nap, hogy egy-egy hír ne fegyelmeztetne bennünket arra a veszélyre, amelyet a műanyagok jelentenek a világunkra. A tengerekbe, óceánokba évente sok millió tonnányi kerül belőlük, a műanyag mikroszemcsék már ott vannak a halak, tengeri élőlények szervezetében is. A műanyag megszennyezi a folyókat, föld alatti víztartalékainkat, és a legújabb kutatások szerint már a kristálytisztá ásványvízzel is műanyagot iszunk.

Környezetünk nagy bajban van és vele együtt mi is. Évente több mint 300 millió tonnát gyártanak világszerte ebből az olcsón előállítható és változatosan felhasználható alapanyagból, a felét ráadásul egyszer használatos tárgyakhoz. Nyilvánvalóan tenni kell valamit a hulladékkal, mert a helyzet mind tarthatatlanabb, de az is tény, hogy műanyag nélkül rövid úton dőlne össze megszokott világunk.

Szinte naponta jelzi egy-egy nagy gyár, hogy leállítja egyik-másik műanyag termékének gyártását, a szupermarketláncok is versenybe kezdtek, ki, minek az árusításával hagy fel. De erre utasít jogszabályaival az Európai Unió is. Így rövid távon elveszítjük a műanyag szívószálakat, tányérokat és poharakat és még néhány közkedvelt, de eldobható eszközünket. Ez is hatalmas vállalás és óriási tétel, de lássuk be, csak csepp a műanyag hulladékok tengerében.

Újságíróként tudásom, szakmai ismeretem a műanyagok terén igen véges, nem is feladatom, hogy javaslatot tegyek a probléma megoldására, amelyre egyelőre nálam jóval okosabb szakemberek sem találnak rá. Sok multinacionális vállalat kísérletezik újrahasznosított vagy műanyag helyettesítő bioalapú anyagokkal, vagyis a gyártók is érzik már a felelősségüket.

Ahogy éreznünk kell nekünk is, amikor egy műanyag tárgyat a szemétre hajítunk.

2018. július 10.

Szopizás

Na kérem, ha eddig bárki is azt hitte volna, hogy nincs szebb és hasznosabb tevékenység, mint amikor egy édesanya megszoptatja kicsinyét, hát kijelenthetjük, ez nagy tévedés. A legtanácsosabb, ha nem adja gyermeke szájába a mellét, hanem leballag a sarki patikába és tápszert vesz neki. Gyorsan tegyük hozzá, hogy e kijelentés tartalmát az amerikaiak igen érdekes (kérem ezt a jelzöt a megfelelő szóval helyettesíteni) első embere támogatja, de nagyon erősen.

A minap kelt szárnyra a The New York Times című amerikai napilap híre, miszerint az Egyesült Államok tavasszal Genfben megpróbálta megakadályozni, hogy az ENSZ Egészségügyi Világszervezete (WHO) elfogadjon egy olyan határozatot, amely a szoptatás fontosságát hangsúlyozta. Mily meglepő, az amerikai álláspont egybeesett az amerikai csecsemőtápszergyártók álláspontjával.

Ahogy a Magyar Távirati Iroda megjegyzi, „az amerikai küldöttség keményen, de sikertelenül dolgozott azon, hogy a WHO közgyűlése ne fogadja el azt a határozatot, amely évtizedes tudományos kutatásokra alapozva a szoptatás fontossága mellett foglalt állást és felhívta a figyelmet arra is, hogy az egyes országoknak korlátozniuk kellene az anyatejet helyettesítő tápszerek pontatlan vagy félrevezető reklámozását.” Az amerikaiak Ecuadort és még vagy egy tucatnyi, főleg afrikai és latin-amerikai országot fenyegetettek meg támogatásmegvonással, ha nem állnak melléjük.

Eddig a hír, amelyen nehéz nem felidegesítenie magát az embernek. Mindenfajta kutatás szerint egy ember gyerek-, majd felnőttkori egészségét, anyjához való kapcsolatát is erősen meghatározza, hogy édesanyja meddig szoptatta, hogyan táplálta. Azt is tudjuk, hogy egy csecsemőnek nincs és nem is lehet hasznosabb élelme, mint az anyatej, amely minden olyan táplálékot, védőfaktorokat tartalmaz, amely lehetővé teszi, hogy a kicsiből egészséges és boldog gyerek, majd ifjú váljon, bár ez utóbbiért még tenniük kell a szülőknek, majd az oktatóközösségeknek is valamit.

A hír szerint az amerikai delegáció ki akarta vetetni a határozat szövegéből azt a mondatot, amely arra szólította fel a kormányokat, hogy „védelmezzék, megkönnyítsék és támogassák a szoptatást”, valamint törölnetni akarta azt a bekezdést, amely azt javasolta a politikai döntéshozóknak, hogy korlátozzák a tápszerek reklámozását.

Mindez jól mutatja, hogy mi fontos a hatalommániásoknak. Ha az segíti hatalomra jutásukat és maradásukat, a korlátlan fegyverhasználatot támogatják, esetleg nem létező ellenségekkel riogatnak, és védik meg népüket tőlük, míg ha érdekük úgy kívánja, a tápszert népszerűsítik az anyatejjel szemben.

De azért jó tudni, hogy az édesanyák még akkor is szoptatni fognak, amikor a mostani akarnokokra már senki sem emlékszik majd.

2018. július 17.

Vámháború

A minap olvastam az egyik gazdasági portál cikkében, hogy micsoda örömet váltott ki az amerikai mosógépgyártó cég elnökéből az a hír, miszerint szeretett elnöke a külföldről Amerikába bevitt mosógépekre vámot vetett ki. A Whirlpool elnöke már a dél-koreai versenytársak felett aratott győzelmüket ünnepelte és felvetetett üzemeibe újabb 200 munkást a várhatóan megnövekvő hazai mosógépkereslet kielégítésére.

Aztán gyorsan a valóságra ébredt. Nemhogy növekedett volna a cég gépei iránt a kereslet, de jelentősen csökkent. Ennek oka, hogy kedvenc vezetője ugyancsak vámot vetett ki az acél és alumínium importjára, és mily furcsa, e két anyag alapvetően szükséges a mosógépekhez, amelyek viszont a vámok miatt megdrágultak. Sok amerikai mindezek nyomán elnapolja új mosógépvásárlását és inkább megjavíttatja a régit, jó lesz az addig, amíg észhez tér a vezetőjük. Vagy jön egy okosabb.

Maradva továbbra is az amerikai példánál, elgondolkodtató, hogy mennyire nem tanulnak a rossz vezetők az elődök badarságaiból. Például az 1928-ban megválasztott Hoover elnök választási kampányában a mezőgazdaság megmentését tűzte ki célul maga elé. Persze védővámokkal. Igen ám - ahogy ez a Qubit.hu nagyszerű összeállításában olvasható - a kongresszusi képviselők nem voltak hajlandók támogatni a különböző mezőgazdasági vámokat anélkül, hogy az ő államuk vagy körzetük ne kapott volna valamit. Mindenki talált egy ottani megmentendő iparágat, aminek importjára vámot követelt, ez volt az ára annak, hogy megsza-vazza a többi. A vámörület végeredményeként összesen 800 termékre vetettek ki importvámot a vámtörvényben.

A politikusok leginkább csak az orrukig látva nem vették tudomásul, hogy mindennek megvan a tovagyrúzó hatása. A gazdaság egy igen bonyolult rendszer, ahogy a nemzetközi kereskedelem is. De arról sem szabad elfelejtkezni, hogy ahogy az 1930-ban életbe lépett amerikai vámtörvényre, a mostani elnök vámháborújára is azonnal érkezik viszontválasz az amerikai termékekre kivetett vámokkal.

És az eredmény? A termékek drágábbak lesznek, emiatt csökken irántuk a kereslet, a gyáraknak kevesebbet kell előállítaniuk, ezért elbocsátások lesznek, ezzel pedig kevesebb lesz a fizetőképes vásárló, vagyis még kevesebbet kell termelni és máris kész a válság. Mondanom sem kell talán, ahogy Hoover elnök is magasról tett az 1028 közgazdász által aláírt tiltakozásra, úgy tesz a mai amerikai első ember is a figyelmeztetésekre, visszaigazolván a magyar közmondás nemzetközi igazságát: akinek az Isten hivatalt adott, annak ész is adott hozzá.

Ha mindezt végig gondoljuk, beláthatjuk: menthetetlen a világ.

2018. július 24.

Amennyit érünk?

A nyolcvanas évek közepén egyik ismerősöm Nyugat-Németországba disszidált nagybátyja látogatott haza, mégpedig egy akkoriban mifelénk luxusautónak számító kocsival. Többen is szájtátva nézegettük az amúgy használtan vett és már javakorabeli autót, hogy milyen jó lehet nyugaton élni, ahol ilyen járművet vehet bárki magának.

Aztán kiderült, hogy a negyvenes éveiben járó férfi jó ideje munkanélküli segélyből tengeti az életét. Igaz, az a segély akkoriban jelentősen meghaladta a keresetemet, de azért abból odakint ő sem élhetett gondtalanul, még ha jutott belőle autóra, lakhatásra, láthatóan jó ruhákra és utazásra is. Nekünk viszont itt volt a teljes foglalkoztatottság, a hétvégi húsleves és rántott hús, a szocialista erkölcs és tudat. Mégis joggal tehetjük fel a kérdést, vajon mi mikor fogunk legalább annyit keresni, mint amennyit odakint egy munkanélküli kap segélyként?

Az elmúlt több mint harminc évben a világ igen nagyot változott, olyannyira, hogy már nálunk is kapitalizmus van, vagy volt legalábbis egy darabig, merthogy most mi van, azon sokan török a fejüket. Viszont semmivel sem indokolható, hogy akármilyen irányba is változott a világ, a magyar dolgozók messze alulfizettebbek, mint a nyugati, és nagyon sok kelet-közép-európai társuk.

A minap nézegettem az OECD, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet statisztikáját, amely szerint tavaly bruttó 22 576 dollár volt az átlagos kereset Magyarországon, és ez a második legalacsonyabb a szervezet 36 tagállama között. A statisztika szerint egy ledolgozott munkaóra vetítve 13 dolláros, vagyis a jelenlegi árfolyamon több mint 3500 forint átlagfizetés jut egy magyar munkavállalónak, amivel a ledolgozott órák számát figyelembe véve a miénknél csak Mexikóban alacsonyabb az átlagos éves kereset. (Azért jegyezzük meg, hogy a fenti számok erősen eltúlzottnak tűnnek, hiszen közel bruttó 510 ezer forintos havi átlagfizetést jelentenének és ez nem egyezik a KSH adataival.)

Mára sokaknak lett elege a hazai kilátástalanságból, ők jobban fizető országokban keresik a boldogulásukat, nyomukban viszont munkaerőhiány lépett fel, ez pedig emeli a béreket. Igen ám, de hiába dicsekednek a politikusok azzal - na nem a maguknak megszavazott havi kétszázézes béremeléssel, arról mélyen hallgatnak -, hogy már 320 ezret is meghaladja a magyar havi átlagkereset (érdemes összevetni a fenti OECD adattal, vagyis a valós helyzet még rosszabb), ha mindez például vidéken alig tapasztalható és ha igen, ebből akkor is csak több mint százezerrel kevesebbet vihet haza a dolgozó.

2018. július 31.

Üres ház

Szerencsés vagyok, mert olyan táján élek az országnak, ahol nemhogy elnéptelenednének a települések, de látványosan növekszik a kisvárosok, községek lakosainak száma, ennek következtében nagyjából elfogytak az önkormányzati építési telkek, az eladó házak, nyaraló-épületek pedig az utóbbi egy-két évben látványos megrágultak. Mindez hazánk nem minden tájára jellemző, hiszen a KSH adatai szerint az országban már több mint félmillió lakás vagy ház áll üresen. Gondolom senkit sem lep meg, hogy az üres lakások aránya Budapesten, Pest megyében és a közép-dunántúli régióban a legalacsonyabb, míg Észak-Magyarországon közel minden ötödik ingatlan lakatlan és országosan az ezer lakosnál kisebb falvakban már minden negyedik ház üresen áll.

Aki már küzdött a feladattal, hogy saját lakáshoz jusson, talán elképzelni sem tudja, hogy békeidőben mi vezethet ahhoz, hogy valaki, vagy éppen egy egész család fogja magát, felkerekedjen és magára hagyja féltett házáat, telkét, nehezen mozdítható javait. Természetesen egy-egy ház, lakás elnéptelenedésének számtalan oka lehet, például a család fiatalabbjai másfelé próbálnak találkozni szerencsésükkel, vagy meghal az utolsó családtag is és nincs, aki lakja az ingatlant, esetleg gazdaságilag oly elmaradott a környék, hogy se közel, se távol nem akad megélhetési lehetőség, vagyis az életben maradáshoz menni kell. De ilyen tömegesen?

Ahogy az adatokból kiderül, a rendszerváltásig a hazai ingatlanok öt százaléka állt üresen, azóta folyamatosan nő az arányuk és mára már a 4,4 millió ingatlanból körülbelül 560 ezer nem lakott, s ezek közel fele ötezer lakosúnál kisebb településeken található.

Ha ingatlanonként csak két emberrel számolunk, akkor is ez meghaladja az egymillió egy-százezer embert. Tudjuk a statisztikákból, hogy folyamatosan csökken hazánk népessége, már régen nem élünk tízmilliónyan e kis országban és azt is, hogy jelenleg mintegy hatszázezer ember külföldön keresi boldogulását. De ez nem lehet magyarázat az üres ingatlanok tömegére, hiszen a külföldön boldogulni akarók jelentős része remélhetően haza fog térni és akkor szükségük lesz korábbi lakásukra, vagyis távollétükben esetleg bérbe adják, lakja valaki a családból, vagy ha nem, akkor is fenntartják, fizetik az adóját, közköltségeit. Vélhetően sokan viszont úgy hagyták el házukat és hazájukat, hogy oda ők már sohasem akarnak visszatérni.

Hamarosan életbe lép a kormány hajléktalanokat sújtó rendelete. Az utcán élő szegények egy része nem is hajlandó más életvitelre, de talán azok, akik szívesen vennék, ha állandóan fedél lenne a fejük felett, amennyiben tehetnék és a kormányzat ebben segítené őket, áttennék székhelyüket akár egy kis faluba is.

Ahol legalább fedél alatt fagyhatnak meg, halhatnak éhen.

2018. augusztus 7.

Hetvenkét százalék

Felmérések szerint Magyarország az egyik leginkább unióbarát ország, már ami a lakosságot illeti. Egy tavalyi felmérés szerint az Európai Unió 28 tagállamának polgárai közül az írek 90 százaléka tartja előnyösnek a tagságot és a máltaiak, litvánok, luxemburgiak, lengyelek, dánok, észtek több mint nyolcvan százaléka is így gondolkodik. A németeknek 77, míg a magyaroknak majdnem háromnegyede, pontosabban 72 százaléka unióbarát.

Ezeket az adatokat és az unióból jövőre kilépni kívánó Nagy-Britanniára váró, előrevetített gazdasági visszaesést nézve sok euroszeptikus is csendesebb mostanában. Bár a magyar kormányfő szerint hazánk gazdasága olyan erős, hogy nem szorulunk senki pénzére, ez amellet, hogy önbizalmat és erőt sugárzó kijelentés, sajnálatos módon köszönőviszonyban sincs a valósággal.

A minap látott napvilágot a VoxEU portálon három kutató-közgazdász dolgozata, amely azt vizsgálta, hogy mi lenne az egyes tagországokkal, ha nem lennének EU-tagok és nem részesülnének az egységes piac előnyeiből. Az adatokból kiderült, hogy az áruforgalmat átlagosan 109 százalékkal növelte meg az egységes piac, míg a szolgáltatások 58 százalékkal magasabb szinten vannak, mint lennének EU nélkül és a jóléti előnyök is átlagosan 4,4 százalékkal magasabbak.

Hazánkat egyetlenként még nevesíti is a tanulmány (talán éppen egyszemélyi vezetőnk EU-főbiája okán) példaként említve, hogy milyen sokat profitálhat egy ország az európai piachoz tartozással. A tanulmányt készítő közgazdászok szerint az egységes piac nélkül legjobb esetben is a magyar GDP 4,7 százaléka hiányozna, de akár 17,7 százalékos is lehetne az elmaradásunk a jelenlegi állapothoz képest.

És akkor még szót sem ejtettünk a nyitott határokról, arról, hogy ha jobb megélhetésre vágyunk, hát szerencsét próbálhatunk más országokban is, vagy hogy téli síelésünknek, nyári tengerparti utazásunknak csak saját anyagi lehetőségünk szab határt és nem egy sorompóval, géppisztolyos határőrökkel megerősített fizikai akadály. Az előnyök igencsak szerteágazóak, aki ezt nem látja, annak komoly gondjai lehetnek a valósággal, vagy éppen saját hatalmi, pénzügyi érdekei mondatnak vele mást.

Nem árt azon sem elgondolkodni, hogy vajon mi vezérli az euroszeptikusok gondolkodását, tetteit. Lehet, hogy az unió lassú döntési folyamatai, a határozatlannak tűnő és sokfelé húzó parlament, az újraválasztásukért küzdő nemzeti politikusok egyéni érdekei. Nyilván lehetne mindez jobb is, például - és ez nagyon nem tesz a nemzetállamok önállóságát mindenek felett tartóknak - egy valóban egységes Európai Egyesült Államok formájában.

Persze lehet, hogy az sem lenne az igazi, de tény, hogy a nemzetállamok a történelem során előbb vagy utóbb mindig háborúba keveredtek egymással. Annál pedig majdnem minden jobb.

2018. augusztus 14.

Éltető bizalmatlanság

Manapság a férfiemberek üdvözlésként kezet fognak. Bemutatkozáskor, vagy hivatalos alkalmakkor a hölgyek is. A kézfogás szokása a középkorig nyúlik vissza, akkortájt, aki csak tehette fegyvert viselt, hiszen aligha bízhatott meg a szembejövőben, mert az akár rabló, vagy orrgyilkos is lehetett. A férfiak védekezéséért tört, később kisebb pisztolyt rejtettek a ruhájuk ujjába, vagy fogtak a markukban.

Amikor két ember találkozott és szóba elegyedett egymással, hogy bizonyítsák, nincsenek rossz szándékaik, nyitott tenyerüket egymás fele nyújtották és kezet fogtak. Így kiderülhetett, hogy nincs fegyver a kezükben, a másik ember bizalommal lehetett irántuk.

A bizalom mindmáig az egyik legfontosabb emberi hit, magatartás és elvárás, amellyel embertársaink felé fordulhatunk, sőt kijelenthetjük, hogy bizalomra épül az egész világunk. Bízunk abban például, hogy az utakon mindenki betartja a közlekedés szabályait és mi aznap este is saját otthonunkban, ágyunkban hajthatjuk álomra fejünket, nem pedig egy kórház intenzív osztályán, netán ugyanannak az intézménynek a hűtőkamrájában. Ugyancsak bízunk abban, hogy minden szakember jól teszi a dolgát és ezért nem kapunk mérgezett, vagy romlott ételeket a boltokban, éttermekben, szobánk mennyezete nem szakad ránk éjszaka, nem dől össze a házunk, a gyógyszer, amit beveszünk gyógyítani fog és nem ártani, ahogy orvosunk sem.

S miközben bizalommal vagyunk mások iránt egyszer csak kapjuk a hírt, miszerint az egyik fejlett európai országban nagyhirtelen leszakad egy híd, járműveket és persze benne emberek sokaságát magával rántva a mélybe, agyonnyomva életüket. Vagy az ember szedi a vérnyomáscsökkentőjét, aztán reggel olvassa, hogy kivonják a forgalomból, mert amit ő évekig bevett, szennyezett. Megnyugtatónak aligha nevezhető, hogy „csak” minden ötezredik ember lesz rákos tőle. De hisz a bizalommal lévő ember az autóbuszvezetőben, hogy nem vezeti járművét egy híd pillérének és nem ég a járműben sok utassal együtt, hogy a pilóta nem csak felviszi a felhők fölé, de biztonságban meg is érkezik majd vele a másik repülőtérré. Bízunk a pénzügyekkel foglalkozó vállalkozásokban is, amelyek kisbefektetők megtakarításaiért ígérek komoly nyereséget, majd persze megbuknak és a befektetők futhatnak a pénzük után.

És persze bízunk választott vezetőinkben, remélve, hogy hatalomra jutva nem csinálnak a demokráciából diktatúrát és közben nem lopják el közös vagyónkat, dúsgazdaggá téve családjukat, barátait, nem veszítenek össze bennünket eddigi szövetségeseinkkel, szomszédjainkkal és nem sodornak háborúba bennünket.

Lehet, hogy mégiscsak a bizalmatlanság a hosszabb élet titka?

2018. augusztus 21.

Invázió

Igen zűrös világban élünk, könnyen megbolondul ember, természet egyaránt. Például agyamentek késelnek, gázolnak és robbantanak ártatlanokat, s csoda, hogy a világtörténelemben bekerülni akaró, önmagukat jelentősen túlértékelő politikusok még nem robbantották ki a harmadik világháborút. De megzakkant a természet is, hiszen augusztus vége felé például negyven centis hó esett az osztrák és olasz hegyekben, aztán persze megint gondol egyet a változó klíma és visszahozza a nyári meleget.

Ilyen világban nem csoda, ha a természet tagjai, a növények, rovarok, állatok is eltávolodnak - ha nem éppen kipusztulnak - élőhelyükről és új területeket keresnek maguknak, ahol fenn tarthatják fajukat. Egyelőre nagyon sok faj áll vesztesre a legfőbb természetalakítóval, vagyis az emberrel vívott élet-halál küzdelmében.

Szembe kell néznünk a tényekkel, oly módon vagyunk aktívak és módosítjuk környezetünket, a Föld megszokott rendjét, hogy planétánknak kezd elege lenni belőlünk és egyre másra küldi a mind keményebb figyelmeztetéseket. Ha például arra nem jövünk rá, hogy korlátozni kellene saját fajunk túlszaporodását, nemhogy unokáinknak, de már gyermekeinknek sem lesz a bolygónk igazán élhető hely és e helyzetbe már mi is belekóstolhatunk.

Korunk egyik nagy problémája a háborúk, nyomor, élelem- és vízhiány elől menekülő milliók befogadása, ellátása, vagy éppen kitiltása a szerencsésebb országokból. De van a migrációnak egy olyan formája is, amely ellen vajmi kevés a jól megépített kerítés, az állig felszerelt katonaság, rendőrség, vagy éppen a jobb körülmények között élő helyi lakosság gyűlölete. Az invazív fajok ugyanis nem kérnek bebocsátást, mire felocsúdunk, már meg is keserítik az életünket.

A klímaváltozásnak - na és persze a repülőjáratoknak, a világ minden tájáról mindenhova küldött, árukkal teli konténereknek, az embermilliók utazásainak is - köszönhetően olyan invazív, vagyis nem őshonos fajok jelennek meg világszerte, amelyek életerősek, agresszívok és kiszorítják az adott táj őshonos növényeit, rovarjait, állatait. Sokan kedvelik például a katicabogarat, de mostanában még többen küzdenek ősszel a lakásokba is befészkelő harlekinkaticák vagy az ázsiai poloskák tömegével. De ilyen inváziós faj a gyapottok-bagolylepke, tölgy csipkés poloska vagy a szelídgesztenye-gubacsdarázs is. Legújabb ellenségeink közé tartozik az ázsiai tigrisszúnyog, az ázsiai bozótszúnyog és a koreai szúnyog. És egyre több a növények között is az inváziós faj, mint például az ecetfa, kései meggy, a turkesztáni szil, nyugati ostorfa, az ezüstfa, bálványfa. A felsorolás természetesen közel sem teljes és várható, hogy rendre újabb betelepülő fajokkal küzdhetünk majd meg.

Önsorsrontásból jelest érdemel az emberiség.

2018. augusztus 28.

Kutyagyilkosok

Állatkínzás miatt indult nyomozás egy 33 éves zalaegerszegi férfi ellen, aki kutyájának nyakára súlyt kötött, majd bedobta egy tóba. Ugyancsak állatkínzás miatt állhat bíróság elé az az 51 éves inárcsi férfi, aki felakasztotta kutyáját egy fára, míg egy férfi a Békés megyei Medgyesbodzásán engedély nélkül tartott lőfegyverrel ölte meg szomszédja kutyáját. Három hír a napjainkban megjelentek közül.

Sokszor elszomorít, hogy egyre nehezen döbbenek meg az emberi gonoszságon, hiszen nagybani hírfogyasztó vagyok és rendre értesülök a világban zajló gyalázatos események áradatáról. Már fel sem kapom a fejem arra - bevallom szégyenkezem is emiatt - hogy ha a világ valamelyik zugában öngyilkos merénylő, egy gyáván megbúvó orrgyilkos robbantja fel magát, vagy egy robbanószerrel megtömött autót, szeméttárolót, bármit, csakhogy valamilyen zavaros eszme ürügyén ártatlanokat küldjön a másvilágra. Nemkülönben csak rövidtávú sajnálkozásomra futja a természeti katasztrófák sújtotta vidékek lakóinak nyomorúságos sorsa, hiszen a városok túlszűfoltak, a környezetet oly módon terheljük és károsítjuk, hogy nyilvánvalóan be kell következniük a tragédiáknak. Persze együttérzek embertársaimmal, ha tehetem el is küldöm támogatásomat a rászorulóknak, csak már nehezen tudok dönteni, hogy kinek is segítek, oly sok a károsult, a pórul járt ember.

Mindezekkel csak azt akartam bizonyítani, hogy nem vagyok érzéketlen, még ha a tragédiák híráradatában meg is keményedett a kéreg a szívem körül. De sohasem tudok megbocsátani olyan embereknek, akik állatokon vezetik le frusztráltságukat, brutalitásukat, gyilkolási hajlamukat. A világot ugyanis nem az állatok, hanem mi, emberek tettük nehezen élhetővé.

Biztosan akad, aki szememre veti, hogy azt az állatot is leöli valaki, amelynek húsát ebédre elfogyasztom. Ez valóban így van és időnként el is fog a rossz érzés miatta, de végül is az ember vegyes étrendű lény, akinek húsról is szüksége van a létezéséhez. Korábban ezt vadászattal szereztek meg őseink, ma remélhetően a lehető legkevésbé rémisztő és fájdalmas módon ölik meg a húsállatokat az erre szakosodott üzemek szakemberei.

A Facebookon remek tanácsokat lehet olvasni arra, hogy mit kellene tenni az állatkínzókkal, állatgyilkosokkal, bár ha ezeket betartanánk, mi is olyanokká válnánk, mint az embernek aligha nevezhető lények. Úgy gondolom, a törvényeket kellene oly módon alakítani, hogy aki alantas szándékból, szórakozásból állatot öl, az olyan elrettentő büntetést kapjon, amely talán elveszi a hozzá hasonlók kedvét az állatok kínzásától.

Ne legyen kétségünk: aki ma dühében legyilkol egy kutyát, az legközelebb talán a szomszédjára vadászik majd.

2018. szeptember 4.

Óraállítgatás

Közeledik az őszi óraátállítás ideje, és ilyenkor mindig fellángol a vita arról, hogy kell-e nekünk az évenkénti kétszeri óraállítgatás, vagy teljességgel felesleges és ha egy időzónához térnénk vissza, akkor az melyik legyen, a téli-e, vagy a nyári. Mindeddig ez csak felesleges szócséplés volt, hiszen az óraátállítást sok másik országgal együtt nemzetközi szerződésben vállaltuk, és ha ettől egyénileg mégis eltérnénk igen sok bajjal, nehézséggel, költséggel néznénk szembe.

Igen ám, de az Európai Bizottság és az Európai Parlament vezetői is meghallották sokak óhaját, mármint, hogy hagyjuk már el ezt a fáradtságos tevékenységet, amelyet amúgy komoly gazdasági előnyök vezérelnek, és a vélemények megismerésére egy internetes szavazást kezdeményeztek. Velem együtt az unió polgárainak mintegy egy százaléka nyilvánított véleményt. Hogy nem többen, arról a kormányok tehetnek, idehaza például egyetlen óriásplakátot, társadalmi célú hirdetést sem láttam arra vonatkozóan, hogy a magyar emberek értesüljenek a szavazás lehetőségéről. Ahogy ismerőseim körömben körbekérdeztem, kiderült, még az interneten jártasok figyelmét is elkerülte az az egy-két hír, amely erről a véleménynyilvánító szavazásról szólt. Így aztán 4,6 milliónyian - ebből hárommillió német - adtuk csak le voksunkat. A végeredmény szerint 80 százaléka a válaszolóknak eltörölné az óraátállítást, és a többség a nyári időszámítást választaná.

Azóta egyre-másra olvasom a cikkeket arról, hogy mekkora döreség lenne a nyárit választani, hiszen telente sötétben kellene menni dolgozni, meg iskolába és sokaknak a munkaidejük eleje is sötét időszakra esne. A téli időszámítás mellett érvelők szerint mi ebben élünk több mint ezer év óta és ehhez szoktunk hozzá. Ez is lehet egy indok, de az időszámítást emberek alkották, ahogy az időzónákat is. A magyar kormány, ha csak egy időszámítás lesz, nyugodtan dönthet úgy - nyilván mindenféle gazdasági számítás, a lehető legtöbb szempont ismeretében és a többség akaratával, ahogy szokta -, hogy egy időzónával keletebbre teszi át az országot, ha már a mindennapi kommunikációjában úgyszólván inkább a keleti népekhez, mint a nyugathoz tartozását hangoztatja úton, útfélen. (Ezt persze nem a többség akaratából és véleménye alapján teszi, de ez cseppet sem számít). E megoldásnak is lenne előnye, ahogy hátránya is, hiszen telente a világosság reggel 8 óra után kezdődne, de nyaranta, ahogy most is van, akár 9 óra után is világos lenne. De akkor már választhatjuk a nyári időszámítást is.

Ebben az ügyben, ahogy szinte mindenben, nehéz lesz egységre jutni. Éppen ezért javaslom, fogadják el az én véleményemet és legyen állandóan nyári időszámítás.

Ha tetszik másnak, ha nem.

2018. szeptember 11.

Okok

Egykor sportolóként, versenyzőként, majd hosszabb ideig edzőként megtapasztalhattam, hogy egy versenyben elsőnek lenni nagyszerű érzés. Bár a világsétségtől magam igencsak távol voltam, akadtak tanítványaim, akik közelebb kerültek e dicsőséges állapothoz. Ugyanakkor szép számmal vannak olyan körülmények, amelyekben a vezető szerep éppenséggel szégyenletes. Ilyen például, ha egy ország a legtöbb alkoholistával, dohányossal, szegénnyel, iskolázatlan emberrel „büszkélkedhet”, vagyis inkább pironkodhat miattuk, és ilyen az is, ha egy állam világséts az egyfajta betegségben megbetegedettek számával.

A napokban egymás után jelentek meg statisztikai adatok arra vonatkozóan, hogy hányan szenvednek rákban az Európai Unió és az OECD országaiban, illetve az egyes államok a többiekhez képest hányadik helyen szerepelnek az összehasonlító listán. Mint kiderült, a vastagbél daganatos megbetegedésében a népesség arányában Magyarország a világséts, de az összes rákfajtában megbetegedettek számarányával is a világ első öt állama közé tartozunk.

Joggal tehetjük fel a kérdést, miért éppen mi betegszünk meg leginkább vastagbélrákban, miért sújtja a magyarokat jobban a rák, mint másokat? Azt nem mondhatjuk, hogy genetikusan ilyenek vagyunk, hiszen hazánk területét a már korábban itt élöket leigázva, később velük keveredve a honfoglalók különböző nemzetségsű törzsei hódították meg és amely területet a tatárjárás után, aztán a XVIII. század elején a lakosság majd' teljes kipusztítása miatt újra kellett népesíteni. Vagyis sokféle eredetű ember alkotja Magyarországot, amely olyan befogadó ország, ahol sok „félázsiai származék” mellett mai meghatározás szerint török, szlovák, német, zsidó, szerb, horvát, lengyel, szlovén, ruszin, cigány és még ki tudja hányféle östől származó ember él, és akik éppúgy ki vannak téve a ráknak, mint a családfáján csupa - ha egyáltalán van ilyen - ősmagyarral büszkélkedő derék polgár.

Felvethetjük azt is, hogy talán a boldogtalanság a rák oka, de hazánk mellett e listán van az Egyesült Államok, Kína, Új-Zéland és Dánia is, és például ez utóbbi rendre a legboldogabb ország büszke címét érdemli ki. Az is lehet, hogy mindez a helytelen táplálkozás miatt van, hiszen mi magyarok vagyunk a legtúlsúlyosabb nemzet Európában és a világ kövérjei közé tartoznak az amerikaiak, új-zélandiak is.

De az is lehet, hogy mifelénk a mesterségesen szított és fenntartott társadalmi feszültség, gyűlölködés, a munkahelyi, családi problémák tömege, a megélhetési nehézségek, a jogbizonytalanság, a kilátástalanság okozta stressz lehet a főbűnös. Pedig mint az egészségünkért is felelős miniszter megmondta, a halálos betegségek jelentős részét elkerülhetnénk, ha betartanánk a tízparancsolatot.

Vagy ha úgy sem, hát marad az imádság.

2018. szeptember 18.

Meghalni érte?

Még a rendszerváltásnak nevezett valami előtt történt, hogy egy izraeli sportcsapat néhány tagjával töltöttem egy napot Agárdon. Beszélgetésünk közben a nők ottani kötelező katonai szolgálatáról esett szó, amikor is a Magyarországról elüldözött szülők Izraelben született, de magyarul kiválóan beszélő leánya megkérdezte: mondd, te meghalnál a hazáért?

Gyorsan ítéljen el mindenki, de én határozottan nemmel válaszoltam. Addigra már nagyon is sokat gondolkodtam a haza szó jelentéséről. Vajon a tájat jelenti, ahol születtem, a szüleimet, rokonaimat, az iskolákat, ahol tanítottak, vagy azokat a politikusokat, akik saját érdekükben oly sokszor tették már kockára, nyomorították meg a rájuk bízott emberek életét? Nehéz kérdés. Ma a hazát a legtöbben a szülőfölddel azonosítják és mint oly sokan mások, én is szeretem a szülőföldemet. De meghalni érte erős elvárásnak érzem.

Nemrégiben jelent meg a Gallup nemzetközi közvélemény-kutatásának eredménye, amelyben 64 ország 62 ezer polgárát kérdezték arról, hogy ha hazája érintett lenne egy háborúban, harcolna-e az országáért? A magyar válaszadók 39,5 százaléka válaszolt igennel és ez legfeljebb az uralkodó állampárt matematikája szerint lehet kétharmados többség. Nemet a válaszadók 48,4 százaléka mondott, míg 12 százaléknyan nem tudták eldönteni a kérdést.

A listán az első négy helyet a Fidzsi-szigetek, Marokkó, Pakisztán és Vietnam polgárai foglalják el. Az első két ország lakosainak 94 (!) százaléka harcolna és halna gondolkodás nélkül a hazájáért, míg a másik kettőnek 89 százaléka. Az első tizenháromban egyetlen jóléti államot és egyúttal egyetlen európaiat lehet találni, mégpedig Finnországot, ahol a lakosok 74 százaléka adná életét is a hazájáért.

A polgárok áldozatkészségét tekintve az utolsó tizenhárom országban, Bulgáriát leszámítva, szinte csak jóléti államok szerepelnek. E körben csak 20, vagy ennél kisebb százalékban halnának akár hősi halált is Olaszországért, Belgiumért, Németországért, Hollandiáért és a listazáró Japánért a lakosai, bár ez utóbbiban igen sok volt a bizonytalan válaszadó.

Az én nemleges válaszom sem olyan egyértelmű, hiszen, ha családomat, engem akarna egy idegen hatalom leigázni, létünket pokollá tenni, nyilván azonnal felhorgadna bennem a hazafiasság és háttérbe szorulna az életem féltése. De ha mondjuk egy izgága, a diplomáciai érzékek hiányával küzdő, rendre acsargó külügyminiszter vagy egy, a szövetségesei ellen országa polgárainak többségi véleményével, érdekeivel szembemenően hadakozó vezető váltja ki indokolatlan harciasságával a fegyveres konfliktust, már nemigen akarnék ebben részt venni.

Egyébként az izraeli hölgy állította, hogy gondolkodás nélkül kockára tenné életét hazájáért, mert olyan sok jót kapott tőle.

És ön?

2018. szeptember 25.

Hetvenöt felett

Álhírek sokasága rongálja idegrendszerünket minden nap. Nem csak a nevesincs álhírportálok ontják a fake news-t, a hamis híreket, és nem csak a hiszékeny vagy éppen rosszindulatú emberek terjesztik, osztják meg nagy lelkesedéssel ezeket a közösségi oldalakon, de a magukra korábban sokat adó, az újságírás szabályait betartó, azonban mára újságból propaganda kiadvánnyá silányodott hírközlők is valós információként közlik mindazt, amit érdekük megkíván, vagy amit ellenőrizetlenül átvettek egyik-másik hazai, vagy külföldi médiumtól.

Ilyen körülmények között cseppet sem meglepő, hogy már második éve kering a Facebookon (és vélhetően más közösségi portálokon is) az a hír, miszerint egy belső rendelet szerint Magyarországon bizonyos gyógyszereket és gyógykezeléseket a 75 év felettieknek már nem finanszírozza az egészségbiztosító. E mondat mára mélyen beágyazódott a köztudatba, de a minap, amikor orvosokat kérdezhettem erről egy társaságban, tanácstalanul néztek egymásra, mert bár ők is hallották ennek hírét és ismernek bizonyos eseteket, amelyek akár emiatt is végződhetnek rosszul, egyikük sem tud ilyen rendeletről.

Mint az az egyik, még szavahihető, nagy látogatottságú hírportál elemzéséből kiderül, a vírusként terjedő és főleg az idősebb korosztály által előszeretettel megosztott „hír” alapja az a tavalyi újságcikk, illetve az abból kiragadott részlet, amely így szól: „...ugyan Magyarországon is elérhetővé váltak a legújabb onkológiai szerek, de két tüdődaganat elleni hatóanyagnál a 75 év felettieknek nem támogatja az egészségbiztosító a legmodernebb terápiát.”

Akik idáig olvasták a cikket és rémületükben, vagy éppen a bajkeverés szándékával azonnal elkezdtek terjesztetni a félrevezető hírt, termékeny talajra találtak. Elég csak a statisztikákat nézni, amely szerint egyes daganatos megbetegedésekben európai elsők vagyunk, illetve a világ vezető országai közé tartozunk, vagy rokonaikra, ismerőseinkre gondolunk, akik között nagy biztonsággal találunk rákos beteget, és máris érthetővé válik a félelem.

Az álhír keltői végül is nem olvasták tovább az ominózus cikket, amely szerint az egyes gyógyszerek nem adásának nem a kor az oka, hanem hogy azok hatását az időskorú betegeknél csak korlátozottan vizsgálták, így nem kiszámítható a hatásuk a 75 év felettiéknél.

Ahhoz ugyanakkor, hogy megértsük, egy ilyen álhír miért tarthatja rettegésben az idősödőket, elég megnézni a kórházak, rendelőintézetek siralmas helyzetét, a magyar kormányzat hozzáállását az egészségügy finanszírozásához, összevetve a hazai és külföldi stadionokra, labdarúgásra, látványsportokra, látványberuházásokra, családtagok, barátok gazdagítására, félretájékoztatásra fordított összegekkel és máris mindent értünk.

De legalább tippet ne adjunk a kormánynak!

2018. október 2.

Münchhausen báró varkocsa

Az élethez szerencse kell, még akkor is, ha sok múlik rajtunk, amennyiben saját sorsunkról van szó. Minden ember életében van egy alaphelyzet, a kor és a hely, amelybe beleszületik, a társadalmi, gazdasági környezet, a család anyagi helyzete, tanultsága, kultúrája, higiénája és még ezernyi más összetevő, amely meghatározza életünk lefolyását. Ezen persze lustasággal, kicsapongó életmóddal, vagy a másik irányba nagy akaraterővel és a már említett szerencséivel tett lépésekkel változtathatunk. De míg egy jó állapotot rosszá tenni nem művészet, addig a nyomorból kitörni és módossá, igényessé válni már embert próbáló feladat.

Bevallom, szerencsés vagyok, mert bár szegény, de szerető családba születtem, a szüleim dolgoz, önmagukra adó emberek voltak és életük utolsó harmadára már elfogadható létet biztosítottak maguknak, ahogy nekem is, és amelyet már csak tovább kellett vinnem, folytatnom az általuk elkezdett folyamatot. Ugyanakkor sok évtized után sem feledhetem gyermek- és ifjúkorom, ha nem is nyomorát, de tisztos szegénységét, ahogy a környezetben élőkét sem.

Minap arról olvastam - és ez hozta elő az emlékeket is -, hogy a szegénység legelismertebb hazai kutatója, Ferge Zsuzsa szociológus szerint valamilyen formában minden magyar ember kiszolgáltatott helyzetbe került, vagyis igen lesújtó képet festett a mai Magyarországról. Ferge Zsuzsa a ma még működő egyetlen nem kormányzati napilapnak adott interjújában elmondta: míg más országokban központi forrásokból az egyenlőtlenségeket szeretnék csökkenteni, addig nálunk a valóságos cél az egyenlőtlenségek növelése. A Széchenyi-díjas szociológus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja még fel is tette a kérdést az interjúban: vajon milyen más magyarázat lenne arra, hogy Magyarországon gazdag és szegény ugyanakkora adókulccsal adózik?

Az interjúból kiderül, hogy a közmunka a segélyhez képest némi jövedelemnövekedést ugyan eredményezett, de a rengeteg pénzből fenntartott rendszerből csak a közmunkások 10 százaléka tudott átmenni a nyílt munkaerőpiacra, miközben a közmunka jelenlegi formájában kiszolgáltatottságot, feudális függést teremtett, kéregetőket hozott létre szabad munkavállalók helyett.

Az egyetemi tanár szerint „a magyar statisztika olyan leszálló ágba van, amire a története során még nem volt példa” és emiatt hiányosak és pontatlanok az adatok, de ennek ellenére az a kép rajzolódik ki, hogy Magyarországon közel négymillió ember él szegénységben, ezen belül 1,3 millió mély-szegénységben.

Ebből pedig segítség nélkül még a nagyokat lódító Münchhausen báró sem tudna kimászni, akiről pedig köztudott, hogy saját hajánál, varkocsánál fogva húzta ki magát a mocsárból.

2018. október 9.

Mélabú

Számtalanszor halljuk embertársainktól, hogy fáradtnak érzik magukat, semmihez sincs kedvük, legszívesebben fel sem kelnének az ágyból, gyűlölik a munkájukat, munkahelyüket, a kilátástalanságot, megőrjíti őket az állandó robot, a változatlanság, az örökös változás. Vagy éppen mi magunkon tapasztaljuk mindezt.

A depresszió, vagy régies szép magyar szóval mélabú, igen sokakat érint. A depresszió szót a köznyelvben gyakran használják a levert lelkiállapot szinonimájaként. Hazai felmérések szerint nagyjából minden ötödik embert érinti a depresszió, hozzávetőlegesen ötven százaléuk enyhe, negyedük közép súlyos, míg másik negyed részük súlyos formájától szenved.

A minap jelent meg az Eurostat legfrissebb jelentése, amely szerint az Európai Unió lakosságának 7 százaléka szenved huzamosan a depressziótól. Magyarországon ez az arány „csak” 4,9 százalék, de a nők körében 6,5 százalékos az állapottól szenvedők aránya. Vagyis félmillió tartósan depressziós magyarról beszélünk és ha hinni lehet a már említett becsléseknek még legalább háromszor ennyien küzdenek enyhe depresszióval, amelyről nem is tudják, hogy depresszió. Csak éppen lehangoltak, elégedetlenek a környezetükkel, mindennapi dolgaikkal.

A legtöbb depressziós sohasem fordul bajával orvoshoz, egyszerűen csak megszenvedi rossz időszakait, ahogy megszenvedik a családtagok, kollégák is. A kór jellegzetességei között található az örömrre vagy gyászra való képtelenség, ahogy az is, ha az illető hangulata nem igazodik környezetéhez, de ide sorolhatjuk a nyugtalanságot, a gátolt gondolkozási képességet, alvászavarokat, a jövővel kapcsolatos túlzott aggodalmat, reménytelenség-, vagy kisebbségi érzést, büntudatot, koncentrációs zavarokat, félelmet, a halál gondolatával játszadozást. A depresszió súlyosabb eseteiben a lelki bajok mellé társulhatnak olyan testi panaszok is, mint a mellkasi fájdalom, étvágytalanság, fogyás. A betegségnek számtalan oka lehet az örökletességen túl, kiválthatják betegségek, előidézheti a félelem a változásoktól, a nehezen viselt stressz, az alacsony önértékelés, önállótlanág, kritikus és önkritikus hajlam, pesszimizmus, vagy éppen a gyermekszülés.

Sajnálatos módon a modern társadalmak okozta zaklatott életritmus, a szerelem hiánya, vagy kielégítlensége, a politikai hang- és zűrzavar, egy basáskodó főnök, a túlzott iskolai, munkahelyi elvárások, a megélhetési nehézségek még az erősebb idegrendszerű embert is ideig óráig, vagy hosszabb távon depresszióssá tehetik. Ilyenkor a lelki nyomás alatt élők gyakran fordulnak italhoz, vagy válnak láncdohányossá, hogy oldják a bennük lévő rossz érzéseket.

Mindezek alapján az is csoda, hogy csak minden ötödik magyar depressziós.

2018. október 16.

Kis kút, kerekes kút

A magyar lélekhez, tájhoz hozzátartozik a kút. Elég csak arra gondolnunk, hogy a festészetben, költészetben hányszor volt téma például a gémeskút. De gondolhatunk arra is, hogy vidéken, a kisebb-nagyobb falvakban családról családra öröklődő öreg kutak tömege található, ahogy a kisvárosokban, a nagyvárosok zöldövezeti részeiben sem ismeretlen ez a létesítmény. Szinte megbecsülni sem lehet, hogy hány ilyen építmény található az országban.

Mindezek fényében érdemes végiggondolni azt a törvényt, amely szerint a 2018. január 1-je előtt engedély nélkül létesített kutakat az illetékes önkormányzat jegyzőjénél ez év utolsó napjáig be kell jelenteni, és kérvényezni fennmaradásának engedélyezését. A bejelentés évi 500 köbméter vízkivételig ingyenes, ugyanakkor a fennmaradási engedély kéreleméhez csatolni kell a Magyar Mérnöki Kamara által jegyzett szakember szakvéleményét, amelynek ára bizonyára több mint a napi kenyéré, pedig igen sok kispénzű kúttulajdonosnak még az is megterhelő költséget jelent.

Egy kút létesítéséhez valójában már évtizedek óta szükséges az engedély, de ezt sem a mindenkori hatóság, sem a kutak létesítői nem vették komolyan. Ezen a helyzeten kívánt változtatni az a 2016-os törvénymódosítás, amely szerint bár az illegálisan fúrt kutakat még két éven át bírság megfizetése nélkül be lehetett volna jelenteni, és sokaknak adott volna ez alól mentességet, másoknak viszont az engedélyeztetés költségeit ki kellett volna fizetniük. A tervezet hírére tömegeknek szökött égbe a vérnyomása, mert az engedélyeztetéshez szükséges terv költsége olykor akár több százezer forintba is rúghat.

A törvény előkészítői meghallván az idők és a nép szavát, enyhítettek is a törvényjavaslaton, de hogy a köztársasági elnök ne csak az állampárt érdekeit szolgáló aláírógép legyen, ezt a tervezetet - sok más helyett, amelyeknél viszont illetett volna megtennie - az Alkotmánybírósághoz küldte, amely annak rendje és módja szerint a vízbázis védelmének ürügyén neki adott igazat. A vizet ugyan így sem sikerül jobban megvédeni, mint korábban, de az előírás legalább igen sok embernek okoz majd kifizethetetlen költségeket.

Tisztázzuk: a felszín alatti vizeinket valóban meg kell védeni, hiszen ez közös kincsünk, de a kis családi házak pár négyzetméteres virágágyásainak, fűvének locsolása, még csak a házakba bevezetett WC-öblítő kútvíz sem okozhat ebben jóvátehetetlen kárt, ellentétben például a mezőgazdaság vízhasználatával.

A kúttulajdonosoknak most két lehetőségük van: vagy törvénytisztelő polgárként bejelentik és tetemes költséggel fenntartják a kútjukat, vagy lapítanak.

De igen nagy a baj, ha az embereket hazugságra kényszerítik a törvények.

2018. október 23.

A megoldás

A falvakban kevésbé ismerik a hajléktalanok látványát, a fővárosban, vidéki nagyvárosokban élők ugyanakkor számtalanszor láthatják, amint ápolatlan, láthatóan leromlott egészségű emberek ülnek, alszanak valamelyik aluljáróban, kapualjban, enyhébb időben a parkok padjain. A valóban nem szép látványukat nehéz megszokni, bár hozzátartoznak a nagyvárosokhoz, mint a zsúfoltság vagy a tömeg.

Bizonyára sokan fogadták örömmel a minap életbe lépett törvényt, miszerint aki életvitelszerűen közterületen tartózkodik, az szabálysértést követ el, akit pedig 90 napon belül három alkalommal is figyelmeztetnek erre, azzal szemben az újabb elkövetéskor a hatóságok szabálysértési eljárást indítanak.

Meg is kezdődött azonnal a közterületek megtisztítása, sokak örömeire el is tűntek a hajléktalanok ezekről a helyekről, hiszen valóban csúf, sőt félelmet keltő látvány, amint emberek sokasága alszik leterített újságokon, koszos, kukából kiemelt paplanba, plédbe takarózva vagy üldögél maga elé nézve.

A hajléktalanszállásokon a betérő hajlék nélkülinek sokakkal kell egy szobában aludnia, ahol magát, ahogy a számára fontos tárgyait sem tudja megóvni a basáskodó vagy tolvaj sorsársaktól. Éppen ezért a legtöbben nem hajlandók bemenni ezekbe az intézményekbe, mert a körülmények elfogadhatatlanok számukra és inkább elbújnak az igazoltató rendőrök elől, mielőtt azok a harmadik figyelmeztetés után ingóságait elkobozva bíróság elé állítanák őket. Így aztán a segítők sem találják meg őket, és a fagyok közeledtével akár a halálos ítélettel is lehet mindez egyenlő.

Vessenek meg érte, én sem kedvelem a hajléktalanok látványát a közterületeken. Persze nem azokról beszélek, akik csendesen üldögélnek a melengető napsütésben egy padon, vagy békésen sétálnak az utcán, sokkal inkább a pályaudvarokon, aluljárókban, kapualjakban élőkre gondolok, de mindez soha nem vinne arra, hogy elítélésüket kívánjam. Úgy vélem, hogy tehetős országunknak, amelyik képes számolatlanul szórni a pénzt profi labdarúgásra, stadionokra, miniszterelnöki rezidenciára, agyamosó gyűlöletkampányra és még ezernyi hasonlóan fontos ügyre, kutyakötelessége az adófizetők forintjaiból emberséges környezetet teremteni azoknak, akik így vagy úgy, de erre a sorsra jutottak.

A japánok kifejlesztették a kapszulahotelt, ahol parányi, de zárható, meleget, védelmet és kényelmet nyújtó, könnyen tisztán tartható egyszemélyes alvó- és pihenőhelyet kaphatnak a kispénzű turisták, és amely igen kiváló lehetne a magyar hajléktalanoknak is. A tisztálkodó helyiségeket, mosodát, étkezdét, orvosi szobát, nappali melegedőt tartalmazó épületek néhány gyűlölet-, vagy önfényező kampány árából simán megépíthetők, fenntarthatók lennének.

De megértem: büntetni egyszerűbb.

2018. október 30.

Szem előtt

1993-ban, a budapesti Váci utcában felszerelt első térfigyelő kamerák hírére sokan háborodtak fel, milyen jogon jönnek ahhoz emberek, intézmények, szervezetek, vagy maga az állam, hogy megfigyelje a szabad állampolgárokat. Akkortájt még igen sokan hittünk abban, hogy Magyarország demokratikus útra lépett, ahol jogbiztonság van, a polgároknak pedig jogaik vannak.

Azt hihetnénk, hogy a köztéri kamerás megfigyelés viszonylag új módja a helytelen tettek, nemkívánatos emberek kiszűrésének, pedig ahogy az interneten olvasható, a fellelhető írásos dokumentumok szerint biztonsági kamerákat, pontosabban eleinte fényképezőgépeket már 1913-ban használtak a londoni Holloway börtönben a rabok megfigyelésére, míg az első valódi zárt láncú kamerarendszert 1942-ben a németországi Peenemündében szerelték fel katonai célokra.

Az emberiség ezt követően rohamléptekkel haladt a megfigyelések, a megfigyelők megfigyelése és a megfigyelt megfigyelők megfigyelőinek megfigyelésének útján. Mára jószerével bárki bárkit kileshet, róla mindent megtudhat, amely nemes tevékenységhez kiváló lehetőségeket adnak a könnyen beszerezhető kémeszközök, vagy a közösségi portálok.

A kezdeti ellenszenv után megszoktuk, hogy - George Orwell 1984 című, mindinkább aktuális regényének megfelelően - közterületi kameráival figyel bennünket a Nagy Testvér. S hogy ki a Nagy Testvér? Azzá lehetnek a titkosszolgálatok, a közlekedési vállalatok, bankok stábjai, vagyis bármelyik szervezet, amelynek e tevékenység a hatályos jogszabályok alapján engedélyezett. Vagy a szomszédunk, a munkahelyi vezetőnk, esetleg egy eltökélt kukkoló, bár nekik erre biztosan nincs engedélyjük, de ez mit sem számít.

Az írmagnak egyelőre meghagyott nem kormánytámogató napilap információja szerint a belügyminiszter pár napja nyújtott be egy törvényjavaslatot, amelynek elfogadása esetén a mindenfelé működő kamerák egyetlen rendszerré állnak össze, először Budapesten, majd országosan. Vagyis lesz egy nagy központi tárhely, ahová fel kell tölteni a közterület-felügyeletet, a BKK járművek és közutak, a rendőrség, a Magyar Közút és a bankok biztonsági kameráinak felvételeit.

Engem sohasem zavartak a térfigyelő kamerák szemei, tudniillik nem volt szándékomban jogsértést, bűncselekményt elkövetni. Nyilvánvaló, hogy védettséget jelentenek a bűnözők ellen, akik nagyon is jól tudják, hogy a kamerák gyorsan lebuktathatják őket és emellett a tervezet szerint 30 napig megőrzendő felvételek számos vitás ügyben, például balesetek után segíthetnek majd helyes döntést hozni, vagyis jónak tartom ezt a törvényjavaslatot.

Úgy gondolom, ha jól viselkedünk, a Mindent Látó Szem, vagyis a Nagy Testvér elégedett lesz majd velünk.

2018. november 6.

Az új igazság

Éppen csak túl vagyunk az Egyesült Államok kongresszusi választásain, amely a hatalmon lévő elnök pártjának részbeni vereségével végződött. Ez azért érdekelhet, érinthet bennünket, mert a világ mára az informatikának, a mindent behálózó globális kereskedelemnek, pénzügyeknek, gyors járműveknek köszönhetően parányivá zsugorodott, így ha egy vezető hatalom első embere este túleszi magát és emiatt csuklik egyet, a világ kormányai, tőzsdéi, valutái azonnal idegesen reagálnak rá, mégpedig többnyire úgy, hogy abból a többségnek csak baja származik.

A két évvel ezelőtti amerikai elnökválasztáskor derült fény mindarra, ami addig többnyire csak a beavatottak előtt volt világos, mégpedig, hogy miféle eszközökkel manipulálják a választók tömegeit. A félre-, vagyis a valami, valaki ellen „tájékoztatás” eszközei a fake news, az álhírek és az erre létrejött álhírgyárak hamis, bár igaznak tűnő híreinek áradata, amelyet ki sem lehet kerülni, hiszen a világ vezető hatalmai, mint az USA, Oroszország, vagy Kína éppúgy élnek vele, ahogy Magyarország kormánya is. A tömegpropaganda oly mélyen mossa át a köztudatot, hogy felkészült, nagy tudású gondolkodó legyen az, aki ezen felül tud emelkedni és valóban látja az igazságot.

Az álhírgyártás mára nagyüzemi termeléssé, sokféle állami irányítású eszközzé vált az éppen hatalmon lévők uralmának bebetonozása, ellenfelek lejáratása, teljes ellehetetlenítése érdekében. Ha csak a hazai helyzetet nézzük, érdemes végiggondolni hány „köz”-nek mondott médium, adóforintjainkból, vagyis közpénzen táplált újság, tévé, rádió, hírportál, óriásplakát ontja a kormánypropagandát és máris rájövünk, hogy az igazság igencsak viszonylagos. Napjainkban az az igazság - és nem csak nálunk - amit a legerősebb álhírgyártó állít, amely a legtöbbekhez eljut és amelyet a legtöbbben el is hisznek.

A fake news után megjelent egy új fogalom, sőt technika, a deepfake is. Ez a kifejezés azt takarja, hogy a megfelelő technológiával és némi informatikai tudással bárkinek bármilyen videóra, hanghordozóra rögzített mondatából vagy cselekedetéből szinte tökéletes bizonyíték gyártható ellene a ránézve terhelő (bár a valóságban meg sem történt) tetteiről és ez azt jelenti, hogy a világ végleg elvesztette a bizonyosságot az igazság és a hazugság között. A mesterséges intelligencia segítségével, a kép- és videomanipulációs eljárásokkal létrehozott deepfake-ek igen erősen növelhetik az álhírkampányok hatékonyságát. Mára az lett az igazság, amit el akarnak hitetni velünk, és amit beállítottságunk, vagy éppen lelki békénk okán hinni is akarunk.

Amennyiben viszont nem akarunk végképp áldozattá válni, itt az ideje, hogy ha óriásplakátokról, tévéreklámokból, közösségi portálokról ránk üvölt az „igazság”, azonnal kezdjünk el kételkedni.

2018. november 13.

A gátló

Azt mindennap tapasztalhatjuk (már, ha észrevesszük), hogy milyen károkat képes okozni egy-egy hitelesnek tűnő információ és mennyire nehéz kiirtania azt a köztudatból, bármennyi cáfolat után is. De mi van, ha a hír egy ellenőrizhetően hiteles forrásból származik? Nos akkor is okozhat súlyos károkat.

Ez történik napjainkban annak a hírnek nyomán, amely szerint a hatásos vérnyomáscsökkentők közül az ACE-gátlók 14%-kal jobban növelik a tüdőrák kockázatát, mint az angiotenzin receptor blokkolók, az ARB-k. Joggal teheti fel a kérdést az orvoslásban nemigen jártas polgár, hogy az a vérnyomáscsökkentő gyógyszer, amelyet háziorvosa sok évvel ezelőtt felírt neki, és amelyet ő napi rendszerességgel azóta is szed, nagyobb valószínűséggel vezet-e egy alig gyógyítható betegség felé, mintha nem szedne semmit? Igaz, akkor meg a magas vérnyomás okozhatná a vesztét.

A hír futótűzként terjed és mind többen fordulnak aggódva a háziorvosukhoz a kérdéssel, hogy akkor most mi lesz velük és mit kellene inkább szedniük? Vannak orvosok, akik bűncselekményként értékelik a hír terjesztését, mert nem tapasztalták praxisukban, hogy valaki a vérnyomáscsökkentő szedése következtében lett volna tüdőrákos. Igaz, az összefüggés még csak fel sem merült eddig a körökben.

Az egész riadalom azzal kezdődött, hogy az egyik egészségügyi szakportál közzétette annak a kutatásnak az eredményét - és amit számtalan hazai hírportál, újság is átvett - amely szerint az ACE-gátlók rövid idejű használata igen hatásos a magasvérnyomás-betegség kezelésére, azonban hosszú használat mellett megnövekedhet a daganatos betegségek gyakorisága. Az angliai kutatásban közel egymillió nagy-britanniai beteg adatait elemezve speciálisan a tüdőrák gyakoriságára gyakorolt hatást vizsgálták. Az adataik megdöbbentőek, mert a kutatásból kiderült, hogy az ilyen hatású gyógyszerek következményeként öt év rendszeres szedés után 22, míg tíz év után már 31 százalékkal nő a tüdőrák kockázata. Azt azért tegyük hozzá, hogy a kutatók tanulmányhoz írt közleménye szerint is hosszabb megfigyelésre lesz szükség a következtetések levonása érdekében, ráadásul a kutatók sem javasolják, hogy e szereket kivonják a forgalomból, mert amúgy kiváló vérnyomáscsökkentők.

Miután világszerte milliók szednek angiotenzin-konvertáló enzimet gátló hatóanyagot (ACE-gátlók) tartalmazó vérnyomáscsökkentőket, most nagy az ijedtség, vannak, akik a hírek hatására már érzik is magukon a tüdőrák jeleit, és az azonnali gyógyszerelváltás igényével keresik fel orvosukat.

A laikus, vagyis gyógyászai ismeretekkel csak átlagos szinten rendelkező ember most retteg, amikor beveszi napi piruláját és abban reménykedik, hogy hamarosan egy másik kutatócsoport mindenek ellenkezőjét bizonyítja majd be.

Bonyolult világban élünk.

2018. november 20.

A hírolvasó

Egykor a tévébemondók szinte családtagok voltak, olyan emberek, akiket többnyire csak keresztnevükön emlegettek a nézők, lesték minden szavukat és el is hitték, amit mondtak. Pár évtized után aztán kezdtek kikopni a bemondók a tévéműsorokból és állandó képernyősökként, egy-egy műsor arcaiként már csak a híradók hírolvasói, vagy a beszélgetős műsorok moderátorai, vagyis műsorvezetői maradtak meg, de ezek más műfajok.

A mesterséges intelligencia révén most már olyan híradós hírolvasó is van, „aki” szimpatikus arcvonásaival, hangjával, gesztusaival, tökéletesen bakimentes beszédével tájékoztat bennünket a világ dolgairól és még az álhíreket is igen hihetővé teszi, ha éppen alkotóinak erre van szükségük. A hírolvasó ugyanis virtuális, azaz bár látja őt a néző, ő nincs a stúdióban, csak egy program jeleníti meg a tévénézők szeme előtt. S hogy nem a távoli jövőről beszélek, a Hszinhua kínai állami hírügynökségnél már be is mutatkozott a robot hírolvasó. Bemutakozásakor elmondta, hogy folyamatosan fejleszti magát és nem csak 24 órában, hanem az év 365 napján lesz a nézők társa.

Egyelőre csak egyetlen virtuális bemondóról van szó, de ne legyen kétségünk afelől, hogy rövid időn belül a sohasem fáradó, hibázó és gondolkodó hírolvasó robot a mindennapjaink részévé válik majd. Bevallom, hogy miután egykori tévésként majd' negyed évszázadon keresztül lehettem jelen heti rendszerességgel a képernyőn és vezethettem végig műsorvezetőként egy-egy téma mentén beszélgetőpartnereimet az általam elgondolt célra, nagyon is taszít ez az új megoldás. Mert ma még csak a híreket olvassa fel a robot, de utána már a stúdióbeszélgetések is a mesterséges intelligenciák közöttivé válnak, ha lesznek egyáltalán, legvégül pedig élő emberként a tévében legfeljebb csak az intelligens robotoknak utasításokat adó programozók maradnak, amíg a robotok onnan is ki nem szorítják őket. A robot hírolvasók, műsorvezetők után ugyanis következnek majd az robot szerkesztők, vezetők, végül az igazgatótanács és vezérigazgató személye is feleslegessé válik, hiszen az érző, gondolkodó, ügyeskedő, törtető, karrierista élő személyek helyét elfoglaló mesterséges intelligencia sohasem kér fizetést, honoráriumot, részesedést, nem lesznek nehezen tűrhető allűrjei, nem kap idegrohamot, nem fog hisztériázni és követelőzni.

A mesterséges intelligencia életünk mind több területén veszi majd át tőlünk a feladatunkat, lép a helyünkbe. Nem kellene majd gyári munkások, szakácsok, felszolgálók, óvónők, tanárok, orvosok, nővérek és főleg politikusok hiszen ott lesznek az intelligens robotok. Végül már majd emberek sem kellene a mesterségesen intelligens világba.

Ha pedig a robotoknak több eszük lesz, mint nekünk, embereknek van, végre békés hely is lehet a Föld.

2018. november 27.

Bepillantás

Pár év óta növekvő érdeklődéssel figyelem a világúrról érkező híreket, információkat, az űrtávcsöveknek, a tudománnyal is foglalkozó tévécsatornák remek sorozatainak köszönhetően egyre-másra teszek űrutazást a végtelenben és bár tudom, hogy a világűr kíméletlen, az ember számára halálos és kibírhatatlan, mégis sokszor tűnik a távoli jövő szempontjából biztatóbb helynek, mint a túlnépesedett, egymásra acsargó emberi lényekkel zsúfolt parányi Föld.

Ennek az érdeklődésnek köszönhetően szívesen nézem a leendő Mars-utazásokkal kapcsolatos különféle dokumentumfilmeket, hallgatom a csillagászokat, tudósokat. Kiváló sorozat például az Utunk a vörös bolygóra című tudományos és ma még fantasztikus film, amely jelenlegi ismereteinkre, tudásunkra alapozva mutat be egy, akár két-három évtized múlva már lehetséges Mars-missziót. A filmben az asztronauták a Marson töltött kilenc esztendő során virágzó, jól működő kolóniává fejlesztették korai, kezdetleges telepüket. Igen ám, de a küldetést finanszírozó állami űrügynökség már nem képes egyedül fedezni az expedíció költségeit, így a magánszektor előtt is megnyílik az út a vörös bolygó felé és a történések ettől kezdve válnak ismerőssé. Hamarosan megérkeznek ugyanis egy profitorientált vállalkozás bányászai a Marsra, és ezzel új fejezet kezdődik a történetben. Tapasztalatból tudjuk, ahol a tudomány az egyéni, vagy üzleti érdekek szolgálatára kényszerül, ott csak a pénz szava hallatszik.

Mindez persze ma még csak a fantázia terméke, és egyelőre jó úton haladunk afelé, hogy ha már túl sokan leszünk e sártekén, hát meghódítsunk, élhetővé tegyünk magunknak egy másik bolygót, elsőként a Marsot, benépesítsük fajunkkal a Naprendszer, majd a messzi jövőben még távolabbi galaxisok bolygóit. Egyelőre képviselőink, a mars-autók térképezik fel mindazt, ami ránk vár. Sok más a vörös bolygóhoz küldött alkalmatosság mellett a Sojourner (Jövevény), Pathfinder (Úttörő), Curiosity (Kíváncsiság), Spirit (Szellem), Opportunity (Lehetőség) és pár napja pedig már az InSight (Bepillantás) készíti elő nekünk a terepet.

Ha a nagyhatalmak addig eltekintenek a harmadik és egyben nagyon sokáig utolsó világ-háború lejátszásától, amely felé pedig öles léptekkel rohan a világ, talán még a mai hatvanasok is megélik az első ember Marsra lépését. Ettől persze a mi létünk és gyermekeink élete még nem fog gyökeresen megváltozni, nem úgy, mint a Föld klímájának tönkretételétől, a pár évtized múlva már akár tízmilliárd ember képezte földi zsúfoltságtól és még milliányi mástól, amelyekkel az emberiség képes rontani saját sorsán.

Eszközeink már ott vannak a Marson, az általuk küldött képek káprázatos látványt jelentenek számunkra, és miközben csodáljuk azokat, hinni akarjuk, hogy e történet végre a megszokottól eltérő lesz.

2018. december 4.